This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

A 797,437

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

FROM THE LIBRARY OF
CHRISTIAN JENSEN

LDENDALSKE BOGHANDEL • NORDISK FORLAG

FRA JUL TIL SANKT HANS

FRA JUL TIL SANKT HANS

HISTORIER

AF

JEPPE AAKJÆR

ANDET OPLAG

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1913

PT
8175
.A2
1912
V.8

Copyright 1913
by
Jeppe Aakjær

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

NNING
L
14-39
83

INDHOLD

	Side
Julebagning	7
Paa Brandsyn	63
Selvplageren	71
Kromand imod sin Vilje	77
Dorres Kat	80
To om een	97
Snaps	110
Naar Bier sværmer	123

DOR

FRA JUL TIL SANKT HANS

JULEBAGNING

I fjorten Dage havde det hængt i med en Knag-Frost, der havde trukket et Net gjennem Pløjemarkerne og lukket Munden paa enhver lille sludrende Bæk under de lave Bakker. Den før saa sorte Muld laa nu som et staalgraat uigjennemtrængeligt Panser af Tjel[1]) om Agrenes brede Bryst. I Vejenes frodige Sand stod der tusind stivnede Spor af det Liv, der havde hersket her den sidste Tøvejrsdag før Frosten; hvert Aftryk efter en travende Plag eller et Par læppede Bondetræsko havde faaet sit Dæksel af Skrogis, der laa og glanede dødt og ubestemmeligt op i Vejret som store, brustne Øjne.

Himlen stod høj og almægtig over de smaa, graatagede Hedegaarde, som Frostluften syntes at fjerne endnu mere fra hverandre, og hvis røde og gule Vægge selv i lang Afstand kunde skimtes tværs gjennem de bladløse, strittende Kaalgaardspil.

Et Par Steder kvulmede en tung, fed Røg op af Skorstenen; for den indviede var det et ubedrageligt Tegn paa, at man der var i Færd med sin Julebagning; og det Barn, der den Dag blev sendt i Ærinde til

[1]) Jordens frosne Skorpe.

en af disse Gaarde, misundtes af Kammeraterne som en Lykkens Kjæledægge, der vilde vende tilbage med Lommerne udspilede af Kringler og Pebernødder.

Om end man var naaet Julen ret nær, var det dog de færreste, der med god Samvittighed kunde sende en saa overdaadig Røg ud over Landskabet; de fleste havde maattet vente ved den gamle krøblede Vandmølle — den eneste der paa Egnen —, der vel kunde pine saa meget Vand til sig rundt om fra de bundfrosne Vildre og Kjær, at den kunde pynte sit gamle, frønnede Vandhjul med et fantastisk Istapskjæg, men synderligt mere blev der ikke Raad til, saa det tog sin beskikkede Tid, før den rigtig kunde gøre Lyste blandt de Bjærge af Melsække, der ustandseligt bares ind fra skumplende Havvogne af spyttende Staldkarle, og nu næsten truede med at mase det rotteopgnavede Mølleloft. Derfor var der trindt om i Hjemmene idel bekymrede Ansigter blandt Husmødrene og en altfor begrundet Ængstelse for, at Juleaften skulde komme bag paa *dem*, (som den i sin Tid skal have overrasket en ældre Medsøster), uden at Juleknaset var i sømmelig Orden; og det vilde jo omtrent være den værste Tort, der kunde overgaa et Hjem af grundfæstet Hæder.

Denne Frygt havde ogsaa hjemsøgt Trine Ingedal, en brav Husmor, der sammen med Manden, Andreas, beboede en af de yderste Smaagaarde i Landsbyen. Gang efter Gang havde hun haft Stafet ved Møllen for at høre, om der da ikke var nogen Udsigt til at faa Sigtemelet hjem; men den stakkels plagede og forvaagede Møllersvend med det melede Ansigt og de sure, rødkantede Øjne havde hver Gang skultret sig i den laadne Faareskindstrøje og bandet Fanden hokk' sig paa, at han ikke kunde trække Hjulet, saa længe Vorherre hverken gav Regn eller Tø; men naar han saa havde set de nedslaaende Virkninger

af denne Meddelelse, havde han søgt at trøste de bekymrede med en vidtløftig Oversigt over Mølledriftens Historie i den sidste Menneskealder; skildrede, hvorledes Frosten mangt et Aar havde hærget lige til det allersidste Døgn før Jul, men saa var det ogsaa kommet med Sus i alle Strømme og Brud i alle Bække; Vandet havde skyllet hen over Sluser og Stigborde med en Kraft, som vilde det tage Værket med sig i sine Hvirvler, og da Julen kom, havde hver faaet sit af Malt og af Mel, og der havde ikke været en Kringle, ikke en Smaabrøds-Kavring mindre i noget Hjem end ved nogen tidligere Jul.

»Giv Jer slirend' til det, bitte Folkens, giv Jer slirend' til det! det kommer hver Krumm'. Vorherre kan hjælpe, før en selv ved af det at sige, — ja, migi' kan han *det*,« sa' Møllersvenden, mens han skelede hykkelsk indsmigrende op mod den uforanderligt froststivnede Himmel.

Om end adskillige godmodige Sjæle lyttede opmærksomt til den gamle Møllersvends trøsterige Ord, fandt de fleste dog kun i disse Løfter en daarlig Erstatning for Sigtemelet; og naar de kom hjem til Konerne med tom Vogn, blev de modtagne med knubbede Ord og fik Maden slængt hen ad Bordet under sur Mund og fortrædelige Øjne.

Den 22de December om Morgenen vaagnede Trine Ingedal med den Beslutning, at nu skulde den her Venten ha' en Ende. Den største Del af Natten havde hun ligget vaagen med kriblende Æltelyst under Neglerødderne, og da hun omsider var faldet hen, havde hun svælget i sigtemelspudrede Drømme om Bagesjov og Timsejav og andre melede Idrætter.

Hun huskede endnu tydeligt en af Drømmene:

Hun tyktes, der var vederfaret hende den store Ære, at Degnemadammen, som hun længe havde ventet, pludselig havde indfundet sig med sine to

voksne Døtre, der begge var noget fint og særegent paa en eller anden Herregaard, hvorfra de nu var vendte hjem i Julens Anledning. Trine havde flittigt gennemsøgt sit Spisekammer for at udtage det bedste til disse kræsne Ganer; og det vidste hun, at Sylten var et Mesterværk, og Rullepølsen upaaklagelig, men da hun skulde skjære af Julebrødet, forvandlede det sig til lutter Rugbrødsskiver under Kniven. Hun bar det ind under salte Taarer, og endnu huskede hun de Øjne, som de tre Fruentimmer laante hinanden over Bordskiven, da de satte deres Musetænder i den underlige Julekage. I det samme var den rødøjede Møllersvend kommen kravlende ud fra Rummet under Kakkelovnen med en halv Sæk Mel paa Ryggen, som han lod dumpe ned i Anretningen midt mellem de tre Damer, mens han slog ud med Haanden og sagde: »A kan Fanden hokk' mig ikke alene trække Hjulet, naar Vorherre stadig ligger og smøler med Regnen.«

Gud ske Lov, saa var det jo da kun en Drøm. Men nu skulde der være Alvor ved det, tænkte Trine.

»Andrejes!« kaldte hun og stødte med sin højre Stortaa til Mandens venstre Læg under Dynen. »Kom nu op, og lad os endda faa Melet hjem, inden Højtiden kommer ren undbukken[1]) paa jen. Det er højt Dags!«

Andreas gjorde en ufrivillig Bevægelse i Sengen, som en Puppe, der berøres af et eller andet ublidt i sit Dvalesvøb.

Trine, der hurtigt saa, at det første Angreb var saa godt som mislykket, forberedte et nyt, under hvilket hun ogsaa tog Albuen til Hjælp. Hun valgte dog et Punkt, hvor Stødet ikke vilde gjøre videre ondt.

---

[1]) uforudset.

»Aa, kom nu, Andrejes, og lad din Luren ha' en Ende for denne Gang!«

Andreas, der nu følte, at et Svar var uundgaaeligt, begyndte at indlede en mindelig Overenskomst gjennem Næsen, da han endnu var altfor søvnig til at drage sig Munden til Nytte.

»Hvad er æ Klokk'?« snøvlede han med lukkede Øjne fra det inderste af sit bølgende Fuldskjæg.

»Æ Klokk' er, hvad den skal være,« svarede Trine undvigende. Hun vilde ikke paa dette Tidspunkt ha' til Ords, at det gamle Lodderværk for nylig havde rystet fire Slag ud af Kukkassen.

»Tror du maaskesig nogen vil spørge *mig* om, hvad æ Klokk' er, om Julen kommer paa os, uden at en har en Bid Brød i Huset, som en kan være bekjendt at byde et fremmed Menneske!« føjede hun ildnende til.

Disse Ord rejste Andreas kav-ret paa Enden. Med en barket Fingerkno i hvert Øje søgte han at faa lidt Lys i Tilværelsen.

»Jamen, Trine, du hover*) jo, te det blev sagt til mig, te før Klokken to, maatt' a paa ingen Maader hente det.«

»Aaejow! Den Snak er vi kjendt med!« sa' Trine, betydelig formildet ved at se ham vaagen. »Bryd du dig aldrig et Gran om den Ting. Hvem der er først ved æ Møll', han har alle sine Dage faaet først malet, og bare du nu kradser ved, saa du *ta'r* Møllersvenden paa Sengen og stikker en enlig Skilling til ham og ikke viger af Flækken, før du har Melet med dig, — saa er der, migi, Ingen, der skal faa mere Held af sin Mølkjøring end du, det skal *a* svare dig god for.«

Trine havde allerede famlet sig til en Æske Svovl-

---

[1]) husker.

stikker og en Ende Lys paa Bordpladen. I dets raadvilde Skjær slængte hun nu de kraftige, resolute Ben ud over Sengestokken. For at gjøre Manden endnu mere grande og klarhovedet havde hun i Opspringet svunget den fælles Overdyne helt over mod Halmmaatten, der dækkede Sengens Indervæg. Andreas, der fuldtud fattede Meningen, greb sig foran med begge Hænder og skubbede med Kraft Skjorten op og ned for at gnide den indstrømmende Luft varm mod sin Mave. I næste Nu fulgte han mut og med stærk behersket Iver efter Konen.

Deres Paaklædning var snart besørget. Andreas' svære Vadmelsbukser med de affarvede, stærkt udviklede Knæer, og Trines fire favnevide Skjørter faldt i blytunge Folder ned om deres stærke Kroppe. Ansigtets Tvætning blev der ikke Tale om; der var jo endnu et bitte Stød til Søndag, desuden var alt Vand bundfrosset lige fra Kjeldtrugets til Vandstrippens under Frammesbordet.

Engang imellem tyssede Trine paa Manden, naar han larmende harkede Søvnen af Halsen eller uforvarende rendte sine brede Træskonæser mod Stolebenene. Selv vovede hun næppe at ta' Fodtøjet paa for ikke at vække alt det slumrende Liv, hvis lette Barneaande lunede Rummet og satte halvt gjennemsigtige Pletter rundt om i de smaa Ruders nistrende Rim.

Saa snart Hestene havde faaet en enlig Gjevt og Andreas Ingedal en Spølkum varmt Øl med paafaldende meget Sukker og Fløde i, havde Trine den Tilfredsstillelse at høre ham kjøre ud ad Gaardsledet endnu med Decembernattens Mørke i og udenom sin Vogn. — Et langt Stød efter kunde hun endnu høre det langsomme Vognspands Dumren hen over den knortede Markvejs smaa Ispytter.

Saadan lidt hen over Undendags[1]) vendte Andreas Ingedal tilbage med een Mand til paa Agefjælen. Saasnart Vognen var reven i Hold foran Forstuedøren, krøb den fremmede ud paa Hammelstokken, hvorfra han lod sig glide ned paa Stenbroen under et hult Bump fra sine store Træskostøvler. Derpaa skyndte han sig om til Vognens Bagsmække, hvor han halede en Sæk til sig, fra hvilken der kom en raslende Lyd som af vindtørrede Ben. Ben var det imidlertid ikke, men Skeer — Træskeer — og Manden var en Lovring[2]), der var velkjendt paa denne Egn og trak rundt for at afsætte sin Vare.

Trine Ingedal var kommen ud i Gangdøren:

»Aa Gud ske evig Lov, kom du nu med æ Mel!«

»Ja hvad, en turde jo snart ikke andet; helsen haaj du nok ikke været sød at ta' Morgenkys ved, hvad, bitte Trinemor?« ærtede Andreas; han var kommen i højt Humør ved Møllerens Snaps og Juleskjænk. Trine havde straks fattet Grunden til Mandens usædvanlige Lystighed, men agtede ikke at gøre nogen Ophævelse derfor, nu da Melet holdt for Døren.

»Goddaw, Soren,« sa' hun but, henvendt til Skeerkræmmeren. »Naa, du er kommen til den her Egn? Ihtho, gaa ind ad æ Dar; den gamle sidder jo, hvor hun plejer at sidde, — ved æ Kakkel.«

Kræmmeren kyled Skeersækken over Nakken og kroged sig ind ad Døren.

Da han var gledet ind, sagde Trine til Andreas: »Kommer du nu slæbend' med den Sluri, saa en skal ha' *ham* at føde paa. Husker du ikke, hvor læng' han gik og dryned her i Fjor og ikke var til at blive skilt ved?«

»Tho, da er han da paa en Maade aa æ Familli'.«

---

[1]) Middagstid.

[2]) ɔ: en fra Silkeborgkanten; en »Skovlovring«.

»Ja, i Storstuen kommer han nu ikke til at ligge, det kan a da sige dig,« fortsatte Trine.

»Nu ja, tho lad ham da saa ligge ved æ Kaa'l; helsen kunde han vel ikke gjøre din Seng nogen Skade.«

»Ja, det skal du nu ikke gi' dig af med at kloge i, mi' Faa'r!« sa' Trine studs, men føjede hurtigt til for at vinde ind i en anden Gade: »Men lad os nu i Guds Navn faa Melet af Vognen, saa en omsider kan komme i Lag med det; det er i Færd med at være en stukken Tid.«

Andreas gik forbi det frahaands Øg, der lagde Ørerne, grinede, slog med Nakken og vrikkede med Rumpen for med ethvert Lem at udtrykke sin Menneskeforagt.

»Kan du staa, din Kule, eller maaskesig du skulde til Flyvt igjen!« raabte Andreas og plantede sine tunge Knoer i Rallikens Ribben, saa dens Ører atter fo'r højt til Vejrs.

»Aa, slaa 'en ett, det sølle Ting,« bad Trine; hun stod og smaafrøs ved Vognsiden med Hænderne doltet ind i Forklædet.

Andreas la' sin brede Ryg til Vognfadingen, snuppede en Sæk om Snuden og lod den dale ned over sine rummelige Rygstykker.

»Sæt den op imod æ Panel, men kom endlemaal ikke til min Rok med dine store Træsko!« raabte Trine efter ham, da han svinglede over det høje Dørtrin med den kjære Julemel.

Andreas kom ud igjen med store Melblamasjer ned ad sin sorte Vadmelsfrakke.

»Aa, Andrejes, da er du da ogsaa en Høvedkalv, som du gaar og overbegjør den eneste ordentlige Frakke, du har; kund' du da't ha' trukken af den!«

»Hov, hov, bitte Trine, tho det kan jo gjøres endnu,« sa' den uforstyrrelige Andreas, idet han langsomt

skjød Frakken ud over Hænderne og nu gik løs paa Sækkene i de bare Faareskindsærmer.

Trine stod og glanede ned i Bunden af Vognen.

»Men hvor har du gjort af Maltposen?«

»Maltposen!« gjentog Andreas med en spirende Ængstelse, »tho, den maa vel være, hvor det andet er.«

»Nej, misajn, om den er!« sa' Trine. »Ih, Herregud, kommer du nu her skrusjen og har iløwle ikke uden det halve af det!« fortsatte hun, mens hun rev i Sækkene for at finde den savnede Pose.

»En skulde da aldrig tro, — —« begyndte Andreas en Tankerække, mens hans opvældende Vrede skyllede den over Ende, saa han sprang over i følgende Udbrud:

»Den Satans Helmis! Gid Fanden knækk' din Hals, din galrøved Mær!« Her faldt nok et Par Knoslag ned i den sortes Sideben, mens Andreas fortalte Konen, hvorledes Øget paa Vejen hjem var bleven ræd for et Stykke Papir i en Vejgrob og havde givet et Fust hen over et Par Grusdynger, før han havde faaet Hævs paa hende; her var Maltposen sikkert trimlet bag af Vognen.

Andreas bandte, Trine jamrede, og Tjenestedrengen kaldtes til og blev sat ind i Sagen, hvorpaa han sendtes ud for at lede og med Ordre til endelig at skynde sig, før det blev mørkt og vildsomt, for saa kunde de Allesammen ta' æbag.

Skjønt den bortkomne Maltpose ikke undlod at kaste sin Skygge hen over Trines til en Begyndelse saa glade Træk, livedes hun dog igjen op, saa snart hun traadte ind ad Dagligstudøren og saa de tre—fire hvide Melsække staa i Geled langs Panelet og ligesom kalde hende til store og ædle Idrætter. Alle Haande sære og henlagte Redskaber som Selde og Dejgnkar, Timse og Melløbe hentedes ned fra deres mørke Loftskroge og flød over Stengulvet som Vrag

paa en Strandbred. Hampesnorene løsnedes om Sækkesnuderne, og Trine lod den endnu kværnvarme Sigtemel prøvende glide gjennem sine spillende Fingre. Mandens tykke Knortekjæp blev stukket til Bunds i den største Sæk, for at Melet ikke skulde »brænde sammen« i Ovnvarmen, der i Øjeblikket var aldeles overvældende; den gamle dragkisteagtige Bilægger havde udefra modtaget det ene overdaadige Foder af Klyner og Hedetørv efter det andet. Der herskede da ogsaa inde i Stuen en aandsfortærende Tørke, i hvilken alt syntes at lægge sig ud i Formerne. Dørstolperne nærmest de glohede Plader svedte tunge Harpiksdraaber, der sneg sig nedad i klare, klæbrige Bugter; de svære, sortstribede Alkovedyner, hvis Vaar rundede sig fedeligt omkring Hønsefylden, krøb ud over Sengestokkene som lade, stormavede Væsner, der vendte den stribede Bug mod Varmen. Henne paa selve Kakkelovnen spragede det hvert Øjeblik i Kittet, hvormed Pladerne var sammenkittede; en kvalm Dunst som af brændt Haar gled ud i Rummet fra de paa Overliggeren henlagte Bælgvanter og Træskovisker, og de grimmige Løver og de græsselige Krokodiller paa Ovnsiderne, der i ophøjet Arbejde symboliserede de *fire* Verdensdele (den femte var uopdaget ved Ovnens Fødsel), syntes for hver ny Tørv at spærre Gabene endnu højere op, som snappede ogsaa de efter Vejret.

Kun Aftægtskonen, gamle Edel, sad klods op ad Ovnens glødende Sider og lod sig spege med stort Velbehag; hun var allerede indskrumpet og tør som et fjorgammelt Faarslaar. For Øjeblikket var hun stærkt optaget af at udfritte Skeermanden, der hvert Aar ved samme Tid kom med Posen fuld af Træskeer og Familienyt østerfra.

Kræmmeren sad endnu akkurat, som han var steget ned fra Vognen; han bar ingen Overfrakke, men

et mægtigt bundent Klæde var surret et Utal af Gange om hans Hals og havde endda Ender saa lange, at dets Frynser daskede nede mellem hans Knær; hans Fødder dækkedes af et Par Træskostøvler, der var beslaaet med skinnende Blik helt ud over de dubbede Næser; desuden bar han en laadden Plydses Lue, der var slidt skaldet foran og paa Siderne. Til Trods for Varmen sad den endnu klinet ned om hans Ører, som kunde han være født med den.

»Nej, hvad siger du, er Thames Tørsmark død!« udbrød den Gamle og rejste Hovedet under det sorte Kasteklæde. »Og det har vi ikke hørt et Ord om!«

»Nej, det er jo ikke saadan at faa Bud i den her strenge Vintertid; Vejen er jo lang, og Thameses har aldrig været stærke i at skrive, og da de nu vidste, te a skulde her nedad, saa tykte de, te det kunde vel drive *saa* længe. — Jow, da er han saamænd død og henne sølle Thames.«

»Aaja, saamænd,« sa' den Gamle, »naar Vorherre kalder, saa nytter det ikke en Gryssen at kradse imod. — Fik han helsen en god Udgang af Verden?«

Skeermanden strakte Træskostøvlerne vidt fra sig, vrikkede paa Hælene og sa':

»*Det* var den villest' Ligskare, a har set i *mi'* Levetid, men det var jo en smal Sag at gjøre Begravelse paa det Sted; der var nøj at ta' til.«

»Ja, da var det sandt! Aa, Herregud, saa han *er* henn'. Ja, vi gik saamænd til Præst sammel, mig og Thames. Og der var endlemaal en Tid, te Folk troed, te det skulde ha wot vi anner. A *kund'* ha haft det en Krumm' bedre, end a fik det her i æ Gaard. Men Mennesken spaar, og Gud raa'r, og Thames han fik nok her i Verden foruden mig. — Har *du* hørt det, Trine,« sa' Edel, henvendt til Svigerdatteren, »te Thames Tørsmark er død?«

»Ja, tho det sa' Andrejes mig for et Øjeblik siden.

Det er da underligt, te vi ikke har hørt *det*, — og Pengene, vi skulde ha' efter ham, — vil de virkelig gaa os dem fra hver Kjærn'?«

Skeermanden saa uigjennemtrængelig ud, mens han atter vendte sig til den gamle:

»*Du* var en af dem, han tænkte meget paa, ilag han laa. Vil du hilse Edel, sa' han, da han gav mig Haand mod Sidstningen. A har tænkt mer paa *hende*, end hun maaskesig selv ved af; men nu er det jo til ingen Nytte at snakke om den Ting, sa' han, vendte sig saa om mod Væggen og døde.«

»Ih, sa' han virkelig det! aa, Herregud, ja; maatte en anden nu snart følge ham efter; det gode, a faar at se, det *har* a set. En bliver den ene Dag ringere end den anden. Æ Brød kan en ikke tygge, og alting er en over æ Haand. Men naar Vorherre ikke henter en, saa er det vel, fordet en endnu ikke er god nok til ham.«

Derpaa begyndte gamle Edel med sørgmodig Stemme at fremsige — bogstavret — sit Yndlingskvad, et »Hjertesuk«, som hun sammen med den afdøde havde lært det Aar, de begge gik til Præst:

Det sidste jeg vil bede om,
O Gud, da lad din strenge Dom
Fra Synden miig afskrække,
Og styrk min Tro, at Jesu Død
Kand rede miig af ald min Nøød
Og læge mine Brække!

Disse Ord sammen med den stærke Hede inddyssede nu saaledes den gamle, at hendes Hoved under en let Snorken sank ned paa hendes Bryst, hvad Kræmmeren tog som et Paaskud til at rejse sig fra Skamlen og flytte sine Tordenstøvler hen mod Udgangen.

»Gaar du kanskesig hen til Karlen?« spurgte Trine.

»Ja.«

»Aa, skulde du se Dorre, vil du saa ikke bede hende om at komme ind.«

»Naa, er hun maaskesig henn' og hjælpe Laurst med at vende Udlæget?« sa' Skeermanden med et underfundigt Blink i Øjenkrogen.

»Ja, det *er* saagu snaar ett mere te' at hold' fræ hinaant!« sa' Trine bøst.

Da Skeermanden var naaet midtvejs mellem Lade og Stuehus, begyndte Plejlen at falde med rappe, dundrende Slag, mens en ung Kvindeskikkelse med et Halmstraa mellem Tænderne gled ud af Ladedøren og pilede af Sted langs den rimfrosne Mødding som en Huskat, der under sin Jagt overraskes ved et Markdige.

»Hvad mon det er, du løber og straaner efter,« sa' den hvasse Moder, da Dorre viste sig i Frammesdøren.

»A var saamænd henne og hente en Tagkjærv til æ Tapstaang.«

»Jow, a vil tro det; du skulde, migi, ha' Tapstaang; du brygger nok Øl paa den Malt, din Far har kjørt og strentet langs Landevejen.«

Dorre, der nu indsaa sin Vandgang, rettede hurtigt: Tapstang til Ovnrage, men lønnedes saa slet, at Moderen var lige ved at dreje hende en Sanskage.

»Aa, spar mig for dine Krøniker, Morlil, og se, du kan komme og ta' en Haand i med; her er helsen ingen Mangel paa Arbejde, for hvem der vil lægg' æ Bælle ad det,« sa' Trine, idet hun kastede et bekræftende Blik ud over Stuen, der dannede et endeløst Virvar af Bagerværktøj.

Trine havde paa nederste Ende af Langbordet begyndt at ælte sammen til Pebernødsdejg. Endnu luftigere paaklædt end den dristigste Baldame endevendte og mishandlede hun den taalmodige Dejgklump efter de bedste Regler, mens to Haartjavser ved hvert af Ørerne hoppede op og ned i Takt med Hændernes Bevæ-

gelser; det samme gjorde de kun halvt tilhyllede fyldige Bryster bag den aabentstaaende Særkelinning, og som for at mangfoldiggjøre dette idylliske Billede af Flid og Huslighed, gjentoges enhver af Trines Bevægelser i et firkantet Spejl med forgyldt Ramme, der rakte skraat hen over hendes Hoved.

Engang imellem slap hun Dejgklumpen og styrtede efter et eller andet ind mellem de Timser og Selder og Halmløbe, der flød ud over Gulvet; her løb hun som oftest mod en af Ungerne, der enten sad ved en aaben Sæk og tragtede Mel gjennem den hule Haand eller var hensunken i Beskuelsen af de lange fladklemte Halmstraa, der haledes op fra Alkovernes Dynedyb. Begge Dele var under almindelige Forhold lige forbryderske, men Trine havde i Dag andet at gjøre end at se Børnene paa Fingrene. Efter et saadant lille Sammenstød kunde hun stønne i Arbejdsfeber: »Aa, *gaa* da fra ens Fødder, I Unger; en kan snart ikke sætte en Fod for jer!« hvorpaa hun atter trippede tilbage til Dejgklumpen, der blev løftet, rullet, foldet og tampet efter Forskrifter, der var lige saa tilintetgjørende og tilsyneladende lige saa lovbundne som de, med hvilke en øvet Bokser anfalder sit Offer.

Den korte Vinterdag var begyndt at glide over i den lange Vinternat. De faa Lysstrimer, der nu og da havde blinket frem over Husmønningen, blev efterhaanden gulliggraa og fortonede sig omsider helt i det aske- og sodfarvede.

Dorre, der havde rumsteret med Gryder og Ildrager ude i Frammeset, fik nu en kort Ordre til at gaa hen og røgte ind, derpaa lyed hun noget Mælk, blandede det i en Strippe sammen med nogle udblødte Brødskorper og gik ud til en lille broget Spædkalv, der laa og saglede midt i den gjødningslune Faaresti. Ved Dorres Indtrædelse flygtede Faarene

sky hen i et Hjørne af Stien, hvorfra de nysgjerrigt betragtede hende og Strippen, mens de nu og da løftede Forbenene og førte dem med et tørt, senet Hug ned mod Jorden. Kalven rejste sig paa sit svajende Bentøj og fimrede tørstigt med Halestumpen. Dorre stak sin lille faste Haand i Munden paa den og ledte dens nubrede Snude ned i Strippen; den sugede sig fast til Haanden, som vilde den knuse den, men rejste atter Snuden og snøftede ud ad Næseborene, saasnart Dorre vristede sin Haand til sig. Forsøget maatte gjentages flere Gange, før hun fik det fjollede Dyr til at ta' den lunkne Drikke. Kalven var naaet til Bunden. Mælken havde den opdrukket og svinglede nu rundt om Strippen med skjæve, bruskede Hop, da Faarestidøren blev sagte linnet, og Laurst, en velvoksen Knøs med blondt Haar og stribede Trøjeærmer, traadte ind og afstedkom ny, øreklippende Uro blandt de laadne Indvaanere.

Dorre havde allerede hørt hans Trad, før han bukkede sig ind ad Døren, og var bleven saa mild i Øjnene derved; ikke desto mindre vedblev hun at vende Ryggen til; det sitrede svagt i hendes Nakkegrube, da han nærmede sig, men aldrig saa snart havde han lukket Munden op, før hun udstødte et Hvin og raabte i en Blanding af Skjænd og Latter:

»Ih, Jøsses, Laurst, da var du da lige ved at kyse Livet af mig.«

Laurst fandt dog ikke Anledning til nogen Undskyldning, men sa':

»A loved dig jo vistnok et Par Viske til dine Træsko. Her har a dem. Men a kan jo ikke saa lige vide, om de passer.« — Han holdt Viskene hen mod Dorre. De var nydeligt flettede, af den bedste Havrehalm paa Pladsen.

»Giv mig din ene Træsko, Dorre,« sa' han og gik

nær hen til hende, »saa skal a se og snitt' em til.«

»Aa, den taabelige Kalv, den er da lige ved at pa'-tir' en!« sa' hun og rev Haanden ud af Dyrets Gab, mens hun gav det et let Dask over Snuden. Hun strøg Træskoen af og hvinede lidt paa Skrømt.

»Tror du, *a* kan staa paa eet Ben,« sa' hun og lænede sin Albue til hans Aksel. Han havde bøjet sig ned for at skjære Visken til efter Skoen. Hans fortrolige, men ærbødige Famlen nede ved hendes Ankler frembragte en sær Sitren i hendes Knæ og Barm, og halvt ubevidst lagde hun nu hele sin rundeArm hen over hans kraftige Nakke.

»Du har endda en kjøn bitte Fod,« sa' han og saa op med et skjævt Smil.

Denne lille uskyldige Smiger fik paany Dorre til sig selv:

»Har a det,« sa' hun kort; »se du nu snart at bli' færdig.« Hun stod og løftede Benet for ikke at smudske Strømpen.

«Nu skal den faa det baade varmt og godt,« sa' Laurst; han greb hende fast om Anklen og puttede hendes Fod ind i Træskoen, som naar man gi'r Smaabørn Fodtøj paa.

»Du maa virkelig ikke ta' saa haardt, Laurst, a taaler ikke at bli' kildret.«

»Du er maaskesig hvinsk ligesom det sorte Øg,« sa' han og greb endnu fastere om den anden Ankel.

»Av, av! Nej, Laurst, du skal lad vær' da!« Hun skabede sig og skoggerlo, saa Faarene stampede sig Benene af Led og drejede de store graa Øjne hid og did henne i deres Mørkekroge.

»Men nu var det jo ens Betaling,« sa' Laurst; han havde rejst sig saa rank, at hans Hue skrabede Hjaldet.

»Naa, saa du er af den Slav', der skal ha' sine Tjenester betalt; a tror, a har en Femøre i min Lomme, bare a kunde komme til den for Kalven,« sa' hun

og puttede endnu et Stykke Brød i Kalvegabet. Det umættelige Dyr omslyngede med den lange ru Tunge baade Haanden og Brødet, stødte, snøftede og punsede, som skulde det tygge det altsammen til en Grød. Det var, saa det kildrede Dorre i Hjertekulen, saadan sugede den.

»Aa, nu skal du ikke prøve paa at gaa mig *det* fra,« sa' Laurst og stak resolut sin Haand ind under Dorres Armhule.

»Dersom du nu ikke opfører dig skikkelig, min Fa'r, saa skal jeg slege dig om dine Kjæver med den her,« sa' hun og trak den overslavrede Haand, hvis Fingre formeligt var sammenlimede, ud af Dyrets Mule og nærmede den til hans Ansigt. Laurst svajede tilbage.

»Du er ikke til at bli' klog paa,« sa' han stødt.

»Aa, det kommer vel an paa, hvormøj Forstand en har.« Og med en brat Overgang fortsatte hun:

»A tyt, Skeermanden var henne ved dig, havde han noget nyt at fortælle?«

»Ja, det kan en vel godt sige. I hvert Fald kom han med den Efterretning, te Thames Tørsmark er død.«

»Hvad siger du! Din Bedstefar?«

»Ja, og *din* Plejefar.«

»Ja, men Jøsses, saa bliver vi jo rige Folk!« sa' Dorre overlystig.

»Ja, det ved vel ingen noget om. A vilde ha' haft noget at vide af Skeermanden; han var jo Bedstefars gode Ven til det sidste; men han lod ikke til at vide noget; og det huer a ikke allerbedst. For er det ikke bleven oppet nu, hvem Bedstefar har testamenteret hans Grunker, saa kunde en jo næsten fristes til at tro, te *de* havde Ret, der sa', te det var ikke saa meget bevendt med hans Rigdom.«

»Ja, men *er* der noget efter ham,« sa' Dorre, »saa kan de da aldrig gaa os det fra.«

»Jo, saamænd kan de *saa*; — *han* kan gi' hans Penge, til hvem han vil; og der kan sagtens ha' været baade den ene og den anden, der har sat ondt for os, nu ved det, te vi ikke har været ovre at se til ham næsten et helt Aar.«

»Ja,« sa' Dorre, »*havde* a endda taget derover i Pinse, som Bestemmelsen var. Gamle Folk de vil jo gjerne gjøres noget ud af; men bagefter er en altid klog. — Naa, en skulde jo da snart ikke tro, te han af den Grund skulde ha' gjort os arveløse.«

»Ja, ved du hvad,« sa' Laurst, »det kan en slet ikke vide noget om. A har hørt om gamle Folk, der efter et Skjænderi er gaaet ind til Skatolklappen og har strøget baade eet og to Nuller i Testamentet.«

»Ja, Skjænderi!« sa' Dorre, »men vi har jo da aldrig skjændtes med gamle Thames, og han har altid sagt, te a var den rareste Pige i Familien, og heller ikke har han da haft andet, end hvad godt var, at sige *dig* paa, det *a* ved. — Naa, men sæt nu, te hver af os fik en Hoben efter ham, hvad vilde du saa gjøre?« sa' Dorre og saa ham fast og drilsk ind i Øjnene.

»Hvad a vilde gjøre?« sa' Laurst, som om han ikke rigtig havde forstaaet, at dette var et Samvittighedsspørgsmaal. »Saa vild' a, Surenmæ, gi' Sukkerlade med ligesaa møj Hvedebrød, som du kund' ed'!«

»Ja, det er saa møj godt,« sa' Dorre, »men det *a* mente, det var, te saa vil du vel giftes, men med hvem?«

»Det ved du da nok!« sa' Laurst bønligt.

»Med mig?«

»Ja, hvem helsen?«

»Ja, saa maa du rigtignok arve mange Penge, hvis det skal gaa i Lave,« sa' Dorre kaadt.

Men den Vittighed var Laurst for stærk. Han for op i stor Vrede og raabte, mens han tog Stormskridt mod Udgangen:

»Naa, saa det er for æ Peng' si' Skyld, te du ta'r mig!«

Men nu blev det Dorres Tur at bede om godt Vejr. For ogsaa at faa Hænderne til Hjælp, tørrede hun, saa godt det lod sig gjøre, Kalve-Slavren af i sit Forklæde og stormede hen imod Flygtningen, slog sin Arm om hans Nakke og sa' smægtende:

»Aa, din Stykke dumm' Knægt, kan du da ikke forstaa, te a holder af dig!«

— Og nu fulgte en Forsoningsscene saa idyllisk, som man overhovedet kan forlange den paa et Sted, hvor tyve forbavsede Faar ser til i deres lodne Enfold, mens en punsende Spædkalv hvert Øjeblik ubarmhjertigt angriber det elskende Par bagfra med det ene Snudestød efter det andet.

Da de to Kjærestefolk omsider gled ud af Faarestidøren, var det allerede saa mørkt, at man inde fra Stuehuset ikke kunde iagttage dem. Laurst gik ind i Foderloen. Dorre gled med Strippe i Haand langs Vesterhusets strittende Rækker af Istapper, der paa det Sted, hvor de ramtes af Lysviften fra Dagligstulampen, viste sig ravbrune i Enderne. Saa snart Dorre var naaet ind i Bryggerset, lavede hun et forfærdeligt Spektakel med Malkespandene for at gi' Moderen et overdrevent Begreb om den Flid, hun udfoldede; desuden trallede hun ud i Mørket for ogsaa ad den Vej at faa hende til at tro, at hun var i Besiddelse af den gode Samvittigheds Ligevægt.

Dorre stak i Forbigaaende sin Haand ned i Vandspanden, førte den over sine rødplettede Kinder og tørrede sig i Forklædet, før hun traadte ind ad Frammesdøren.

»Da skal a endda love for, te det tog no' Tid for dig!« sa' Moderen.

»Ja det er ikke saa lige en Sag at faa en Spædkalv til at ta' Brødet de første Gange,« svarede Dorre.

Trine tog tilsyneladende dette for gode Varer og sa':

»Kan du gaa hen og gi' den gammel hendes Stenl«

Den gamle, det var Edel, som havde lydt Alderdommens Lov at gaa i Seng med Hønsene. Inde fra Aftægtskammeret havde man i det sidste Kvarter hørt en ensformig snurrende Lyd, det var Edel, der afhaspede sine Bønner. Da Dorre slog Døren op for at skubbe den af Klude omviklede og til Glødhede opvarmede Teglsten ind under den gamles klamme Fodballer, tonede det endnu ud af Sprækken:

— — »I den Tro jeg hensove vil
og Legemet tildække;
lad Satan ej sig snige til
i Synden mig at vække.« — —

og derpaa med stigende Stemme:

»Sæt dine Engle til en Vagt,
saa har jeg Naade fundet;
saa spytter jeg ad Satans Magt,
saa er han overvundet!«

— I Lyset af en lille dinglende Hængelampe udviste Dagligstuen for Tiden et saare broget Liv. Trine stod endnu svedende og i stærkt ophægtet Tilstand ved Nederbordenden og gennempryglede sin Dejgklump; Andreas sad og dumsede i Kakkelovnskrogen i den Stol, som Edel tidligere havde indtaget med Alderens Ret. Karlen kom ind med en Halmkjærv og en Nogl Sime i Favnen, hvorved han vakte et Vredesudbrud hos Trine for Bordenden:

»Men *skal* en da nu ogsaa ha' dig til at sidde og svine her midt i ens Sager med din Halm og dit Kram; kunde den Simestrygen ikke opsættes til en Aften, da en anden en ikke havde slet saa møj mell' Hænderl«

Laurst forsøgte et spagfærdigt Forsvar for sine Hænders Gjerninger; det var ikke Meningen af det,

sa' han, at han vilde sidde der hele Aftenen, men han vanted lige en jenle Halvsnes Favn i det sidste Hundrede, og det var saadan en Rarhed at faa Nøglen færdig nu, inden en naaed' den lange Juleuge, da en ingenting fik gjort ved det.

Det lod virkelig, som Trine beroligedes af det ædruelige i denne Tankegang; desuden var det hende altid kjært at lægge Mærke til, at ens Tyende vilde »te framm' ad«, hvad der angik Huset, og uden at der blev indvendt mere fra Trines Side humrede Laurst sig da en Plads mellem de Løbe og Melsække, der bredte sig over det sparsomme Rum, lagde den smørgule Havrekjærv under venstre Træsko, trak Straaene til sig i smaa Haandfulde, stødte dem lige i Roden mod sit graa Bukselaar, spyttede fyndigt i Næven og tvang de gjenstridige Straa sammen til et Tov, der forlængedes i det uendelige og til højre for Stolesædet viklede sig ud til en uhyre Slange, der lidt efter lidt bugted' sig hen over Gulvet og op ad Skamle- og Bænkeben.

Inde mellem Bordet og Bænken næsten helt oppe ved Overbordenden sad Skeermanden i Lag med et Arbejde, der kunde glæde sig ved Børneflokkens allerinderligste Opmærksomhed. Han var nemlig optaget af at tælge en Sprællemand af den Slags, som opstilles paa Kaalgaarddiget med en Pind i Skrævet og et frygteligt Sværd i hver Haand, hvormed den fægter i Luften og vender sig udfordrende mod Alverden, blot Vinden rører den det mindste.

Skeermanden var just naaet til det for enhver skabende Kunstner kritiske Øjeblik, da Værket skal ligesom indblæses Livsaande gjennem Næsen. Kunstneren kastede her med et flot Slæng sin Tollekniv bag i Haanden, mens han spurgte Børneflokken, om de vilde ha' Næsen stor eller lille.

»Stor!« raabte de alle som med een Mund, og adræt gik Skeermanden atter i Gang med sit Arbejde.

Ogsaa Trine kunde ved sin Bordende paaregne mere Opmærksomhed, end der for Øjeblikket var overensstemmende med hendes Fordringer. Under et Utal af Forvandlingskunster havde hun nu faaet Dejgklumpen omsat i en Hoben Smaatriller, der grebes med sikker Haand og skares i ganske bitte Smaaterninger, den første Antydning til Pebernødder, hin for barnlige Ganer saa søde Frugt, uden hvilken Julen ikke er nogen rigtig Jul.

Det var et fristende Syn for de mange vagtsomme Øjne paa Bænken at se disse sukrede Smaadjævle hoppe og springe under Moderens Knivsblad. Af og til kom saa et Par ilsomme Smaafingre hen over Bordpladen og nappede en af de lækre Tingester, der var trimlet lidt bort fra de andre. Det gik een Gang, kanske een Gang til, men gjentoges det dumdristige Forsøg yderligere, saa faldt Trines behændigt drejede Knivsblad ned over de frække Negle, mens en strittende Haartop og en vildt opspærret Barnemund forsvandt med Vræl i Dybet.

Som alle travlt optagne Husmødre længtes Trine efter det Øjeblik, da hun med frelst Samvittighed kunde ordre Knægtene i deres Seng; det indtraadte, da en i Flokken af pur Slikkelyst havde slugt en Klump Hjorttaksalt i den Tro, at det var en Knald hvidt Sukker og derfor udjamrede sin Skuffelse i Toner, der vilde ha' rørt en Hvalros. Men Trine, der i Øjeblikket følte sig som Midtpunkt for Fordringer, overfor hvilke endogsaa de moderlige Følelser maatte trække det korteste Straa, hævdede halsstarrigt, at det bedste Middel mod den enes Lidelse var, at de *alle* kom i deres Bis. Og skjønt denne Straffemaade fra alle Sider blev stemplet som aldeles forkastelig, og skjønt der kraftigt blev henvist til Sprælleman-

den, der om et Øjeblik vilde træde frem for Verden med en Næse, der efter alle Solemærker at dømme vilde overtræffe selv de dristigste Forventninger, hjalp det altsammen ikke en Bønne, de blev trukne af Tøjet uden Naade og drevne ind i Alkoverne paa samme Maade, som man jager Gjæs i Sti.

Nu kom der endelig Fred til Huse, »saa en da kunde høre, hvad en selv sa'«, som Trine fornøjet bemærkede, efterat hendes Ordre var sket Fyldest.

Det var dog ikke, fordi der var saa særdeles megen Snakkelyst i Øjeblikket.

Andreas snorkede i Krogen og vendte sig en Gang imellem, saa det knarkede i den gamle ovntørrede Armstol. Og Trine var egentlig ædende gal i Skallen, først over den altfor stærke Overlæsselse med Arbejde, i hvilket hun evigt var bleven forstyrret af Ungernes Spilopper, mens hun ikke var bleven tilstrækkelig understøttet af Datteren, der havde brugt mistænkelig lang Tid til Indrøgtningen. Men hun blev ogsaa mere og mere ond paa Karlen; for det første havde hun en lumsk Anelse om, at det var »gotten Laurst«, der havde opholdt Datteren saa længe i Faarestien, for det andet tirrede det hende vedblivende at se ham sidde der i sin tætte Bredde og hviste med Halmen ud over det kjære Mel. Hvor let kunde han ikke faa en Vippe eller endnu værre Ting op i Selden eller Dejgnkarret, og hvad vilde der ikke kunne gydes over hendes Hoved af Utti[1]) og Bagtalelser, om der hændte noget saadant! Det var ogsaa øjensynligt, mente Trine, at han gjorde det hele paa Trods, saa sejg han sad der og spyttede snart i Næverne snart paa Gulvet, mens han uafladelig løftede sig i Sædet og med Værdighed trak den snoede Sime ud under sin Bag. Hun skulde nok

[1]) Bebrejdelser.

huske ham det af, den Drivkile, nu havde hun endda lagt Uld hen til et Par Sokker til ham; men det var nok bedst, det gik tilbage til Bunken igjen; for naar han opførte sig paa den Maner og gjorde alt, hvad han formaaede, for at trodse og opirre hende, saa kunde hun nok ad anden Vej give den Smule Uld, *hun* kunde faa tilovers, Fødder at gaa paa.

Som de fleste rappe og nævedygtige Husmødre var Trine ikke saa lidt egenraadig, og paa en Dag som denne, hvor det gjaldt noget saa vigtigt som Julebagning, og hvor den ringeste Fejl ved Tillavningen kunde ødelægge de smukkeste Forhaabninger, forlangte hun den mest ubetingede Herskermagt over Stuen i hele dens Længde og Bredde. Men Laurst sad jo netop der paa *sin* Halmtrone og dannede et lille selvstændigt Fyrstendømme midt i hendes uindskrænkede Kongerige, og da hun just et Øjeblik var henne i Krogen efter ny Melforsyning og i Jaghasten fik en Halmrinkning op mellem Knæerne, gav hun hele Simestablen et Spark, saa den røg ind under Skamlen, mens hun raabte:

»Ih saa tag det da til dig, det forbandede Kram, som du sidder her og laver en Uryd med, saa en skuld' tykk', te du maatt' evig skamm' dig ved det!«

Laurst dukked' Nakken og var ikke ganske vis paa, at hun ikke kunde »lægge Daller til ham«; han tænkte paa Mundheldet: »Slaar hun, som hun høger, saa slaar hun mig over min Ryg, til den røger!«

Men da det forblev ved Affyringen af det løse Krudt, rejste Laurst igjen Hovedet, spyttede fedt ned i Næverne og føjede endnu en lang Alen til sin Simes Vækst.

Mest tirredes Trine dog næsten ved Synet af Skeermanden, der ogsaa sad med et lille Privat-Griseri i Form af Pinde og Snitspaaner deroppe ved Over-

bordenden. Og her var Arrigskaben saameget værre, som Gjæstfrihedens Bud forhindrede hende i at give den noget hørligt Udtryk. Skeermanden var langt ude beslægtet med gamle Edel, og paa dette Slægtskab indkvarterede han sig en Gang om Aaret flere Dage paa Rad i Huset; saa længe hun levede, maatte en jo finde sig i det, for han havde jo altid en Del nyt at fortælle hende, hvad enten det nu var Løgn eller Sladder, og den gamle var altid inderlig fornøjet med hans Komme, mens Trine hellere saa hans Hæl end hans Taa. Saa skulde det ogsaa nok træffe sig, at han kom dumpende midt i de allertravleste Forberedelser til Julen; tho kunde æ sølle Skaa'n endda ha' opsat sit Besøg til en mindre stukken Tid, men det kunde der aldrig være Tale om. Og faldt det saa ind med Sneknog og simpels Vejrlig, saa kunde en ha' ham gaaende og stryge Skanker hele Juleugen; og lidtle renfar, men meget værkelig var han, og tunghørend' var han ogsaa, æ sølle Sluri, saa det var helsen et kjønt Skilderi, mente Trine, at ha' at gaa og glo paa den hele Højtid, naar en havde Hænderne optagne af saa mange andre Ting.

Saadan var det at ha' en Donnek til Mand som ham, der sad og snued der i Armstolen. *Han* samled' op, hvad der vilde hænge ved. Hun var overbevist om, at om han saa havde mødt selve Jørgen Rakker, saa havde han taget ham op i Vognen ogsaa; det gjaldt blot om at slæbe hjem og saa lade en anden en ha' Ulejligheden.

Trine løftede her Dejgklumpen op i Højde med sin posede Barm og huggede den ned mod Bordskiven, saa Ølpotten sprang over to Knaster i Midtfjælen, og den halvdøve Skeerkræmmer slap sin Sprællemand og drejed' Hovedet med et Ryk, saa *hans* grønne Øjne og Trines graa gnistrede sammen paa Halvvejen.

— »Hvad mon den Tralde er gal for!« tænkte Skeermanden. Han var indvendig om muligt endnu mere opbragt end Trine, da der endnu hverken var bleven budt ham vaadt eller tørt, skjønt Tarmene var lige ved at skrige i Livet paa ham. Det var en knøv Behandling at gi' et fremmed Menneske, der tilmed var *af* Familien. Gammel Thames Tørsmark skulde kunne kigge op af sin Grav og se, hvilken Modtagelse man gav hans betroede Ven og Sendebud, der sad her paa Nippet til at fuldbyrde hans sidste Vilje. Her kunde en se, hvad det var for noget Kram, han havde betænkt saa rundhaandet i sit Testamente; det var knapt, te det vilde række en en Taar Øl; Dram kunde der jo ikke være Tale om, endda en havde siddet og bæverrystet paa en bar Mogfjæl en lang Vej med æ Vind i æ Nies.

Naa, Andreas var der jo ikke saa meget at sige til; han mente saamænd en det godt nok; men han var jo i den Grad under Malisjen, te han turde knap nok selv ta' en Bid, inden han havde faaet Tilladelse af Kjællingen, han havde. Men det var dog rart at se, hvor vidt de kunde drive det; de *skuld'* lige baresten faa Lov til at løbe Linen ud, det skulde *han* svare dem god for.

Og saaledes vedblev Skeermanden at bore sig bestandig dybere og dybere ned i sin Harme; thi mens han de foregaaende Aar næppe vilde ha' fundet Anledning til at føle sig brøstholden over Behandlingsmaaden, forekom Sagen ham i Aar at være en hel anden; i Aar sad han — ganske vist de andre uafvidende — ikke blot som den ringe landløbende Skeerkræmmer, der maatte tage tiltakke med den Opvartning, man naadigst vilde unde ham, men tillige som Lykkens Sendebud til denne Familje. Det var Følelsen af denne Skæbnerolle, der i Dag gjorde ham urimelig og stor paa det, og denne Fø-

lelses Sødme var han besluttet paa at nyde til Bunden.

Den stærke Spænding, der herskede under de tykke Bjælker, og som ikke var ringere, fordi den gravede i Tavshed, brødes et Øjeblik ved, at Hjorddrengen kom ind ad Døren med den savnede Maltpose. Det bragte selv Andreas til et Øjebliks Bevidsthed, saa han fik snøvlet et Spørgsmaal frem om Findestedet; Drengen svarede kun i afbrudte Sætninger, der mundede ud i en sammenhængende Graad, mens han vred Kroppen hid og did; det var Frosten, som havde angrebet de smaa Fingre, hvormed han havde holdt om Sækkesnuden.

»Aa, de kildrer, de kildrer!« blev han ved at stønne.

»Hen til en Spand koldt Vand med dig, saa du kan faa Ondet trukket af dem,« vrissede Trine. Drengen adlød flæbende, mens Trine lovpriste Gud for Malten.

»Kommer du snart ind med Nætteren!« raabte hun til Dorre ud gjennem Frammesdøren, som Drengen havde ladet staa vindaaben efter sig.

Dorre kom ind og ragede i en stor Skuffe under Bordskiven, hvor der foruden Brød-Rinde og Endskalstumper ogsaa gjemtes Skeer og Madstokke.

Trine, der timelænge havde trillet sin Sisyfus-Dejgklump, mens den ene klare Svedperle efter den anden havde fundet Vejen langs hendes buttede, indsunkne Næseryg, lod nu Klumpen indtage Hvilestilling paa Bordranden, mens hun fo'r op til Skeermanden og skovraabte:

»Aa, Soren, kan du nu ta' det til dig, dine Pakkenelliker og Anstalter, imen' vi faar vor Nætter, saa kunde der maaskesig blive en Skefuld Grød til dig med!«

Da Skeermanden, der drejede Fladsiden til for bedre at kunne høre, havde opfattet Ordlyden af

Trines korte Tale, samlede han med krum Arm sin Ragelse til sig og skød sig baglænds ind i Bænkkrogen med et fortrædeligt Øjekast.

Han lod sig ikke lokke ud igjen, før Dorre svang et Fad bævrende Melgrød hen paa den Plads, som han lige havde ryddet. Nu blev der en almindelig Vandring fra Stuens forskjellige Kroge hen mod Grødfadet, der snart stod krinset ind bag en bevægelig Ring af løftede Skeer.

»*De* har nok staaet paa Ilden siden Søndag,« sa' Laurst med en forlængst udtjent Vittighed.

»Ja, ta' jer i Agt, te I ikke buser for stærkt paa, saa kunde de gjerne brænde større Hul, end de fylder,« sa' Trine.

Men Skeermanden, der ikke havde vogtet tilstrækkeligt paa denne advarende Stemme, enten fordi han var altfor sulten efter den lange Venten, eller fordi den havde undgaaet hans mangelfulde Høreorganer, satte uforknyt sin Ske til Skaftet i den lumske Grød og skød den med Kraft ind i sin opspærrede Mund.

I næste Nu saa man hans Hornske suse gjennem Luften; den ramte Spisekammerdøren midt paa Haandtaget og ramlede under Tilbageslaget i to-tre Hop ind under Bænken, mens selve Skeermanden, gulgraa i Ansigtet og under en Række forhistoriske Eder, skød sig tilbage i sin Bænkkrog, saa det knagede i det gamle Panelværk.

Den vrede Mand paastod indbidt, at ogsaa dette var gjort for at fortrædige ham. Men nu hævede Trine harmfuld sin Stemme og henviste til de kraftige Advarsler, hun havde udstedt, før man havde taget Skeerne. Kræmmeren blev saa opbragt, at han rejste sig for at gaa. Men nu skred Andreas ind og talte saa roligt overbevisende, at Skeermanden lod sig drage ned paa Bænken igjen og forsøgte en ny men forsigtigere Tilnærmelse til Grøden. Under Re-

sten af Maaltidet herskede der meget blandede Stemninger. Skeermanden saa næppe en eneste Gang op fra Fadet; Dorre og Laurst vekslede nu og da et spidst Smil.

Den, der havde værst at døje, var dog Hjorddrengen, hvis Lattermuskler endnu ikke var tilstrækkeligt øvede i den Kunst at beherske sig, desuden var de blevne slappe ved Tuderiet over de frosne Fingre. Hver Gang Scenen med den vildt henkastede Ske stod for Drengens indre Øje, begyndte Latteren at bulpe frem nede i hans Mellemgulv, hvorfra den arbejdede sig opefter med næsten ubeherskelig Kraft. Og paa et Tidspunkt, da de andres paafaldende store Tavshed tydeligere end Ord sa' ham, at de akkurat tænkte paa det samme, revnede han i nogle voldsomme Lattersprut, der bragte den Mælk, han havde i Skeen, til at skvulpe ud over Bordet og stænke ikke blot Husbond og Madmor, men endogsaa Skeermanden i Ansigtet. Da saa Kræmmeren — for første Gang — op fra Fadet med et saa forgræmmet Udtryk, at Andreas, skjønt han følte sig i Taknemlighedsgjæld til Drengen, fordi han havde fundet Maltsækken, saa sig nødsaget til paa Gjæstevenskabets Vegne at gi' Knægten en Ørefigen, saa hans altfor overdaadige Latter forvandledes til en bitter Flæben.

Dette pinlige Maaltid afbrødes pludselig ved, at man hørte en Hest trave henad Stenbroen.

»Ih Jøsses, bitte Børn, er der nu igjen et Øg løs,« raabte Trine.

»Saa er det nok den Satans sorte Rallik, der endnu en Gang har stødt Grimskaftet og nappet Krogen af Stablen,« sa' Andreas og drejede sig harmfuld om mod Vinduet for at kigge ud. Men Laurst havde allerede smidt Skeen og var i et Par hurtige Spring ude i Gaarden. Og ganske rigtig, der kilede den sorte

ud ad Østerporten, saa Stenene stod i Gnister efter hende. Inde fra Stuen kunde man høre hende rende rasende hen over den frosne Pløjejord.

Snart stod Grødfadet ene og opgivet midt paa Langbordet, mens alle havde søgt Udgangen. Andreas snappede Kjørepisken ned fra Loftsbjælken ude i Forstuen og bandte sin Søndagsed: Satan syk' sig! Hjorddrengen glemte baade Tort og Svie og hjulede rundt som en Hund efter sin Hale for at finde sin ene bortkomne Træsko og vinde med i Hurlumhejen. Skeermanden akslede sin Fornærmelse og buldrede ud i Gangen i sine slubrende Træskostøvler. Trine og Datter blev staaende i Gangdøren og hvilrede ud i Natten, mens de spændt afventede Kapløbets Udfald.

Der var begyndt at falde enkelte Sneflager, og det var et Mørke som i en Skorsten. — Drengen var bleven sendt hen i Foderloen efter en Haandfuld Hø, men det var næppe til nogen Nytte, for hverken Folkene eller Hoppen kunde se en Fod for sig; man hørte kun Laurst's evigt gjentagne: »Hov, Tøs! Hov, Tøs!« og Krikkens vanvittige Traven, hvoraf Lyden forstærkedes mangfoldigt ved Ekkoet fra den øde Gaard.

Andreas brændte af Begjærlighed efter at komme til at bruge Pisken, men den sorte hyttede sit Skind ved at holde sig ude i Omkredsen, hvor hun dansede Ril paa alle fire eller kastede Bagskoene i Vejret under uhøviske Salver af udfriet Knaldluft.

Det er ikke godt at vide, hvor længe denne Leg kunde ha' varet, hvis ikke det kaade Dyr paa een Gang havde gjort omkring og i rasende Rend havde søgt mod Gaarden; men her sønden for Laden rullede den sorte pludselig over Ende under en forvirret Bragen, som naar en Række tørre Rafter brækkes og brydes. Sagen var, at Krikken havde faaet Hal-

sen viklet ind i en Tøjsnor, der var spændt ud mellem et af Ladelængens Bjælkehoveder og en nedrammet Stolpe ude i Pløjemarken. Hvad det var, den i Faldet havde revet ned og maset, blev man dog paa Grund af Mørket ikke klog paa; den sorte var nu tilsyneladende tilfreds for den Gang, blev taget ved Mulen, fik et Livfuld Stribs af Husbondens Pisk og hinkede tilbage til Stalden.

»Det bliver snart en Hvælknog[1]),« sa' Skeermanden, da han traadte ind i Varmen til Kvindfolkene. Han havde deltaget mindst i Jagten og havde derfor haft Tid til at glyne efter Vejret.

»Det var ikke vort syndige Terrel« tænkte Trine; »saa kommer en jo aldrig af med den Slytter.« Men det sa' hun ikke; hvorimod hun gav følgende dybsindige Gjensvar: »Aa, det kan se swot og bliv' godt!«

»Ja, forstaar *a* mig paa Vind og Vejlo,« gentog Skeermanden halsstarrig, »saa bliver det nu Knog iløwle; og det bliver ogsaa saadan, te det bundter nøj!«

»Naa ja, i Guds Navn da!« sa' Trine afbøjende. »Saa er det jo godt, en har Melet *fra* Møllen. For har en først faaet det hjem, saa har en da ogsaa alle sine Dage faaet det i Ovnen.«

Med disse Ord begyndte Trine igjen at sætte sin Dejgklump i en rokkende Bevægelse.

Skeermanden gad ikke mere svare den stønske[2]) Kvind, men slentrede ned langs Langskamlen og rejste Torden i sit Spor.

Trine frygtede, at han skulde vække de sovende Børn og derved skabe hende fornyede Besværligheder.

»Du vil maaske gjerne i din Seng, Soren?« Derhen

---

[1]) forrygende Snevejr.
[2]) paastaaelige.

ønskede Trine at feje enhver, der ikke kunde bistaa hende med Dejgklumpen.

»Aaja, saagu'l« sa' Skeermanden og strakte sig.

»Du kan vel nok ligge ved Karlen?« sa' Trine prøvende.

Skeermanden vred Munden og saa giftigt ud af Øjeenden.

»Ja, det er ikke saadan at forstaa, te du ikke godt kunde betroes at ligge i Gjæstekammeret, men Lagnerne der er saa kolde i den her Tid, saa de næsten ligger som Is om Kroppen,« fortsatte Trine listelig.

»A skal *wal* ligge ved Karlen!« sa' Skeermanden but og begyndte at afføre sig Træskostøvlerne ved at lægge den enes Hæl over den andens Taa. Under dybe Grynt halede han derpaa Bukserne ud over Sokkerne, som der af Sparsommelighedshensyn var strikket hvid Taa i.

Trine la' Mærke til. at han stod og strittede for at hænge sin Frakke op paa et rustent Søm *inde* over Alkovens Hovedgjærde. Da Trine troede, at han gjorde dette af Hensyn til hende, sa' hun: »Hæng du kuns Frakken op ved Bjælken; den er saamænd ikke der i no' Vej!«

Skeermanden mumlede noget mellem Tænderne, mens han blev ved med at anstrenge og strække sig helt op paa de hvide Sokketæer for at naa Sømmet.

»Ihtho, Soren, derinde er jo fuldt af Spindelvæv,« vedblev Trine.

»Kan en ett faa Lov at hæng' si' Frakk', som en selv vil!« sa' Skeermanden og blev ved at stritte paa Taaenderne, saa han blev aldeles bagflad inde i Underbukserne af Strækkeradset.

»Ih Gud bevars, som han gamser efter en!« tænkte Trine; »hvad mon dér skal skjules, saa omstændeligt

han vender baade Dræt[1]) og Lommer ind mod Væggen. Det kunde godt ligne ham at gaa og gjemme paa noget, som ikke enhver maatte se.«

Da Skeermanden steg op i Sengen, var han endnu iført en ulden, stribet Bol, over hvis hvide Bund der tegnede sig et sort Kors; dette besværgende Tegn tværs over Skeermandens krogede Rygstykker skyldtes hans gamle spreglede Pranneseler, hvis Farver var løben ud i Regn og ondt Vejr, hvori han saa hyppigt færdedes.

Forinden han lagde sig ned, tog han en stor Skraa ud fra Kindtænderne og lagde den omhyggeligt ovenpaa Halmmatten ved Væggen; der var den saa nem at ta' til, naar man vaagnede.

Efter at han endnu en Gang havde skelet op til Frakken, sank han ned i Sengen, saa det sukkede i Halmreden.

Faa Minutter efter snorkede Skeermanden som et Murmeldyr.

Kræmmerens Adfærd med Frakken havde alligevel »slaaet Trine i Lotten«;[2]) da der var noget, hun ikke maatte se, maatte det vel angaa hende eller nogen af dem, der stod hende nær. Adskilligt andet i Skeermandens Opførsel kunde tyde paa, »at der var noget Firre[3]) ved det«, og da hun netop var saa rart ene i Stuen, mens alle de andre — Dorre ogsaa — bødlede ude i Stalden med den indfangede Krikke, der var bleven springhjalt og derfor maatte gnides med Halmvisk og vaskes i Salmiakspiritus, saa tog Trine Profitten med Tællepraasen og nærmede sig forsigtig den snorkende Skeerkræmmer. Saasnart Trines graa Øjne havde maalt Dybden af Kræmme-

---

[1]) Foer.
[2]) faaet hende til at studse.
[3]) underfundigt.

rens Slummer, søgte de den ophængte Frakke, hvis Hornknapper lyste med et dorskt Skjær i Praaseflammen. Trine saa, at hun ikke kunde naa Frakken, med mindre hun stod op paa Sengestokken; kun et Øjeblik overvejede hun, om hun skulde vove Forsøget; i næste Nu svajede hendes Overkrop helt henne over Skeermandens Hoved. Højt oppefra spejdede hun ned i hans tvære, filtrede Mundskjæg, der saa ud som en Tot tuet Græs, der er slaaet ned af Efteraarsregnen. Med den krumme Haand skyggede hun for Profitten, hvis smeltende Talg brast med smaa Smæld og spruttede op mod de sorte Loftsfjæl, hvor hendes mægtige Armskygge gjenned med Lyset.

I et Nu sank hendes Haand til Bunds i den ophængte Frakkes Brystlomme; mellem en Del Ragelse fornam hun tre indbundne Smaabøger; lynsnar rev hun den ene til sig og læste: »Sparekassebog for —«. Videre kom hun ikke, thi i det samme hørte hun Træskoskramlen i Forstuen. Hun fik lige Tid til at jage Bogen ned i sit Gjemme igjen og kaste Vrangen om mod Væggen, men da hun vilde stige ned, gled hun i Skyndingen paa den blankslidte Sengestok og dejsede over mod Skeermanden, der vaagnede med et højt Grynt og rejste sig halvvejs op paa den ene Albue.

I det samme skrævede Andreas ind i Stuen; med maabende Forundring saa han et Par trivelige Lægge, i hvilke han gjenkjendte sin Kones, og et Par spraglede Hosebaand, som han ogsaa tykte, han skulde ha' set før, stikke frem af Alkoven, mens Ejerindens blussende Kind, for Andreas at tykk,' lænede sig op mod den afklædte Skeerkræmmers stribede Underbol.

»Ih, hvad, Ih hvad! En skulde da vel aldrig tro,

te du var ved at gaa i Sengen til Soren,« udbrød Andreas midtvejs mellem Spot og Forundring.

»Aa, mi' Faa'r, du kunde vel se, te mine Fødder gled fra mig,« sa' Trine, der nu stod paa brede, sikre Fodballer midt paa Teglstensgulvet og slog sig foran i Skjørterne for at glatte Folderne ud. »En er ene om alting og maa ha' Øjnene alle Steder. Og *a* var henne for at kigge efter en af æ Børn dje' Hoser, der er kommen væk. Nu kan du tro mig, om du vill«

Og det vilde Andreas hellere end gjerne, saa meget mere som han aldrig havde haft nogen Grund til at mistænke sin Kone og mindst med Skeermanden. Og denne selv var altfor søvnig til rigtig at opfatte, hvad der foregik; efter at han havde kastet et dvask Blik til Frakken og set, at den hang paa sin vante Plads, overgav han sig atter modstandsløs til Slummeren.

Men længe efter blev de tre smaa Bøger ved at rumstere i Trine Ingedals omtjavsede Hoved.

Resten af Aftenen var helliget Hjemmets og Fredens uskyldigste Idrætter.

Laurst kom ind med Lygten, som han brandede ud med to Fingre efter at ha' vædet dem i Munden. Derpaa gav han sig til at favne Simen op for bagefter at tvinde den om Noglen. Imidlergodlag kom Dorre hen til ham og husked ham paa, at han havde lovet at valke et Par nystrikkede Hoser for hende.

»Ja, da var det sandt! Det har a, Katten spark' mig, ogsaa. Kom du kuns hit med Hosernel«

Dorre kom tilbage med et Par pæne, ankelslanke Fruentimmerstrømper og en blaagrøn Valkefjæl, der var riflet paatværs med bueformede Riller. Laurst gjorde Fjælens ene Ende fast ved Bænken og satte sig selv paa den anden, idet han paa een Gang skrævede over Fjælen og Langskamlen. Han dystede Strømperne over med lyet Vand, folded dem sam-

men og skød dem med sine tunge Hænder agter og frem over det riflede Bræt. Dorre kom affentov[1]) hen og saa, hvorvidt han var kommen; men hver Gang sa' hun, at det ikke »var Spor af synt«, at de havde faaet noget.

Laurst lagde hele sin Sjæl i de Strømper; for det var jo Dorres! Slige Gjerninger bærer deres Løn i sig; en ung Piges Strømper betroes kun til de udvalgte, og ikke for alt i Verden vilde Laurst, at Valkningen skulde falde ud til Dorres Mishag. Han *skød* sig bogstavelig henad Brættet sammen med Strømperne, der nu dannede en uformelig Klump under hans Hænder; han valkede, saa det lunkne Vand bulpede mellem hans Fingre, mens en graa Em rejste sig fra den overhedede Fjæl.

Dorre kom endnu en Gang smilende hen til ham. Laurstes Skjægdun var gjennemstribet af Sved; han svor dyrt, at han hellere vilde tærske to Traver Rug og brodde Tag deraf oven i Kjøbet end valke endnu et Par Kvindestrømper, og næsten bedende saa han op paa Dorre efter et naadigt Udfald.

Men Dorre rystede stadig paa sit skjælmske Hoved:

»Du har ikke det bedste Træk paa det der, bitte Laurst,« sa' hun. »Det var Jørgen i Blaskjær mere sløv[2]) til!«

Laurst blev baade rød og bleg; Dorre havde her nævnt Navnet paa en af hans farligste Medbejlere.

»Den Person vil a ett høre Tale om gjemmel *din* Mund,« sa' Laurst truende.

»Naa, naa! bid endelig ikke min Næse af,« sa' Dorre, ret tilfreds med at se Virkningen af dette Navn. »Men du *kan* da selv se, te de krymper ikke

---

[1]) Med korte Mellemrum.
[2]) dreven.

den jenneste Kieren,« sa' hun, idet hun foldede Strømperne ud og holdt dem op for Lampen for at vise ham, hvor løse de endnu var i Maskerne.

»Ja, men hvad skal a da gjør'!« stønnede Laurst, hel færdig.

»A ved godt nok, hvordan du skulde bære dig ad, men a vil ett sige dig 'et,« svarede Dorre flirende.

»Hvorfor kan du ikke sige mig det, naar du ved det!« Laurst var ikke langt fra Vrede.

»Fordet te du er en bitte Tokkinot?« sa' Dorre og fjernede sig leende.

»Hvad er *det*, hun ikke vil sige dig?« spurgte Trine fra den anden Bordende; hun havde været et Smut ude i Kjøkkenet, men stod nu paa sin vante Plads i Mel og Damp, men havde kun opfattet de unges sidste Bemærkninger.

»Hun vil ikke sige mig, hvordan a skal bære mig ad med at faa hendes Hoser til at krympe ind!« sa' Laurst.

»Herregud, er du saa barnet, te du ikke ved saa ring' en Ting,« sa' Trine. »Da skal a sgi hjælpe dig ud af den Klemhærk':

Gaa *du* te æ Dør, og lad dit Vand rend' over 'em, saa skal de sgu nok krimp'!«

Som sagt saa gjort. Laurst gik brat ud og kom ind igjen. Og i mindre end et Kvarter var Strømperne saa myge som en Mis.

Og Dorre modtog dem af den elskedes Haand med skjønne og udsøgte Taksigelser.

Aftenen jog.

Time hastede efter Time henover den gamle blomstrede Urskive, der hang i Halvlys i Krogen; den længste Viser satte af Sted over sort og hvidt uden alle Hensyn, som det lange Ben, den hastende Tid sætter foran; den lille Viser kravlede efter paa

sit det korte; det var som store Bror, der vil løbe fra lille Bror; men lille Bror vil ikke helt opgive Ævred; naar han orker at naa et Kvartertal, standser han og gi'r et lille Hik, og naar de begge under deres evige Rundløb nu og da træffes ved et Timetal, fejrer de en større Fest med Tinglen og Pinglen, saa det durer og synger gjennem hele det ormædte Spilleværk.

Imens falder Nattesneen blidt og tæt over den gamle enlige Gaard; de tunge Flager udenfor Vinduerne sejler ind i den Lysstrime, som Trines Tællepraas kaster ud over Stenbroen; nogle Omgange valser de værdigt rundt og lægger sig saa ydmygt med Selvudslettelsens Ro paa det Sted, hvor Vinden puster dem hen.

Ogsaa inde i Stuen drysser det med hvidt, men det er Mel, som hvirvler ud fra Trines Timse eller strentes over Bordet af hendes adrætte Hænder.

Midnatten nærmer sig.

Trines to graa Øjne er nu de eneste vaagne i Huset. For et Øjeblik siden hørte man Dorres jærnskoede Træsko med Laurst'es nye Havrevisk falde med Klang mod Stengulvet, mens den buttede Dorre selv gik over Stag i Alkoven.

Saa høres ikke anden Lyd end de smaa bløde Svup af Trines Dejgklump, den mangelydende Snorkeskala fra Mands-Bas til Barne-Kvint og saa en enlig søgende Mus, der paa travle Tæer løber hen over de sprukne Loftsfjæl.

Trine standser nu midt i Arbejdet; de hoppende Øretjavser er blevne rolige; Hovedet hælder, og den høje Barm synker lidt ind i sit Lin; den ene Haand hviler endnu paa Dejgen, men den anden løfter hun op mod sit Mellemgulv. Trine er bleven overrasket af sit lille Ildebefindende, som optræder, hver

Gang hun har overanstrengt sig, og som hun malende betegner ved, at »Vandet løber fra hendes Hjerte«.

Saa snart hun er vundet nogenlunde over det, gjemmer hun omhyggeligt sin Dejg hen i Selden, dækker den mod Nattens Farer først med et stort Kors fra Hjørne til Hjørne, saa med en Hoben tomme Melsække; hvilket af de to Midler der er stærkest bevarende, er det ikke Trines Sag at svare paa.

Sit lange Dagværk slutter hun med at trække Klokken, der brugte sin sidste Kraft til at ringe Midnatstimen ind og nu staar med to gamle irrede Messinglodder mod Lergulvet som paa selve Tidens Bund; med sikker Haand bringer Trine atter Gang i Værket; de to Visere, der oppe ved Tolvtallet har foldet sig sammen som Vingerne paa et sygt Insekt, stritter ved Trines regelmæssige Greb i Strængen brat ud til Siden, som blev der rørt ved en Nerve i Klokkelegemet; en suragtig, giftig Lugt fra de fugtslaaede Messingkjæder prikker hende i Næsen. Hun gaber og hægter sit Liv op, mens hun kigger ud i Natten. Og i samme Nu som en tyk Edderkop — Mørkets og Ensomhedens Symbol — firer sig langsomt op under Loftet henne i den inderste Bænkkrog, slukker Trine Tællepraasen og styrer sine Fjed efter Mandens Snorken.

Trine er altid sidste Mand paa Dækket.

Da man vaagnede næste Morgen, havde den barskeste Vinter rykket alle sine Kjærnetropper lige ind under Andreas Ingedals Vinduer.

Himmel og Jord var som en eneste, bundløs, hvirvlende og forrygende Hule uden hverken Skjel eller Grænser; om Sneen kom oppefra eller nedefra var det umuligt for Synet at afgjøre. De sneblindede Vinduer, som det næppe var til at se ud af, ledte Tanken hen paa morgensøvnige Barneøjne med altfor store Klatter i Krogene. Fandt man mellem de

smaa Ruders Isblomster et lille Kighul, saa man paa Gaardens Nordside en lille lav Kaalgaard, hvor til venstre nogle frostblege Ris strakte de strittende Fingre op over Undergangen, mens til højre en Plet Grønkaal haabløst forsvandt i Snehavet og kun vinkede med et enkelt brækket Blad til Afsked.

Men at kaste Blikket udenfor Kaalgaarddiget var som at se ind i det sagnfødte Niflhejm eller i de kogende Dampe fra en uhyre underjordisk Kjedel; alt var her vigende, vekslende, skiftende, en uendelig Fortsættelse af Forgaaen og Opstaaen; alting hvirvlede rundt efter Stormens Luner som i en Vanviddets Heksedans. Det var, som om Vindenes Hære havde faaet synlig Form og i Snekrystallens hvide Klædebon gik deres tudende Gang over de frosne Marker. Smaa Vindhvirvler, der var dannede ved et Muldhvalpskud eller bag en Mergelkykke, dansede hen, til de opslugtes af en endnu større, der kom busende frem fra et Markdige. Tilsidst syntes hele det vide Rum at forvandles til et eneste svingende Hjul, der skrabede mod Skyerne og rev i Pløjemarkerne, saa Dalene fyldtes, og hele Sognes Udseende omskiftedes i et Pust.

Drog man sit Blik fra Marken og saa ind i Andreas Ingedals Gaard, var det løsslupne og voldsomme ligesom dæmpet og tøjlet af de fire sammenbyggede Huslænger. Her havde man saa at sige Vinteren paa en Tintallerken: En lille Snehvirvel havde noget for omme bag Gaardens frønnede Kjeldramme; først stod den og viftede som en lille fimrende Lammehale; saa vovede den sig længere frem, blafrede hid og did som en Fakkel: rev sig løs, kastede sig ud, fløj i nogle tabte Havrestraa bag den mandshøje Mødding, dansede som en fuld foran Risthusdøren, væltede en Svinespand, saa Jærnhanken raslede mod Stenbroen, og en Kok, der havde vovet sig ud fra

Nødset, af Forskrækkelse fløj op paa Taget og ned igjen; — Snehvirvlen fortsatte: sprang i Kaadhed over en Vognstjært, saa Svingeltræerne hamrede mod Hjulet, men tørnede omsider saa voldsomt mod et Hushjørne, at den i tusind blinkende Drys dalede ned over en Snedrive foran Smugdøren.

Et broget Liv havde begyndt at røre paa sig inde i Huset. Trine fo'r i Klokke og Nattrøje kaglende gjennem Stuerne. Dørhængsler peb bag hende, og Dørklinker smældede foran hende, mens hun snart udstødte et kraftigt Opvækkelsesord til Dorre eller Tjenestekarlen, snart langede et saltstrøet Fedtebrød over Hovedet paa Manden til en klynkende Unge ved Ydervæggen.

»Aa, kom da nu op af Sengene hver jen, saa mange der kan gøre nogen Nytte! Her er Helsen nok at ta' fat i!

Dorre!«

»Ja.«

»Laurst!«

»Ja — a!«

»Og Andrejes! Har *du* glemt, te du skal op og ha' Ovnen set efter!« larmede Trine og skubbede Langskamlen ind mod Bordtremmerne under et Spektakel, der øjensynligt var beregnet paa at faa saa mange som muligt af Søvnens Engle til at ta' Flugten. Et Øjeblik efter bølgede halvt- og heltpaaklædte Skikkelser mellem hverandre hen over det gule Stengulv.

Laurst kom ud i Forstuen. Stormen rev Døren fra ham og slængte den om mod Væggen, saa Sneen dryssede og Kalken raslede ned om det nysmurte Seletøj, der hang og stank af Tran i Krogen. Laurst bøjede Hovedet dybt ned og løb med lukkede Øjne og optrukne Skuldre i skarpt Trav mod Stalden.

Dorre begyndte at bære Tørv ind til Opfyringen.

Hun støttede Tørveløben mod Underlivet, mens Ryggen var stærkt tilbagesvajet. Træskoene vilde een Vej og Skjørterne en anden, og Blæsten med de jagede Snekaver tog efter hendes Lægge, endnu efter at hun havde overskredet Tærsklen til Mell'døren, og fo'r med Asken fra Grukjedlen.

Frem af Ovnsmundingen kom en svær, graa Bag med to store Bødeklude, der i Formen mindede om Syd- og Nordamerika paa en Skoleglobus. Det var Andreas, der paa denne Vis vendte tilbage til Lyset, efter at han havde været inde at kline Ovnen. Da han var kommen helt frem, satte han sig et Øjeblik paa Knæerne i Kulgraven og holdt sin Tællepraas i strakt Arm ind i Ovnen for nøjere at eftergaa sit Arbejde. Det var som der blev stukket en Lunte til Mørket derinde, og Skjæret lyste tilbage i Andreases Ansigt.

Som han sad der, lig Job i Asken, kom en af de Smaa paa bare Fødder ud i Frammeset for at aflægge en fornøden Visit i Askegraven. Da Rollingen saa den mørke Skikkelse siddende foran den oplyste Ovn, stak han i at skræbe[1]) af alle Livsens Kræfter.

»Men bitte Jens, du er da ikke ræd for di' Faa'r!« sa' Andreas venligt og vendte sig omkring.

Men det lille Pus var ikke til at trøste, men vedblev at hujbrøle, saa Taarerne randt ned over hans Skjorte og helt ned mellem de bare Tæer, mens han stadig stod som fastnaglet til Kjøkkengulvets Kampsten.

»Ih, Herregud, hvad gaar der af Barnet!« hvilrede Trine inde fra Stuen og strittede om sig med de melede Arme.

»Tho a tror, han er bleven ræd for mig,« sa' Andreas drævende.

---

[1]) hyle.

»Hvad *er* det med dig, din Unge!« fo'r Trine videre; hun var nu kommen helt hen i Frammesdøren.

»Bussemanden!« jamrede Puslingen, mens de smaa Tæer spilede sig fra hinanden i Rædsel.

»Bussemanden ud af Ovnen! . . . Ta' bitte Jens!«

»Nej, det er jo ett uden naar bitte Jens glemmer at kræve sig til Mor, naar han skal op om Natten,« sa' Trine trøstende.

Gud naade bitte Jens, hvis det var ad den Vej, han skulde naa sin Beroligelse; thi hans stumpede Skjorte bar sørgeligt Vidne imod ham.

»Kom hen til Faa'r, mi' Dreng,« sa' Andreas, »saa skal a vise dig, te der slet ingen Bussemand er der inde.«

Paa nølende Fødder nærmede lille Jens sig den stadig i Askedyngen siddende Andreas, der havde aabnet ham sin af Sod og Smuds tilsølede Faderfavn.

Som en nyvakt Kylling pikker bag Skallen, saadan pikkede det lille Barnehjerte inde i Jens' spinkle Bryst, mens han kastede et sky Blik mod hin Rædslens Bolig.

Andreas stak endnu en Gang sin Tællepraas ind i Ovnen, saa Mørket gik i Brand, og de graa Lersten rødnede som det fagreste Tegl.

»Kan du se; der er jo ingen! Bussemanden kan da heller ikke være dérinde, naar vi har Tørv i Ovnen; det kan bitte Jens da nok forstaa?«

Barnets Øjne stod paa Stilke. Aldrig har en vild med større Angst kigget over Tærskelen til sin mangehovede Guds Tempel; aldrig en Pampas-Indianer med mere Gru stirret ind i den brændende Urskov.

»Kig du kuns! Han er der slet ikke!« gjentog Andreas og løftede Knægten halvvejs op i Mundingen, saa han indaandede den stillestaaende Ovndunst,

der er som den, man mærker, naar man uforvarende stikker Næsen i Foret paa en gammel Kabuds.

Jens brølede og vred sig, som havde hans Fa'r haft i Sinde at lægge ham paa en gloende Rist. Andreas slap ham, og han pilede af Sted ind til sine Søskende, hvis Fantasiliv han hele Formiddagen gjennemrystede, og hos hvem han høstede mer end fortjent Berømmelse ved under sømmelige Overdrivelser at fortælle om sin Heltedaad: at have kigget ind i den af selve Rædslernes Rædsel hjemsøgte Bagerovn.

»Aa, lad mig nu se, Andreas, te du skynder dig med at faa Ovnen i Stand,« sa' Trine. »Og saa er det vel det bedste, du henter Ovntøjet, mens en har dig ved æ Sind,« føjede hun til; hun stod endnu ved Bordenden og slog Brød op, pillede Mandler, skallede Kardemomme, strentede med Sukker og Hjorttaksalt, stødte Allehaande, blandede Mælk i Mel og Gjær i Dejg — kort sagt komponerede til Julens Pris de Hymner, som fra Arilds Tid bar det almenfattelige Navn: Søsterkager; dem strøede hun denne Morgenstund saa rigeligt over Borde og Skamler, saa der — som Andreas under et Øjebliks Indflydelse af sin Morgenværkelighed bemærkede — Fanden syk' sig — ikke var en Plet, hvor en kunde »slaa Røven i Bænken, uden at der fulgte en Kavring med, naar en letted sig igjen«.

»Lad nu bare være med at kloge i den Ting, og hent du mig Ovntøjet, som a be'r dig,« sa' den myndige Trine.

Og Andreas vovede ikke flere Indvendinger men forsvandt med krum Ryg gjennem Mell'døren.

»Det var da et hundsk Vejr,« tænkte han, da han havde stukket Næsen ud under Tagskjægget og nølende vovede sig frem i Gaarden. Det var dog ingen Sag herinde mellem de fire Længer, der stod

som værnende Volde mod de løsslupne Naturmagter; men Andreas skulde jo desværre udenfor Fæstningen, da Ovntøjet laa paa Ladens Yderside.

Med bred Haand greb han om Klinken i Smugdøren for at skubbe den op. Jærnet snappede efter Fingrene, saa koldt var det. Andreas trak Kraven op om Ørerne og begyndte at skyde sig frem langs Muren, hvor den optaarnede Sne havde afsat en farbar Kløft mellem sig og Væggen. Men det knøg nederdrægtigt, og fra Toppen af den næsten hushøje Drive overpudredes han af Snestøv, der her, hvor der endnu var Læ, faldt ned over hans Plydses Lue som stødt Melis fra en Strøske, mens det længere fremme, hvor Vinden hvirvlede om Hushjørnet, drev imod ham med bidende Kraft. Det var at føle i Ansigt, Skjæg, paa Øjenlaage som prikkende, saltdyppede Naalespidser; og saa var Stormen lige ved at stemme Vejret i en. Snart krøb den ind ved Andreas' Halslinning og spyede et raakoldt Pust ned over hans skjælvende Rygstykker, snart for den i hans rummelige Bukselommer og pustede dem op, saa han blev ganske kold i Maven; men allerværst bed den i et Hul paa Strømpehælen, hvor Træskoen havde gnavet Huden over. Omsider naaede han dog sit Maal efter to Gange at have rendt Panden mod de tykke, nedhængende Istapper og een Gang at være gaaet paa Hovedet i en Kalkkule. Halvt blindet af Snerøgen fumlede han op under Tagskjægget for at hitte Redskaberne; men hvad var det; der var jo ingen! Andreas' Haar begyndte at brænde ham om Ørerne. Han kastede et Par fortvivlede Øjne omkring sig, og saa da nogle sorte, søndrede Rafter, der ragede halvt frem af Sneen. Andreas samlede dem op. Han var nær ved en Graad, for her var jo de sørgelige Rester af Ovntøjet! Det havde altsaa været *det*, den Satans Helmis havde

maset i Aftes, da hun stumled over Tøjsnoren. Det var en kjøn Efterretning at komme ind til Trine med, men der var ikke andet for; hun *maatte* jo ha' det at vide.

Det var i en meget nedbøjet Sindsstemning, at Andreas Ingedal bukkede sig ind ad Bryggersdøren med Stumperne af det spolerede Ovntøj i Armene. Han havde begivet sig ud paa denne anstrengende Tur i Haab om god Paaskjønnelse, i hvert Fald en Snaps til Frokosten; nu var det knapt han turde sætte Næsen op efter et Stykke Ostebrød, endsige mere.

Han søgte dog ligesom at ta' Brodden af sin myndige Kvindes Vrede ved *straks* at gjøre sig selv til Talsmand for de oprørte Stemninger, hvori Synet af det nedtrampede Ovntøj øjensynlig vilde hensætte Trine.

Derfor raabte han harmskjælvende, endnu mens han linnede Frammesdøren, bag hvilken Trine stadig havde sin Plads:

»A tror, Satan syk' mæ, te Fanden rider saadan en Helmis, der grutter en alt det, en har, og laver den ene Ulykke værre end den anden! *var* hun nu ogsaa bedre værd, end te a gik ud og *task* hende, saa hun kunde ligge ved det! Vil du nu se, hvordan hun stander os vore Sager!«

»Ih, hvordan er det, du kommer tordnend' ind ad Døren!« sa' Trine uden endnu at være klar over, hvor Manden vilde hen.

»*Ser* du, hvad a holder i min Haand!« raabte Andreas, mens han skød de søndrede Rester op for Næsen af Konen.

»Ovntøjet! Er det gruttet!« Trine kunde ikke være bleven mere forfærdet, om den gamle, knastrede Bjælke pludselig var skredet fra sin Plads i Loftet.

»Men milde Krist! Hvordan er det endda gaaet

til?« — Og her staar *a* med Huset fuldt af Brød, færdigt til Ovnen! Aa vi'! mig arme Kvind'! Hvad skal mæ sølle Trævl grib' til!«

Et Øjeblik lod Trine Hænderne synke i den yderste Haabløshed, men i næste Sekund struttede hun atter af Beslutsomhed.

»Du maa løbe *alt* det, du kan, op til Thameses og faa dje' Ovnskod. Aa, *tag* endda Skankerne med dig!«

»Løbe!« sa' Andreas, »i Sne til Skrævet! Og hverken en kan se Himmel eller Jord, saadan som *det* knyger. Og ikke een Brødkjærne en har faaet i sin Mund, endda en nu har gaaet her og dumlet siden tidligdags,« føjede han til, ikke for at undslaa sig, men kun for at beholde det larmende Overtag, som han havde anlagt sig til Værn fra Førstningen af.

»Der er ikke Tid nu til at snakke om din Sult,« sa' Trine kort. »Her er helsen ingen Mangel paa Brød i Huset, bare en kunde faa det ordentligt i Ovnen. Og saa snart du er kommen tilbage, skal du ikke komme til at klage dig for din Davre,« tilføjede hun mildere, da hun med Velbehag la' Mærke til, at Andreas trak Strømperne uden paa Bukserne for bedre at kunne holde Sneen ude. I næste Nu ramlede Døren i efter ham, saa Klinken klirrede mod Stengulvet.

Nu kom der for stakkels Trine en Tid fuld af Forventning og Pine. Borde og Bænke stod dækkede af hendes og Guds Gaver, som bare ventede paa at faa deres Form fæstnet i den glødende Ovn, foran hvilken hun havde faaet Skeermanden stablet op i Træskostøvlerne for at vedligeholde den hellige Ild ved en passende Indførsel af Brændlyng.

»Pas endelig paa, du ikke gaar hen og fyrer *den sorte Mand* ud, inden en ser, hvad End' det ta'r!« raabte hun til Skeermanden.

Ildgjerningsmanden spyttede med bred Mund og fed Selvfølelse ned paa sine Træskonæser og lod Trine forstaa, at han ikke var fra i Gaar, men havde fyret i Bagerovn før i Dag.

Saa var Trine færdig med *ham*; der var forøvrigt nok at ta' sig af endda. Thi nu kom det Øjeblik, da alle de dulgte og mærkelige Kræfter begyndte at røre paa sig rundenom i de udstillede Kavringer og Søsterkager. Ligefra Morgenstunden var der for Brødets Skyld blevet fyret voldsomt i den svære Bilægger, ved hvis Side gamle Edel sad til Spegning i Dag som i Gaar med en brunlig, fortørret Bønnebog mellem de tynde Hænder.

Efterhaanden som denne Daanvarme gik ud i Stuen, begyndte de opslaaede Brød at rejse Hovedet. Hver usselig Dejgklat, der var smækket ned mod sin i Tællelys indfedtede Blikplade, pustede sig op, til den truede med at sprænge Formen. Sigtebrødene lignede smaa Maver, der lidt efter lidt gjennem mystiske Foranledninger bliver trindere og trindere; de aflange Kaffebrød krøb hen ad Bænkene under lade Sneglebevægelser, og Kavringerne, i hvis plastiske Udformning Trine især var en Mester, bredte sig til Siderne, som de gemeneste Pandekager. Trine stod med Taarer i Øjnene og saa, hvorledes ethvert Spor af hendes Værks ejendommelige Træk efterhaanden forfladigedes for omsider aldeles at udslettes.

Alle hendes hedeste Længsler gik mod Andreas og Ovntøjet.

»*Kommer* han da ikke snart, den Drivkile!« sukkede hun i Fortvivlelse. Saa lod hun gaa Bud efter Karlen. Han blev skikket til en anden af Nabogaardene i samme Ærinde som Andreas, om denne nu skulde blive siddende et eller andet Sted.

Lidt efter fik hun Træskostøvlernes tungtbevæge-

lige Ejer overtalt til at forsøge sit Held i en tredje af Gaardene, mens Dorre, der hidtil havde været optaget af Malkningen og lignende Udendørssysler, blev sat til at holde Blusset vedlige i Ovnen.

Brødet teede sig mere og mere balstyrigt. Paa Langbordet begyndte det endogsaa at kælve, saa hele Klumper klattede ned under Bænken, og den fortvivlede Husmor foer fra den ene Ende af Bordet til den anden og klaskede med flad Haand de uregjerlige Kager med en Iver, der kun burde sammenlignes med den, hun udfoldede i visse overmoderlige Øjeblikke, naar en af de Smaa paa et ømfindtligt Sted havde maattet bøde for en altfor stor Hjertets Enfold.

Ogsaa oppe paa den øverste Bænkende var det ren galt. En stor Hvedekage havde mavet sig hen til Kanten af Bænkfjælen; to fede Rosiner foran mindede om et Par store, runde Stilkeøjne, der er lige ved at glo sig af Lave.

Bitte Jens, der havde fulgt denne Udvikling fra et Hjørne i Stuen, fandt Lejligheden passende til at skride ind; i et Nu hjulede han hen til Kagen og nappede Rosinøjnene. I samme Sekund indtraf ogsaa den aarvaagne Moder og reddede Kagen, men gav Jens en Singeldaas, der fordærvede ham hin lyse Morgenstemning, hvori adskillige Smaarov fra det rige Bord havde hensat ham. For at tilbagevinde Sindsligevægten og lade Taarerne tørre satte han sig ind under Klokhuset, hvor der lugtede af Kat, og hvor alenlange Spindelvæve hang ned fra Sprækkerne i Bænkfjælen. Her forfremmedes hans Aand i Visdom, alt mens han var flittigt optaget af at pille Kalken af Væggene.

»Nej, hvor bliver da de Mennesker af!« næsten hulkede Trine henvendt til gamle Edel, der sad med Hornbrillerne paa og bladede i »De bedendes aande-

lige Kiede«, hvilken Bog af mange Slægtled er bleven benyttet som en Slags Lynafleder mod Forsynets Straffedomme.

Den gamle begyndte med at læse »en Enkes Bøn for sig selv og sine faderløse Børn«. Det var en Vane, hun havde vedligeholdt fra den Gang, hun mistede Manden. Men da hun nu havde tænkt rigeligt paa sig selv, blev hun nidkjær for den ulykkelige Trine. Men skjønt der fandtes Bønner nok til Afværgelse af »smitsomme Syger, Pestilentze og brad Død«, item »Ilds-Nød og Vands-Vaade, Krig og Dyrtid«, var der ikke en eneste »Bøn at bede« mod mislykket Julebagning. Det var første Gang, at gamle Edels Yndlingsværk havde ladet hende i Stikken, og det var ikke fri for, at hun følte sig en Smule brøstholden. Endnu blev hun ved at blade, snart frem og snart tilbage, og efter at hun havde gjennemløbet Overskriften: »Bøn for et beængstet og melancholisk Menneske« og overvejet, om dette kunde være Trine, og efter at have mumlet »Bøn i stor Nøød, helst naar man finder ingen Trøst og Husvalelse«, slog hun ned paa følgende Vers, som hun fremramsede med den slæbende Højtidelighed, hvormed de gamle behandler alt, hvad der smager af Rim:

»Velsigne mig, naar jeg gaar ud,
Naar jeg gaar ind, da hielp mig Gud,
Vils mig din Vey til nöye,
Hvor jeg adspørge kand mit Brød
Og vandre paa til Salighed
Igjennem verdslig Möye.

Med Overbevisning om, at hun ved Linjen om »Brødet« havde ramt Sagen i Prikken, tørrede gamle Edel rørt sin Næse i Forklædet og lod med et tilfreds Blik Bog og Briller synke ned i sit Skjød.

I det samme gik Døren op, og Andreas stod bag

Karmen med det dejligste Ovnskod af Verden. Han var brændende rød i Huden af den piskende Knog, og hver Fold i hans svære Klæder var fyldt med tommetykt Sne.

Trine var nær faldet ham om Halsen af Henrykkelse. Skoddet blev i Triumf baaret ud i Frammeset, og i en Haandevending var alle Forberedelser trufne til Brødets Indførelse i den Ovn, som det allerede i saa lang Tid havde gjort sig fortjent til.

Adskillige glinsende Kager var allerede forsvundne bag Aanen, da Laurst indfandt sig med Ovnskod Nr. 2; og da Skeermanden kom til Gaarde med Nr. 3, nøjagtig en halv Time efter at den sidste Kavring var gaaet gjennem Ovnens Gab — stadig i sine to avtentiske Træskostøvler — da bøjede den nu for alle Kvaler befriede Trine sig forover og lo, saa det girede i baade Hægter og Maller.

Hele Huset fyldtes efterhaanden med en krydret forventningsfuld Duft af bagt Smaabrød, der lokkede Børnene ud af deres Kroge og hen mod Frammeset. Ovndøren aabnedes, og Brødets Indbæring tog sin Begyndelse. Hver Gang Dorre snied over Gulvet mod Alkovesengene med et eller to nybagte Brød i Forklædet, slog der imod Loftet en hed Duftbølge, der taagede bagefter den huslige Pige som en bred Kjølstrime og satte smaa klare Svedperler rundt om paa Karme og Stolerygge. Og da alt Brødet var indbaaret og laa rundt om paa Sengenes stribede Dynevaar i lækre Rækker og med de graa Flader i Vejret, da gik der et Lettelsens Suk igjennem Trines Bryst; og gamle Edel nikkede med det spegede Hoved, som vilde hun sige: »Se I kuns, bitte Folkens, om ikke min Bøn hjalp!«

I en Ruf blev der nu bragt Lystelse i Stuen: Gulvet blev ryddet for Bagerværktøjet; Borde og Bænke omhyggelig rensede for Dejgklatter; Melpletterne paa

Børnenes Tøj børstedes bort med flad Haand, og Frokosten sattes frem.

Den havde i Dag en særlig Tiltrækning i det nybagte Julebrød. Trine havde ladet en stor, gul Sigtekage hente frem fra Alkoven. Med den blanke, bredbladede Brødkniv strøg hun et Kors over Endskallen, før hun skar. En fin, duftende Em piblede frem under Knivsbladet og fortonedes i Trines Øretjavser. Snart sad Barn ved Barn paa Langskamlen og tyggede, mens de efter hvert Bid saa tilfredse ned paa den svindende Rundenom, hvor der i det varme Brød med det halvthensmeltede Smør stod kjendelige Mærker af deres friske Fortænder.

Trine havde ladet Søndagsfadet med de hele Faarslaar og Rullepølser sætte ind, og enhver af de voksne skar sig en Hjumpling, hvor helst han vilde. Den firkantede Brændevinsbimpel var heller ikke bleven forsømt, og da Skeermanden havde hvælet det tredje Glas, var Sneen tøet saavidt omkring Træskostøvlerne, at han til Trods for alle virkelige eller blot indbildte Krænkelser bestemte sig til at komme frem med sit Ærinde, da han jo dog nu paa den herlige Anretning kunde se, at det, *han* havde tydet som Fornærmelser, mere skyldtes Trines Travlhed end bevidst Tilsidesættelse.

»Ja, nu sidder vi her!« begyndte Skeermanden og udstødte et Suk, der løftede Frynserne paa Strikkeklædet flere Tommer op paa hans Mave for atter at lade dem dale ned mellem hans røde Støvleskafter.

»Ja saamænd!« sa' Andreas, idet baade han og alle de andre samtidig saa hen paa Skeermanden, som ventede de en Overraskelse fra den Kant.

»Og hvor er nu Thames Tørsmark?« fortsatte Træskostøvlerne med et nyt Mavesuk.

»Nej, aaenej!« sa' Andreas lidt usikker.

»Han var iløvle en hel Mand,« tilføjede Andreas og la' Rullepølsen tilbage paa Fadet.

»En Mand! Ja, *a* har ikke kjendt hans Lige,« svarede Skeermanden. »Han holdt meget af I andre, mest af Dorre. Han betroede mig noget til jer, før han listed af.« — Skeermanden begyndte at famle ved Brystlommen.

»Sparekassebogen!« tænkte Trine med et kun maadelig tilbagetrængt Jubelskrig. Hun havde den hele Dag gaaet og skottet til den Brystlomme og til Trods for Travlheden tænkt baade det ene og det andet over det Fund, hun havde gjort i Aftes. Ikke at tale om, at en stor Del af Natten var *gaaet* med at spekulere over Sagen; nu kom da formodentlig Forklaringen, tænkte Trine.

Skeerkræmmeren var bleven værdig som en Bedemand; han sad og blandede tre smaa, blaa Bøger i Hænderne:

»Den er til Dorre!« sa' han og rakte med en afmaalt Bevægelse een af de tre til det straalende Pigebarn. »Hun var den gjævest'!

Den er til Laurst — og den er til jer selv!« Dermed havde Skeermanden handlet efter sin Bestemmelse. Han gav de lykkelige Modtagere Tid til at blade op for selv at finde Overraskelsens Størrelse.

»10,000 ialt!« bemærkede han derpaa og spærrede Støvlerne fra hverandre.«

»Det er en kjøn Gav'!« sa' Andreas.

»5000 til mig!« sa' Dorre straalende.

»Og a har faaet tre,« sa' Laurst.

»Ja, tho der er snart faldet mindst af til vi andre,« sa' Trine.

Men Skeermanden overhørte tilsyneladende denne Bemærkning og sa', henvendt til de unge:

»Ja, nu skulde I lægge dem til hinanden; og saadan skulde I gjøre med jer selv; lad saa jer Forældre

spæde til med det, *de* kan undvære, saa kan I aldrig komme i Knyk, om I vil staa sammel paa en god Maade.«

»Der er endle no' om det, Soren siger,« sa' Andreas tankefuld. »Hvad tykkes *du*, Trine?«

»Hvad *a* tykkes? Ja, det her kommer jo nøj undbukken paa os. Men hvad tykkes de unge?« sa' hun og saa hen ad deres Kant.

Laurst og Dorre sad hver paa sin Side af Bordskiven og langede snart til Brød og snart til Tilmad. En Gang da de i Hastværket samtidig kom til at gribe om den samme Medisterpølse, saa deres Hænder strejfedes, blev de Begge sprutrøde. Laurst, der havde *sin* Haand øverst, slap med et kejtet Smil og lod Dorre føre Pølsen hjem.

»Har *I* ingen Ting, I skal ha' sagt?« vedblev Trine. »Du, Dorre, plejer helsen ikke at være mundlam.«

De to Kjærestefolk fangede, men slap igjen hinandens Blik, som om det kneb at komme til Enighed om, hvem af dem der skulde klare den Historie.

Endelig sa' Laurst:

»Ja, her maa det vel komme til at staa paa Dorre, da hun jo er den, der har faaet mest? — Helsen hvad mig angaar, saa har a aldrig lagt nogen Dølgsmaal paa, te a ett kund' ønske mig en bedre end Dorre. Hun er justement min Ganning, saa fornyvele og kjøn hun er at se paa; saa hvis a maa faa hende, skal, med Guds Hjælp, ingen komme til at fortryde det.«

Med disse Ord saa Laurst sidelænds op paa Dorre med sine lidt sløve Øjne.

Dorre var bleven genert ved denne uforbeholdne Erklæring her i Forældrenes Paahør.

Og uden at løfte Øjnene sa' hun: »A har aldrig haft noget imod Laurst, te a da ved af at sige. Og

tykkes I, te vi skal lægge Pengene sammen, saa kan a vel ikke ha' nøj, a skal ha' sagt.«

Laurst sad og bevrede af Bevægelse, og der steg en Varmebølge op om hans Tindinger, men han sa' intet; saa kun paa Dorre.

»Ja, lad os saa lægge dem i en bitte Dynge hver een,« sa' Andreas og lagde sine to Tusende hen til deres otte; »saa er I da ikke helt naagen. — Og saa til Lykke med det da, som det er bleven!«

»Tak!« sa' Laurst og Dorre paa een Gang.

»Det var, saagi, en kort Fornøjelse, vi havde af vores!« sa' Trine spøgende. »Men iløvle var det en skammelig god Kræmmer, den samme Soren. Det er sjælden, te den Slags Folk er *saa* gode at handle med.«

Da lo Skeermanden for første Gang, siden han var kommen til Gaarde — hult og godt.

»Ja, da var det sandt, du sa',« bemærkede Andreas. »Skulde vi nu ikke se at handle lidt med den samme speddelske Kræmmer. — Lad os se din Pose, Soren.«

Da lo Skeermanden anden Gang endda højere end første. Tværsækken kom for en Dag, Handelen gik strygende, og Sølvskillingerne sprang over Bordknasterne. Hver af Børnene fik en Snurrekok, Andreas en Kasteskovl, Trine blev bekasset med hele tre Musefælder foruden et Utal af Grydeskeer, Vindpinde og Kartoffelstødere, og endelig forærede Laurst sin Udkaarne et Dusin Træskeer i Fæstensgave. Skeermanden strøg Penge ind som Smuld; han viklede sin fedtede Snørepung op og i med et flot Slæng, som han ellers kun anvendte paa de allerstørste Markedsdage, og lige fra hans snevaade Træskonæser til bag i hans skaldede Kabuds var han nu eet skinnende Smil.

Han blev i Gaarden hele Julen ud og havde ikke en eneste Gang Grund til at tro sig tilovers.

Trine nødte ham ligefrem næste Nat og alle de følgende Nætter til at ligge i Gjæstesengen.

»Der laa man alligevel mere magelig. Og det var jo da ikke noget at tale om at varme det Par Lagner,« sa' Trine.

Og saaledes befandt alle Parter sig paa det kongeligste.

Og fra den Dag af var Skeermanden en af de velkomneste Gjæster der i Gaarden.

PAA BRANDSYN

Kren Hermandsen var i det daglige en yderst medgjørlig Mand, der ikke gjorde saa meget som en Kat Fortræd, men var han ude paa Brandsyn — hvad han regelmæssigt var een Gang om Aaret — fo'r der en Embedsdjævel i ham, saa det kunde blive vanskeligt nok for skikkelige Folk at være i Baas med ham.

Saadan en halv Snes Dage før Juleaften var man sig aldrig sikker; saa man i Engkjær inden for dette Tidsrum en Dag en Tremands Gruppe komme ned over Bakkerne og stile mod Gaardrækken dernede i Dalen, blev der gjerne en farlig Opstandelse.

»Nu har vi s'gu »æ Braândmænd«!« gik det fra Mund til Mund. Folk maatte ud i Porten og ha' Rygtet bekræftet; jo, der *var* de, det var vist nok; nu gjaldt det om at bruge sig, mens Tid var! Karlfolkene stak i Rend mod Laden for at faa Stige og Brandhage, der laa under det dryppende Tagskjæg, skubbet paa deres Plads; og inde i Stuerne fo'r Kvindfolkene af Sted med Favnen fuld af gamle Arbejdspløger, Melsække, Dynevaar, der i Hverdagstravlheden var bleven slængt hen paa Aanen, paa Grukjedlen eller andre brandfarlige Steder, men nu

maatte bringes til en Side, før Retfærdighedens ubestikkelige Haandhæver traadte over Dørtærskelen. Endogsaa Barnetøjet blev omhyggeligt pillet ned fra Tørresnorene over Kakkelovnen, og i den fjerneste Ende af Landsbyen kunde man se een eller anden Efternøler bestige Husmønningen for i sidste Øjeblik at trække et Lyngknippe gjennem Skorstenshalsen.

Muesgaard var en af de Ejendomme, som først stod for Skrald.

»Har du nu Sagerne i Orden, Jens, naar han kommer, ham æ Sluri, og gjør Vind og Vejrlo?« sa' Ka' Muesgaard til Manden, der stod i Dagligstuen og smurte et Bringstykke, som var hængt op ved et Søm paa Loftsbjælken.

»Ja, har du dine egne Ting i Orden, bitte Mor, for her er det da snart mest dig, det kommer an paa,« svarede Jens og smurte videre.

Karen trippede igjen ud i Frammeset. Et Øjeblik efter fik Jens atter et Hip i Forbigaaende:

»Det er da ogsaa sært af dig, te du *skal* staa der og løjt' med saadan nøj; det sætter da saamøj en grimme Ryg i Stuen.«

»Ja hvad, hvor skal en snart gaa hen med det i den her Hundekulde; og hvad tho, Tranlugt, det ved en da, hvad der er,« svarede Jens.

Lidt efter fyldtes Gaardsrummet af den buldrende Lyd fra tre Par jærnbeslagne Træskostøvler, der i Gaasegang rykkede frem mod Forstudøren. Forrest var den embedsivrige Kren Hermandsen; han aabnede Stuedøren med et rask Tag og raabte et larmende »Goddaw i æ Stowl« medens han høj og bred og støttet til sit Egespir endnu i nogle Sekunder blev staaende bag ved Tærskelen for ligesom at give dem, der var indenfor, tilstrækkelig Lejlighed til at gjøre sig fortrolige med hans Person.

Helt skjult af Kræn Hermandsens skulderbrede Magtfuldkommenhed skred omsider ogsaa den langt yngre Søren Boel ind i Stuen; den tredje af Synsmændene, Niels Thammesen, var en 70-aarig Gubbe med sølvknappet Vest og paa Hænderne et Par mægtige, lodne, ufarvede Lufvanter, med hvilke han uafladelig viskede sig under den rødblaa, optøede Næsetip.

»Naa, saa skal en fesentires?« sa' Jens Muesgaard og lagde Smørebørsten ned i Trankoppen paa Langskamlen.

»Aaeja, saadan er *det*,« svarede Kræn Hermandsen. »Hvor har *du* saa dine Brandremedier, Farlil?«

Jens og Brandfogden forsvandt gjennem Stuedøren. De to Synsvidner foretrak at blive inde i Varmen.

Et Øjeblik efter traadte Karen ind fra Kjøkkenet.

»Naa, Karen, har du saa Kaffen færdig?« sa' Søren Boel.

»Ja, a tænker næsten, te I vil helst selv hen og se *efter* det,« svarede Karen polisk.

»Lad gaa med *det*!« svarede Søren og nærmede sig Kjøkkendøren; gamle Niels Thammesen skramlede efter i Træskostøvlerne, medens han ustandselig tørrede Næsen i Lufvanterne.

Ude i Kjøkkenet var Kvinderne i Færd med at bage Æbleskiver. Tjenestepigen stod inde i en fed Dampsky, der drog Næring fra Stegepanden og det utilhyllede Fad med færdigbagte Kager. Søren Boel snuppede gesvindt en af de lækre Tingester fra Fadet og begyndte at gnaske i sig; storsmilende stak Bolette ogsaa Resten frem, og i næste Øjeblik stod gamle Niels Thammesen med en glinsende Æbleskive i hver af Lufvanterne, medens han kejtet saa fra den ene Haand til den anden.

»Ja, men aaeha endda, hvordan skal a nu komme ad med og faa mine Vanter af?«

»Spis du kuns med Vanterne paa, Farlil, saa sparer du at slikke Fingrene,« svarede Bolette.

»Aa, Bolette, du er endda et kjønne Barn,« svarede gamle Niels. »Havde a ikke haft saa stor en Skraa i Munden, saa ved a bestemt, te du vild' ha' kyst mig.«

»Nej, Skam fo'r hen, vild' a ettl«

»Jow, saamári, vild' du saal« vedblev Niels Thammesen, sikker paa sin Uimodstaaelighed.

»Nej, Niels, saa skulde du iløvle ha' været lige en jenle halvhundrede Aar yngre,« sa' Søren Boel.

»Ja, men da var hun jo endnu ikke lagt til, det sølle Barn, og hendes Fa'er kanske heller ikke; saadan er der jo altid nøj i æ Vej.« Niels Thammesen gav sig i Kast med sine Æbleskiver.

Imidlertid var Jens Muesgaard og Brandfogden atter komne ind i Stuen. Kren Hermandsen havde brugt Mund for et Trin, der fattedes i Brandstigen, nu skulde han til at tage Syn over de indre Dele.

»Hvordan staar det sig saa til herhenne,« sa' han og rettede sin drønende Gang mod Kjøkkendøren; i Forbifarten bankede han med sine hærdede Knoer paa »Kammersvenden af Morland«, den gamle Bilægger, der fra en Sidevæg skød sig ind i Stuen som en Bastion.

»Tag dig i Vare med den Revne der,« sa' han og pegte paa en brøstfældig Plade i Kakkelovnen, — »og husk, hvordan det gik til Wolle Poders, hvor Luen slog ud af en Revne ligesom den her og stak Ild i den gamle Aftægtskone, der sad ved Kakkelen paa en Halmstol og spiste Melgrød.«

»Tho saa er a ræd, te hendes Grød blev swejen,« sa' Jens Muesgaard, der efterhaanden var bleven ædende gal over alle de Udsættelser.

»Ja, der var fandenmæ mere end den, der blev swejen!« svarede Kren Hermandsen, medens han bukkede sig i Kjøkkendøren.

»Naa, I kan nok overkomme at syne Æbleskiverne,« sa' Brandfogden, da han saa sine Kolleger bænkede om Bolettes Kagefad.

»Ja, dem er der minsæl ikke noget at udsætte paa,« svarede Søren Boel.

»Det eneste skulde være, te de falder saadan lovlig hjejn',«[1]) tilføjede Niels Thammesen med Munden fuld.

»Det skal a, mári, kjende Raad for,« svarede Husmoderen, der forstod halvkvæden Vise, og hentede Brændevinsflasken.

Men Kren Hermandsen var altfor optaget af sine ophøjede Pligter til, at han skulde skjænke saa lave Nydelser nogen Opmærksomhed. Han dundrede i Træskostøvlerne fra det ene Rum til det andet, snart sank han en halv Alen i Knæerne og lagde et skelende Øje til et sodet Kakkelovnsrør, snart stak han sin Egekjæp ind i et eller andet forborgent Gab under Grukedlen. Grinagtigst var han at se paa, naar han, som en Andrik, der anstrenger sig for at pille sig selv i Nakken, drejede Hovedet helt om paa Ryggen for at faa et sidste stort Blik paa Forholdene og paa en Gang sluge hele den aabne Skorsten. Han var netop for anden Gang i Lag med denne Bevægelse, da han udbryder, mens han fægter op i Skorstenen med Egespiret: »Men hvad Fanden er nu det for nogle Anstalter, I der møder med!«

Karen var bleven saa urolig paa Fødderne; hun bunkede til Bolette og hviskede: »Var det ikke nok det, a sa' til dig! Nu har vi, missen, lavet det godt for os selv!«

[1]) flovtsmagende.

Nu fik ogsaa Søren Boel Lyst til at se, hvad det var, hans overordnede stod og fægtede imod. Søren bøjede sig ind under Skorstensranden, hvis nederste, sodblanke Halvdel var sirligt overstrentet med kridhvidt Sand og allerhøjest oppe endte i en Stump dybblaa Frosthimmel.

»Hvad er *det* med den Fægten,« sa' Søren Boel, hans Øjne havde endnu ikke vænnet sig til Mørket.

»Hvad det er?« svarede Brandfogden. »Det er de Kaalsner der,« han gjorde et nyt Udfald med Stokken op i Skorstenen; nu fik Søren endelig Øje paa Gjenstanden for Fogdens Vrede: 2—3 Rader Kjødpølser af en Arms Tykkelse og Længde svang frem og tilbage for Krestens Kaardestød lig Klokkelodder, som en spøgefuld Kat rager til under Bænken.

»Tho Folk maa jo *wal* ha' en jenle Pøls' hængende, men rent og bart at fylde Skorstenen med den Slav', det gaar Dæwlenmæ da heller ikke an; tho derfor har en jo da Opsyn med det.« Fogden var vred for Alvor.

»Aa, bitteste Børn, der er a nok kommen godt ved det!« sa' Karen. »Aa *vær* nu god, Krejsten, saa skal a *vel* faa den Ting i Orden.«

Kren Hermandsen tog atter Stokken i Hvilestilling; hvor brøsig han end kunde te sig over for Karlmennesker, var han altid svag over for Kvinder.

»Saa er vi vel færdige,« sa' Søren Boel.

»Aa, tror du ikke, du skulde ha' en Æbleskive mere,« sa' Kren Hermandsen spidst; Søren havde jo taget sig lovlig lidt af Tingene.

»Er der nu ingen usynlige Fejler ved nogen Ting,« fortsatte Brandfogden henvendt til Jens Muesgaard.

»Ja, hvor kan a snart vide det?« svarede Jens.

»Som nu Bagerovnen, hvordan staar det sig med den?« fortsatte Kresten Forhøret.

»Bagerovnen? — Ja, a skal jo ikke nægte,« sa' Jens

og saa lunt om til de andre, »te da a sidst var inde i den, havde den et Hul som to Knytnæver.«

»Jamen, du tættede det vel?« spurgte Fogden.

»Tættede Hullet! Nej, Gu' om a gjordel« svarede Jens lige polisk.

»Vil du da ha' Gaarden brændt ned om Ørerne af dig!« raabte Kren Hermandsen altfor ivrigt til at kunne mærke Skjælmen i Jens' Øjne.

»Nej, det vilde endda være en sær led Ting nu lige ind til Juleaften,« svarede Jens lige uforstyrrelig.

»Laan mig en Vægel« sa' Fogden mørk og la' sig paa alle fire foran Ovnsmundingen. Lidt efter forsvandt han bag dens mørke Svælg.

Umiddelbart efter begyndte en vældig Røg at kvulme ud af et Rør til højre for Ovnen.

»Aae, men Jøsses!« raabte Karen, »det er Bolette, som a for lidt siden bad om at gaa ind og lægge i den gamles Kakkel.«

Den fede, syrlige Røg stod ligesom et Øjeblik og følte med langelige Bevægelser — snart op og snart ned, indtil den pludselig stak en lang blaa Tunge ind i Ovnen.

»Aa, kom da endelig ud, Krejsten,« jamrede Karen og slog i sin Iver Halvdøren op ud til Gaardspladsen; men det viste sig at være det alleruheldigste hun kunde ha' gjort, thi nu strømmede Røgen med mangedoblet Hidsighed ind i den aabne Ovn, strakte sig først skraat i Vejret, slog sig saa i en Knude og trillede, Dot paa Dot, ind til den ulykkelige Kren Hermandsen. — Først hørte man en læmpelig Kværken, der søgte at faa Luft i Lynen og Banden, men endte i en hul Hiven og Hosten.

»Men hvi kommer æ Mand ikke ud,« sa' omsider Jens Muesgaard utaalmodig og trængte sig hen mod den røgfyldte Ovn. »Krejsten!« raabte Jens ind gjennem Mundingen; en uhyggelig Kvækken var alt det

Svar, han fik. Som et Lyn skød Jens sig nu ind gjennem Røgen og vendte efter nogle Sekunders Forløb tilbage til Dagslyset med den stærkt medtagne, lidt uheldige Embedsmand. Da Kren Hermandsen havde mærket Røgens Indtrængen, havde han kastet sig omkring med en saadan Kraft, at han var bleven siddende fast i den snævre Ovn; saa det er ikke godt at vide, hvad der var bleven af ham, om ikke Jens Muesgaard var kommen ham til Undsætning.

Da Kren Hermandsen efter nogen Gispen atter begyndte at finde sig til Rette i Træskostøvlerne, udbrød han: »Tho hvad Dævlen var det for en Snak om Hul i Ovnen; der var jo ikke noget Hul.«

»Var der ikke noget Hul,« sa' Jens Muesgaard, »jo, Gu' var der Hul; og Hul skal der s'gu vær'. Helsen gi'er a ikke meget for en Ovn!«

Karen havde al sin Snedighed nødig for at besværge de onde Aander, der i den Anledning truede med at komme frem af den røgopfyldte Ovn.

SELVPLAGEREN

Om *jeg* kjendte Godske Pallesen i Overtraanum? Jo, det kan I lige sige af, at jeg gjorde. Det var da saa meget et hverregalt Menneske; det vil sige: i Stødtal, for saadan i det jævnlige saa kunde Manden være saa meget flink; saa kunde en snart faa det med ham, som en vilde ha' det; men saa lige paa een Gang, før *nogen* en kunde agte det, saa kunde Galden *vælde* op i ham, saa han ikke mere vidste af sig selv at sige.

Godske var en bitte stakket Mand, men jævn før — og magtet; saa han var ikke saa helt rar at komme i Baas med, naar han havde hans Turer; men der var jo det gode ved æ sølle Spøgelse, te han altid lod Ondet gaa ud over sig selv.

Saadan er det en Søndag, han staar og trækker i hans pæne Klæder for at ta' til Kirke. Han *er* kommen i Bukserne og Vesten og skulde nu til at trække i sine lange hvide Uldhoser. Men nu gik Godske paa den Tid med et stort aabent Saar paa det ene Ben; det var jo meget ømt, det kan en nok forstaa; og for at Hosen ikke skulde gro *i* det, havde han lagt en Tælle-Klud over det ømme Sted, og nu gjaldt det jo saa om at hverve Hosen op om Benet, saadan

at Kluden ikke skred. Naa, han staar jo nu dernede ved Kakkelen og bødler med dette her og gjør sig da en farlig Umage for at faa det lirket i Lave. Han pusted og han svedte; han hvervede op og han hvervede ned, men Kluden var lige kontradig; saa sad den for højt, og saa sad den for lavt, men aldrig hvor den skulde. — Men saa lige paa een Gang saa bliver Mennesket jo taabelig: »Naa, saa du vil trodse mig! Da skal a, Satan partir' mig, vise dig no' andet!« *Med* det samme kaster han Foden op imod Skamlen, og med en Haand saadan paa hver sin Side skurer han af al hans Magt Hosen frem og tilbage over det sølle Ben: »Er det saadan du vil ha' det! Er det saadan du vil ha' det! Er det saadan du vil ha' det!« indtil det hele sad i eet Saar. I det samme gik hans Kone forbi og saa, hvad der gik for sig: »Ih Herregud, Godske, *staar* du nu der igjen og la'r Vreden rent ta' Overhaand!« »Ja, du vilde maaske ha', te en skulde sige: Aa, bitte søde Ben; aa, bitte kjønne Ben!« — Og saa gik han jo og humped paa *det* i nogen Dage. Ja, det var da en sære Stodder! — Saadan er han en Dag kommen ind i Faarestien og skulde ta' Oterne[1]) fra Lammene; kort efter ser jeg, at de ulykkelige Dyrer *kommer* fyrende ud ad Overdøren — lig' saa saar', lig' saa saar', en efter enanden, nogen paa Næsen og andre paa Halen, ret saa de da støv hen ad Gaarden; et Par af dem blev liggende med brækkede Ben. Jeg kunde jo snart forstaa saa meget, at nu maatte Godske igjen være bleven halvtaabelig, og da jeg listede mig hen og keg ind ad Overdøren, saa jeg ham ligge inde i Faarestien paa alle fire og øse Avner op i en væltet Sædeløb, imen han brummede: »A skal Fanden partir' mig lære saadanne

[1]) Dyrenes Levninger i Krybben.

skajle Kræger[1]) en anden Gang at vælte ens Havreavner!« Saa kunde jeg jo forstaa, hvorfor de var kommen saa gelik ad Døren.

Godske var ret nem paa Fingrene, og noget Smed var han ogsaa; men det var jo galt med dette her, at han aldrig kunde komme til Rette med hans Sager; ja jeg tror knap, at der i hele hans Gaard var hverken Dom eller Del, som han ikke til en eller anden Tid havde grasset. Saadan staar han en Formiddag inde i Smedjen og skal til at lægge en Ring om et Vognhjul; naa, det er jo slet ikke saa nemt et Stykke Arbejde, og Godske havde da nu staaet saadan og fumlet med det, at han havde faaet Maalet lovlig bitte, saa da han faar Ringen ud af Essen og skal ha' den presset om Hjulet, er det helt umuligt at *faa* den om. *Med* det samme bliver Manden jo vidløs og han hugger æ sølle Kram op imod Ambolten og begynder at tærske løs paa det, saa Gnisterne røg en om Ørerne. »Naa, saa du skulde til at gjøre dig for bitte! Da skal a Fanden partir' mig sørge for, te du skal blive stor nok!« Og *han* bruger Hammer, og *han* bruger Mejsel; han hugger over, og han skarrer til, og saa prøver han paa en Frisk; men se nu er den bleven saa langt for stor; og det er jo akkurat lige saa galt: »Naa, nu skulde du til at lave dig for stor! Da skal a —« som han kunde bande! Og saa gaar den jo løs forfra; snart er den for bitte, og snart er den for stor; saa bliver der for meget hugget af den, og saa for meget skarret til den; og Godske han tordner, og han hamrer, saa Sveden det hagler ned ad ham; tilsidst er Ringen jo ikke andet end een Svejsning over enanden, og da han endnu ikke kan faa den til at falde ad, saa *hugger* han Hamren ned i Ambolten og brøler: »Saa

[1]) nederdrægtige Kreaturer (kun om Faar).

kjør da med det i Fanden-Navn ad Helvede til — og saa lige i æ store Aa!«

Ude til fri Felt var han snart bedst at komme af Sted med; tho der var jo knap nok saa meget at rende *paa* som hjemme i Gaarden, men der kunde jo sært en Ting komme for Fødderne af ham, saa var han jo som en Hverrel for en Dør. Saadan var det en Dag, da kunde jeg sgu ikke holde mig i at grinde af ham. Vi var omme at baande noget Havre og gik langs ad Agren hver ved sin Raade og smed Baandene over affentov, som vi skred frem. Lige paa een Gang kommer der saa en Hvirvelvind og snupper en femseks Baand fra Godske og kyler dem hen ad Agren. Tho det var jo da bare til at grinde af, men tror I ikke, te Stodderen bliver vidløs! *Han* flyver efter de her Baand, knuger dem med begge Hænder, imens han løfter dem op over Hovedet og brøler ad Hvirvelvinden: »Naa, saa du *skulde* ta' dem fra mig! Vil du ikke komme tilbage, din Himmeltyv, og prøve, om du kan ta' dem endnu en Gang! Aa, vil du ikke lige prøve, om du kan ta' dem fra mig! — A skal, Fanden partir' mig, vise dig, te a skal holde *ved* dem!«

Det var vistnok samme Høst, da havde han faaet en ny Hjøle, og det var saa meget en vildere en; *den* kunde snære det af som en Ragekniv, og endda var det aldrig at mærke, te en havde noget i Haanden; saa han var da saa sær farlig vel tilpas med en; men han var jo ogsaa saa nøje over den, te han ikke fandt sig i, at nogen én saa meget som løftede paa den. Saa en Dag hen sidst i Høst skulde vi til at slaa Boghvede. Nu havde han den Dag været saa slud-uheldig at faa den for meget jordlagt, og saa skete jo Skaden. — Se i Førstningen gik det nok saa pikkinet; Godske — han skrævede godt til Knagerne, og de her hule Boghvedestraa dem snæred

han jo af, som var det Skurrehatte. Men saa lige med eet, saa lyder der en Skaltorn, imens Godskes Hjøle farer ovenud af Skaaret. Saa! tænkte jeg, nu er den pinnede lige over Byen! Nu har han hugget hans Hjøle i en Sten! — Godske *river* Hjøleen til sig, og den havde da faaet saa meget en grimme Flæse. Og nu begynder han jo at tale Hjøleen til: »Naa saa du *skulde* i den Helvedes Sten! Skal du saa ikke ogsaa i den, dér ligger? Aa, skal du ikke i den! Du vil maaskesig bilde mig ind, te du ikke kan se den! Da skal a, Fanden partir' mig, vise dig, te du skal faa den at se!« — Svup! Hugger han saa ikke hans kjære Hjøle ned i Stenen alt det, han *kan* trække! — »Har du maaskesig endnu ikke set den!« Nok et Svup! og nok et — og saadan blev han ved, saa der knap var saa meget tilbage af Bladet, te der kunde laves et Par Træskoringe af Resten.

Ok, hvad kunde der ikke fortælles om det Menneske og *hans* Fagter! Men tilsidst kom han jo da ogsaa for udelig; det skal jeg alligevel fortælle jer, inden jeg gaar. Jo, det gik akkurat saadan til: Godske stod henne ved Kjelden og var ved at drage noget Vand op til Høvderne; det var en meget varm Sommerdag; Høvderne var tørstige, og Godske havde travlt med at faa fyldt i Truget; han havde lige taget den første Spand, men den kunde nappelig skjule Bunden, og nu skulde han saa til at ta' den anden. Men om Forladelse! lige idet han griber efter den, springer Kjæden, og Spanden flyver som en Kanonkugle lige til Bunden af Kjelden! Nu er det snart den grimmeste Fornemmelse en *kan* faa, naar en staar og skal til at gribe efter noget, og en saa ingenting faar i Haanden alligevel; og nu ved det Manden havde saa travlt, og det jet med det andet, saa bliver han da helt trekvart-taabelig, og med et stort Brøl smider han hans Træskobunder over Kjeldrammen og kaster

sig ud; det havde vel sagtens staaet saadan for ham, te han skulde ha' fat i hans Spand igjen saa snart som muligt, og saa havde han i sin Vidløshed ikke gjort sig nogen Forestilling om, hvad han udsatte sig for. Hvordan han egentlig kom fra det, er ikke godt at sige, for en maa jo undres over, te han ikke sak under med Lok og Top! — Naa, de fik ham da samlet op og klinket sammel, og han kom ogsaa saavidt til Krylt, te han kom oven Senge; men den Knug forvandt han nu iløvle aldrig; Brystet var *skidt* af ham, og han var længe meget lempelig; de sa', te hans Hjerte var svunget om til æ sønder Sid', saadan te det var kommet til at staa med Næbet i Vejret — saa Godske blev jo knap nok saa myndig herefterdags.

KROMAND IMOD SIN VILJE

Det havde været en hed og streng Dag, og jeg glædede mig meget, da jeg omsider saa Kro forude. Jeg slængte Cyklen opad Muren og gik ind. Alt tydede paa, at her fornylig var fejret en Basseralle. Luften stod tyk af Brændevinsdunster under Bjælkerne, og Foden gled i Propper og Ølbærme; Stuen var tom for Gjæster, kun henne i en Krog sad der en gammel rødblisset Mand og bed kejtet af et Stykke Ost og Brød.

Jeg forlangte en Øl.

En ung Kvinde kom ind fra Kjøkkenet og erklærede forlegen, at de havde ikke »jen Drip i Huset — ett af nue Slaws Lig' heller! — Wor egen Folk haar drukken æ det hile!« sluttede hun og drejede sig som i Anklage om mod den gumlende.

»Ja det er sgu Sandhed hwer Krumm',« svarede Manden og rejste sig op fra Væggen og nærmede sig, stærkt ravende, mit Bord, mens han stadig blev ved at gumle paa Ostebrødet.

»Jow vi haar sgu gjord' Kaal paa æ fræ en End' aa; det er saamøj sikker.

Føj, hwor haar vi drukken, ogsaa lig' fræ æ Maaenstaând. Ja, en skuld' jo ett sej' æ, men a *haar* Dæw-

lenmæ snaar aalle wot saa fuld i mi' Daw'. — Og det maatt' jo ett vær', det war jo ett sær! En ska' jo pass paa si' Gjerninger, som Taalen er. Er det ett sand', a sejer? — Jamen Jøsses, bitte Faa'r, saa ka' en jo aalle forswor aa før' en søen Løwnet! — Men fuld det er a nu bløwen; men a er sgu paa en Maad' aal skalu ved æ, for en haar misel ett Raad te æ. Og haaj *Maren* wot løwend, saa haaj æ heller aalle gavn, for hun war en vilre Kwind' søen te aa hold ijen. — Nej, for *a* sku' misæl aalle ha' wot Krormand i mi' Daw'; a sku' ha' holdt ved mi' Murhandtiring, mi' Skir og mi' Waterpas, — det war æ, *a* skuld'; for a æ for gammel; a dur sgu ett te æ Kror; for a ska' sej' dæ jen Ting: A er for drikfældig; a vil for gjan' haa' æ, *a* drikker æ fræ de fremmed! — Men en haar jo lædt sæ forlokk'; for æ Kror her den war misæl saa rejn for dyr. A *kund'* ha' hat æ godt, hwor a war far; men søen æ'æ mæ'æ. De *ung'* vild' jo endle haa'æ; ja hun dæ rend' igjemmel æ Stow', det war *mi'* Dætter, aaejow! ja hun er sgu en ynde Kwind', men lowle møj forfint; hwad, hun haar jo tjent i æ Kjøfsted, og saa wa'æ jo ett skjøn nok aa blyw' ved æ Buendarbed; for mi' Swigersøn — ja ham kjender du ett, men han gaar helsen derud o æ Ager' — han er saamænd geskjeftig nok, det er laant fræ søen, — men lidtle Lyst til æ Arbed'! Og saa solg' a jo æ Stej' og fæk det her sølle Kram — men *a* er sgu træt aa æ, det er vis, a er! A ka' ett hold' te'æ. A er for drikfældig, a rammer ingen Maad'.

Men søen maa du't trow, a haar wot aall' mi' Daw'. A haar maatt' tavn ved, med de her tow! For det er misæl *det*: der ska' arbeds — imell'staând' da. Og du ka' trow, a haar kund' bestilt nøj!

A haar wot Murer; osse med dem aallvillest'; af den gammel Slaw. Vil du ha' mæ te aa staa paa mi'

Hued paa Jebjerg Kjerktorn? saa ska' a gjør' æ, ogsaa lisse javnle! A *haar* wot saa faale smedde — og stærk! ogsaa lisse grutstærk. Og mi' Sønner! — ja, der er — snaar aa sej' — ett den Slaws Lig', te ett de ka' ta'æ i styw Aarm og hold' æ snaar saa læng', det ska' vær'.

Men nu blywer en jo for gammel, og for slundred; æ Drikkelswaar' ka' a ett taal' — og æ Kror her — den vil saamænd ød' mæ; haaj en wot aa med æ, det Skidt! og haaj hat fat po æ Murskir ijen! Du tror maaske ett, a ka' arbed? Ogsaa søen, a ka' gi' *tow* Oppassere nok aa bestill'! Det war mæ, der mured æ Laad' paa Nargaard! Du ka' trow, a haar wot estimired! — Men nu er en jo kommen i Knyk, for de Ung' fæk mæ jo slæft mej; — ja—a, 7000 — det vil der nu gaa — med aal Gued'! Men det er det samm': a vil aa med æ, saa læng' a ka' klaarir' æ. For det haar a aaltid saa te mi' Bø'n: Vær ærlig', og læ' enhwer behold' sin'. Er en baare ærlig og ta'r Worherr' med sæ — *læd æ saa komm*'! — Er æ ett ogsaa sand', Mari!« (her vendte han sig om mod Datteren) — »læ' æ saa komm', Dælenmæ!

Men i Daa er a pinnede bløwen for fuld — a haar drukken æ fræ de fremmed; og du sejjer der og faar ingenting.«

DORRES KAT

Da jeg endnu var Barn, vidste jeg ikke af nogen større Lykke end at stilles paa en Stol og faa Lov til at kigge ned i Mors Dragkisteskuffe; ja, det forstaar sig, — der fulgte jo ogsaa altid lidt Ragen med, thi saa længe Barnet ikke har befølt Gjenstanden, har det ikke rigtig faaet dens Fortrolighed; og hvilke herlige Ting var der ikke her at rage i! Først et Utal af Nøgler og Garnvindsler og Trummer i alle Farver; saa en Knapæske, der var et helt Musæum for sig; saa et Par gulnede Breve fra Fars Soldatertid, gjemt hen under en Dusk blegnede Lavendler. Den som var heldig kunde ogsaa paa Skuffens Bund finde fortørrede Smuler fra den sidste Julekage; men Samlingens Pragtstykke var dog en lang, svær Kvindefletning med et Skjær som moden Byg; naar vi Børn »mussede« hinanden om Kinden med dens bløde Haartaver, grebes vi altid af en sær fortryllende Svimmelhed i Hjertekulen. Men Mor yndede ikke denne Leg og bragte den gjerne til Afslutning med de Ord: »Aa Børn, a *har* jo bedt jer om at være fra Moster Dorres Fletning!« — Det var os Børn paafaldende, at hun aldrig lagde den paa Plads igjen uden først at kjærtegne den med et Kys,

og naar hun atter vendte tilbage til sin Rok, havde hun mindesyge, bedrøvede Øjne.

Det var først op i den voksne Alder, at jeg fik rigtig Besked om, hvem Dorre var. Hendes Saga gik i Korthed ud paa følgende:

Langt ude paa den øde Hede boede en enlig Nybygger ved Navn Kild. Hans Liv var en Særlings. Med sine tunge knudrede Hænder havde han opbrudt Heden i vid Udstrækning omkring sin Hytte og bragt den rustrøde Ahl til at skjørne, saa de traadfine, ormbidte Havrestraa nu strakte sig hviskende over Bundens glanende Flintesten. Selv malkede Kild sine to hjelmede Køer, kogte sin sparsomme Mad, vaskede sine Hørgarnsskjorter og spredte dem til Tørring paa Lyngrisene; han kjendte kun Slidets Evangelium; først naar Midnatsmaanen stod højt over Østens Bakkeøer, lød det ensomme Skrald ud over den tavse Hede, naar Kild slog sin Dør i Laas for Natten; og Morgenduggen laa endnu graa i Sperglen ved Hyttens Gavl, naar hans ludende Skikkelse paany steg over Dørtræet og ud paa Toften for at begynde et nyt Døgn.

Kom han ned til Byen, var det kun for at faa lagt nyt Egstaal i en sløvet Spade eller for at bytte en Snes Æg eller et Pund Smør mod en Smule Kaffebønner eller et Par Favn Hampereb. Kilds Smør var dog langt fra efterstræbt. Landhøkeren la' det altid paa et Bræt for sig til Sognets Fattiglemmer; der var lovlig mange Kohaar i det, og Kild bar det som oftest til Torvs, indsvøbt i et sort Tørklæde, der var blevet for medtaget til, at han længere kunde ha' det om Halsen.

Kild var en Mand, der efterhaanden »var kommen over hans Sager«; han var mager og tyndslidt; hans Haar var graat, hvor der *var* noget; hans Knæer var krumme som Stavtræer; de »stod over«, som man

siger om Heste, der har været spændt haardere for, end de har haft godt af.

I Kilds Hus saas der aldrig Kvinder, og intet tydede paa, at han nogen Sinde savnede dem; det vakte derfor baade Latter og Forbavselse, da det en Dag rygtedes, at der var blevet lyst for »Kild paa æ Hied'« og Søren Stougaards purunge Datter; de fleste Steder var man tilbøjelig til at anse det for en styg Sladderhistorie, men Dorres forgrædte Øjne fjernede enhver Tvivl om Rygtets Rigtighed. Dorre var falden som et Offer for den vildledte Faderfølelse, der af Nidkjærhed for sit Barn dømmer det til en Skæbne, mod hvilken livsvarigt Tugthus er for intet at regne. Dorre græd Nætter og Dage, indtil Kjendsgjerningen stod som en fuldbyrdet Sag; ja aldrig mindedes Folk at ha' set en Brud græde, som Dorre græd, da hun stod for Kirkens Alter med dette udtørrede, vildtfremmede Menneske ved Haanden, — saa Søren Stougaard var nok lige ved at angre, at han havde tvunget hende saa haardt.

Tre Døgn efter spændte Søren for sin Vogn og kjørte sin Datter halvfjerde Mil sydpaa — ind over den øde Lyng til hendes Fremtidshjem. Bag i Vognen stod Dorres Dragkiste og en ny Spinderok, hvis Messingbeslag glimtede i Solen; men foran i den grønmalede Agestol sad Side om Side Søren Stougaard med lodden Klaphue ned over Ørerne og Dorre med en ny Kyse paa Hovedet og en lille graa Kattekilling paa sit Skjød. I tre Døgn havde hun nu tvunget alle Taarer tilbage, nu formaaede hun ikke at holde igjen længere. Jo nærmere de kom Hytten, des stærkere græd Dorre, mens hun strøg tanketom hen over Killingens Haarlav. Søren Stougaard sad, stram i Nakken, og skjævede nu og da gjennem venstre Øjenkrog ned paa Datteren uden at mæle et Ord. Naar der kom en Stigen i Graaden,

fik Hestene et Ræk af Pisken, saa Rokkens Hjul snurrede een Gang frem og to tilbage. Dorre selv gjorde en lignende Bevægelse i Agestolen, mens hun søgte at blive Herre over sin Graad ved at rue Næsen. Saadan naaede de igjennem et Par spredte Landsbyer; Dorre havde nu ruet det meste af sin Graad fra sig, mens hun fordoblede sin Ømhed mod Killingen; det lille Dyr var blevet mere og mere uroligt ved den lange Kjørsel; naar en af Dorres Taarer ramte den paa Øret, rejste den Nakken og rystede sit Hoved, og da de kjørte over en høj Bro, hvis hule Dumren vakte dens Rædsel, satte den i et Favnespring ud over Vognfadingen og pilede af Sted hen over Kjærene; først efter megen angstfuld Søgen lykkedes det Dorre at fange den i en Porsbusk, hvor den med grønne vidskræmte Øjne sad dukket mellem Rafterne.

»Naa, det *skuld'* til Flyvt, det lede Skidt,« snærrede Søren Stougaard ud mellem de sure Tandstumper, da Dorre forpustet atter kløv op til ham.

Ad snirklede Ensporveje med den buskede Katskjæg langs Randene nærmede de sig nu det forblæste Hedehus, hvor Kild boede. Længe havde Dorre med graadblindede Øjne stirret ud mod den lave Vaaning, der laa der træløs og ene paa den høje Hedelod med trekvart Skorsten paa en lyngtakt Rygning; til venstre havde den tre graa Lervægge med et aflangt Hul ved Grunden; det maatte være til Hønsene; lidt derfra hang et Par gamle Bukser og daskede paa Bjælkehovedet; helt henne tilhøjre sad der et enkelt haandsmalt Vindue; det var sikkert Spisekamret og det eneste Udkigssted mod Hjemmet og de Egne, Dorre lige havde forladt; Dorre tænkte paa, hvor ofte hun vilde komme til at staa i det Vindue og stirre ud mod sit gamle Hjem; hun var dybt inde i sørgmodige Betragt-

ninger, da Vognen skumplede op for Hyttens Dør, der laa mod Syd, og derfor først nu viste sig for dem. Kild kom ud af Kostalden med skaldet Isse og tog imod; paa Vejen hen til Vognen skubbede han med sin ene Træsko Hønsenes Ædetrug længere op mod Muren. En stram Gjødningsduft drev foran ham; med Øjnene bag i Vognen rakte han op med krum Arm og trykkede Dorres Haand i den sorte Handske. »Naa, er *det* Medgiften, Dorre?« sagde han med en Haanlatter og pegede paa Katten. »Hvi har I ikke Kvien med jer og det andet, en har gjort Regning paa,« tilføjede han i samme Aandedrag.

»Kvien skal ikke blive gaaet dig fra,« svarede Søren Stougaard med bedyrende Pandenik, »men en kunde ikke vel faa hende til at løbe ved Siden af Vognen. Og Rugen, som blev dig lovet, skal komme herop, saasnart Karlen kan faa det torsket af. Der skal ikke ske dig den mindste Forraskelse i nogen Maade, saa længe *a* har Hovedet over Skuldrene!«

Og med lavere Stemme føjede han til, idet han med Svøben pegte paa Dorre, der var i Færd med at stige af Vognen:

»Nu vil du jo nok vise en Krumm' Gjævhed imod æ bitte Kvind', saa længe hun er saa ny paa æ Plads; for en ung Kone kan her jo nok imellemstunder være lidt ødlet.«

»Ødlet!« svarede Kild vredladen, »skulde *det* kaldes ødlet, her hvor en kan gaa og ro sig med baade Køer og Grise! Nej, da skulde I ha' været her, ilag *a* kom herud; da kunde en snakke om Ødlethed; da kunde der være Aaringer, hvor en mell' Jul og Kjørmis aldrig saa saa meget som et Menneskeøjel — — Vil du ikke ha' *fra*?« tilføjede han med en brat Overgang og greb den nærmeste ved Hovedlavet.

»Nej, a maa vel til Polren hjemad, imen der endnu

er Lys paa Sky,« svarede Søren Stougaard og gjorde Mine til at vende.

Da Faderen var kjørt bort, følte Dorre sig som en Skibbrudden, der er bleven sat i Land paa en øde Ø og nu staar og ser efter den bortglidende Baad.

Der kom Uger og Maaneder, fulde af tærende Længsel og Selvovervindelse. Alt bød hende imod i dette grimme, kolde Hus, hvor hver Krog stank af Mandfolk og gammelt Skimmel; ingen Urtepotter var der i Vinduerne; ingen Skilderier paa Væggene, nej, ikke saa meget som et Spejl, hvori man kunde se sit eget Ansigt. Borde og Stole, Loft og Gulv, ja selv den plumpe Familieseng med sine sorte Lyngknipper og sine talrige Musereder i Bunden, var overtrukken med et fedtet Lag af aargammelt Snavs og Mados. Dorre kiltede sin Kjole op og gik kjækt ind paa Skidtet. Hun la' sig ned paa Knæerne og skurede, saa hendes smaa Øren blev borte i Haaret, mens hendes unge Barm gik ud og ind. Bagefter hende gik Kild og knurrede som en gammel Bindehund, der skal ha' ryddet op i sit Leje.

»Tho du kan snart bruge al ens Halm til Skurevisker,« sa' Kild med det hvide ud af Øjnene. »Det havde endda været til nok saa megen Nytte, om du kom ud og hjalp mig med at hyppe Kartofler.« — Galt gik det dog først, da Dorre en Dag forlangte to Pund grøn Sæbe.

»Er du kommen herop for at rungenere mig?« raabte Kild forbløffet. »Saa megen Sæbe kunde en jo knapt nok faa ødelagt et helt Aar! A har altid kunnet faa Sagerne rene i det klare Mosevand; det faar du sgu ogsaa lægge dig efter, Morlil!«

Saadan rendte Dorre overalt Panden imod en Mur. Alt i dette Hus, hvad enten det var levende eller dødt, syntes at indtage en fjendtlig Holdning til hende.

Gik hun hen paa Agren for at flytte Faarene, stampede de i Jorden med de senede Forben, mens de kampfærdige slikkede sig om de grimede Snuder. Køerne snusede med fladnæset Foragt til hendes Malkedragt og søgte at faa et Bagben op i Strippen. Kun den lille graa Kattekilling blev ved at holde sig til hende med uskrømtet Hengivenhed; alle Vegne var den i Skjørterne paa hende, ude som inde; i Regnvejr eller i den tidlige Morgens Dug balancerede den kuldskjær henover Brostenene efter hende; rystede Poterne og mjavede; hoppede over et Par Sten, standsede atter og mjavede; men saa den Kild nærme sig, sprang den uden Hensyn til, om den fik vaade Poter, en hel Række Sten, gjorde Sæt paa Sæt og vendte angst sine grønne Øjne i Lyset.

Dagene pinte sig hen den ene efter den anden; Dorre længtes mod Mennesker, saa det sved i Hjerterødderne; især var Søndagene uovervindelige; alene en Kirkegang var en hel Dagsrejse. Og Kild drev Spot med alt, hvad der angik Præsten; derfor blev Dorre som oftest hjemme; men for at fordrive Søndagens Kjedsomhed satte hun sig — naar Arbejdet var gjort — ud til Husgavlen og opramsede med høj Røst alle de Salmer, hun havde lært, da hun gik til Præst. Solvarmen knitrede i den høje Lyng og glødede Stenene omkring Brønden; hvide Høns med røde Hudlapper strakte Hals inde i Kartoflerne, og en skrævende Spurv stod paa den yderste Rand af Tagskjægget og spejdede nysgjerrigt ned i Dorres Salmebog; Dorre ramsede og ramsede, — den ensommes monotone Snakken med sig selv for Himlens Aasyn; saa snart Kild nærmede sig, skød Dorre Bogen under Forklædet og lod som ingenting.

Der gik et Aars Tid, og der kom atter mildt For-

aar i Luften, saa Dorre igjen kunde vælge sin Yndlingsplads ved Husgavlen. Det var en Søndag Eftermiddag ind imod Pinse; Harven stod rejst inde paa den brede Havreager med lange, trævlede Græsrødder mellem Tænderne; rundt omkring den skød Tusinder af violette Smaaspirer frem af det blygraa Sand. Viben slog Hjul i Luften inde over Mosedammene, Hjejlens Skrig lød helt ude ved Himmelranden, hvor ogsaa Toppen af et Kirketaarn ragede op af det begyndende Mulm. Dorre sad paa et omvendt Bryggekar med den graa Kat paa sit Skjød og med sine Øjne fyldte af Solnedgangsrødme; saadan en himmelsk Aften var Længslerne mod Hjemmet altid mest ustyrlige. Nu kom jo snart den Tid, da hun plejede at gaa ned i sin Fars Eng og sanke Blomster til Pinsefesten. For nu maatte de jo være udfoldede allesammen, den gule Kavling og den violette Karse; og saa den sjældne Guldskinnende, som hun ikke vidste noget Navn paa, men som grangiveligt mindede om smaa Æggeblommer paa Stilker. Ja hun havde hentet sig mange vaade Fødder nede i de Enge, men alligevel: hun troede ikke, der var saa smukt et Sted i Verden som der, naar Rylen fløj med Pylrelyd over Aaens lave Vandingssteder og Vibens brogede Æg laa med de fregnede Spidser mod hverandre inde under Kavlingens duggede Blade. Aa hvor var det ikke skjønt Pinsedagsformiddag, naar man havde gaaet der nede i Engene, mens Forældrene var i Kirke, at komme hjem i den rene Stue og hælde hele sit Forklædes Indhold af Blomster ud over det lange sandskurede Bord; og saa — mens en ældre Søster kogte Risengrøden færdig ude i Frammeset — at begynde at pynte alle Skilderierne med Blomster, en gul og en blaa bag hvert og en hel Buket over det gamle gulnede Spejl ved Klokhuset. Og saa kom Mor stille ind ad

Døren og lagde den svære Salmebog med Guldkorset opad midt paa det hvide Langbord, og Far kom ogsaa ind og stillede sin tunge Kjæp op ad Døren og drak længe af Ølkovsen. Og endnu med Kaaben paa gik Mor hen til Blomsterne og tog dem varsomt om Hovedet med to Fingre, saadan som man ta'r et godt Barn om Kinderne.

»Aa, hvor det endda er skjønt at se saa mange kjønne Blomster!« sa' hun. »Er du nu ikke gaaet og bleven vaad om Fødderne, bitte Dorre?« Mor var altid saa god, og saa holdt hun saa meget af Blomster; det har *jeg* efter hende, tænkte Dorre. — Og derfor blev hun jo heller ikke ret gammel. For det siger Folk jo, at de bliver aldrig gamle, der holder altfor meget af Blomster. — Aa, om Mor havde levet, saa var aldrig det sket, som nu var sket; for hun var altid saa rettænkend'; og *hun* havde sagt ikke een men mange Gange, at aldrig — saa længe *hun* havde noget at sige — skulde *hendes* Børn blive tvungne til at ta' den, de ikke tykte om; »for det er den største Synde, en *kan* begaa,« sa' hun. — Havde hendes Mor levet, saa havde hun faaet Jens Tammesen, om saa han aldrig var saa pengs-øde. »Aa, Jens Tammesen!« Dorres Barm fyldtes af varme Mindebølger, mens Katten paa hendes Skjød blev urolig under Taarernes tunge Fald. — Hvordan var det nu, de var komne til at holde »saa faale møj« af hverandre, hun og Jens Tammesen? Jo det var den Dag, de havde høstet hendes Fars Havre; det var ud paa Aftenen, inden de sidste Straa faldt; det var lige ved at gaa dem paa, men de *vilde* nu være færdige den Aften; Jens Tammesen var en farlig biel Karl, og hans Skaar var det bredeste i hele Byen. Dorre var dinglefærdig af Træthed, endda Jens Tammesen nu og da bandt et Neg for hende; da de var færdige med at høste, begyndte de at sætte sammen;

Jens Tammesen tog bestandig alle de yderste og tungeste Neg for at spare hende saa meget som muligt. Natten var saa blikkende stille under Himlen; der var ingen Maane men fuldt af blide, forunderlige Stjerner; Duggen faldt tæt over de fældede Neg, der laa med dunkle Omrids i Mørket; Frøerne sprang over ens Træskonæser, naar man gik over Agerfurerne, og Mulden mellem Stubberne duftede tungt og dugdrukken, naar man bøjede sig for at faa Neget ved Toppen. Saa var det, det skete, at de i Mørket samtidigt kom til at gribe efter det samme Neg; *hans* Haand havde været den nederste, og Dorre havde grebet *ham* lige om Haandledet; og som et Lyn havde han saa lagt sin venstre Haand ovenpaa hendes og draget hende ind i sin Favn, og forinden hun i sin Overtræthed kunde sætte sig til Modværge, om hun havde villet, havde hans Læber fundet hendes og kysset hende Gang paa Gang, tungt og ildfuldt, som der kun kysses i Mørke. Og hun havde staaet der ganske stille med en underlig lammet Fornemmelse i sine Knæer; ja hun havde vist ogsaa lænet sig ganske lidt imod ham, og det havde ansporet *ham* til at lægge sin Haand omkring hendes Nakke. Han slap hende med et Kys, i hvilket han ligesom samlede Summen af alle de foregaaende, og skød hende saa heftigt om end ømt tilbage i Stubberne. Dorres Hovedklæde var sunket ned bag hendes svære Haarknude, og hun syntes, hun maatte kunne føle sine Kinders Rødme. Under Resten af Arbejdet gik hun som i en Taage. Hun var jo saa ung og uden Forfaring i Kjærlighed; naturligvis havde ogsaa før i Dag en eller anden taabelig Dreng fravristet hende et Kys i Forbiløbet, men saadanne voksne Mands-Kys, mættede af Styrke og ubøjelig Vilje, dem havde hun aldrig kjendt før i sit Liv.

Arbejdet skred videre i det glidende Mørke. Paa een Gang sa' saa Jens: »Dorre, er *du* træt?«

»Nej, nu er a ett træt.«

»Ja for saa maatte du godt have sat dig paa et Neg, ilag a gjorde Resten.«

»Nej da var det da Synde, Jens! A vil jo saa gjerne hjælpe dig!« sa' Dorre.

Snart var de ved Agrens Ende. I kaad Glæde løb de omkap efter det sidste Neg; men lige da den leende Dorre vilde gribe det, tog Jens hende om Livet og løftede hende en Alen fra Jorden, mens han svang Neget i en stor Bue over hendes Hoved.

»Hvor du endda er stærk, Jens Tammesen!« sa' Dorre, da hun atter naaede Jorden.

»Nu har vi gjort et godt Stykke Arbejde,« sa' Jens, svang de to sidste Neg ind i hinandens Favn og klappede dem sammen i Toppen. »Vi er de første, der har faaet ophøstet i Aar.«

»Hør til Fuglene!« sa' Dorre og lyttede ud mod de store Kjær. »Naar de ta'r saadan opaa, plejer der ikke at være langt til Efteraar.«

Dorre slog sit opkiltede Skjørt ned over sit Knæ; Jens fandt sin Hjøle og svang den paa Nakken med den dugslaaede Od opad. Saa gik de stille henad Markstien ved hinandens Side.

»Vi er da vist de sidste, der er oppe i Aften,« sa' Dorre og lod sine Øjne fare hen over de slumrende Gaarde, der laa derinde i Byen uden et Lys.

»Ja men hvad gjør det; det er jo Søndag i Morgen,« sa' Jens Tammesen. »Kunde det ikke være rart at sætte sig lige et Øjeblik,« føjede han til, da de naaede et lavt Toftdige bevokset med Siv og Katskjæg. Jens la' sin Le paa Diget og tvang lempeligt Dorre ned til sig; Sivene peb svagt i deres Skeder, da hun gled ind mod hans brede Bryst; her laa hun med lukkede Øjne og svimlede i Kjærtegnene fra

hans Hænder, der lugtede af Havretop og Hjøleknag. Han løftede hendes Ansigt op imod sit, mens han tilhviskede hende alle Nattens søde Ord; men ængstet ved hans Hede satte hun søvngjængeragtigt sine Hænder mod hans Bryst og skød sig i Arms Længde ud fra ham.

»Kom ikke for nær til min Hjøle!« hviskede han skarpt; og brat sank hun atter ind imod ham, saa deres Knæer berørtes og deres Træsko larmede svagt imod hverandre. — Høstnattens duggede Mørke laa over Pors og Siv, Trækfuglene larmede ude om Hededammene i Vest; en Plag gik og græssede inde i Toften bag de to elskende; af og til lagde den sin Mule op paa Diget og nappede en Tot Græs under hule Rusk. Dorre hørte det som i Drømme; vilde rejse sig op; men gled kun dybere ned i Sivene.

— — — »Aa, Jens Tammesen!« med dette Udraab afsluttede Dorre disse Erindringsbilleder om sin Ungdoms eneste Kjærlighed. — Der var jo dem, der mente, at det var syndigt, saadan at gi' sig hen til den, en holdt af; men var det kanske ikke syndigt, hvad man havde gjort imod hende? — Om *han* nogen Sinde kom tilbage — hun vilde gaa med ham, hvorhen han selv pegte, tværs over Hedebakker og Mosehuller, ja lige til Verdens Ende, om det skulde være. For han var saa stærk, saa god og saa stærk. — Bare hun ikke havde faaet sin Helsot ved at tænke paa ham; dette Sting der ved Hjertet; saadan havde Mor ogsaa faaet det. En maatte være forsigtig og ikke ta' Nattekuld. — — Dorre trak ned i Korsklædet over det sviende Bryst. — Skjønt: hvorfor skulde hun ikke gjerne ville dø? Havde hun noget som helst andet end Sorg at vente paa? Det eneste skulde være, om Kild kunde gaa hen og dø; saa vilde hun sælge Huset og rejse ud og opsøge Jens Tammesen; og han vilde ikke jage hende bort;

han vilde forstaa det alt sammen, for han var ligesom Mor — saa rettænkend'. Men hvorfor skulde Kild dø; han var naturligvis — ligesom alle onde Mennesker — saa sejglivet; *hun* blev nok nødt til at dø før Kild; for en af dem maatte dø; thi dette Liv var ikke til at holde ud. En Nabokone havde jo ogsaa set en Ugle tage Flugten lige ad deres Hus; hun paastod, at den havde hvilet sig paa Taget; men det kunde jo ogsaa være en af Køerne, der skulde dø; for der gik jo ogsaa Varsler for Dyr.
— Men hvis det nu alligevel *var* Kild. — — Han var jo nu nede i Mosen og se til Tørvene; der var saa mange dybe Huller — — og nu i Mørket. — — Hvad om nogen kom bærende med hans Lig op over Brinkerne. — — Nej, saadan maatte man ikke tænke; men hvi var han da saa ond imod hende? Havde han maaske ikke noget Vid om at være god? Og hvi var han saa ond imod Katten, den eneste Skabning, hun havde at ro sig ved? Var det for den Smule Mælk, den fik i sin Kop, naar hun malkede? Ja, for det *var* ham, der havde sparket Katten, saa den nu havde humpet paa tre i mange Dage; det var ligefrem en Ynk at se paa. — Lille Mis! — Dorre løftede lempeligt dens syge Fod i Vejret; Katten udjamrede en lidelsesfuld Mjaven og saa ræd op paa sin Beskytterinde. — »Tag dig i Vare for at komme i Nærheden af *ham*, bitte Mis; for der har vi to nok ikke noget godt at vente,« sa' Dorre.

Endnu en Gang fortabte hun sig i Minderne om Fortiden og Jens Tammesen. — Skulde hun aldrig, aldrig mere se ham — eller høre fra ham! Han skulde jo ha' faaet Plads dernede ved Aarhus ad. Aarhus — hvordan var det? det var jo østerpaa, den Vej der ned ad Aaen til. Den Vej vilde *han* maaske komme engang op imod deres Hus. Aa, om han saa kunde passe at komme en Aften som denne, naar hun var

ene hjemme! Hun vidste saa nøje, hvordan han maatte komme. — Dorre la' sit Forklæde for Øjnene for at gjøre sig Billedet rigtig tydeligt. — — Ja; saadan vilde han komme op over Brinken: høj, rank, brunet, med dette raske Tag paa højre Fod og en pæn Rørkjæp i Haanden. — Dorre gik helt op i sin Rolle og snakkede højt med sig selv som et Barn, mens hun stadig holdt Forklædet for Øjnene. — — Se! nu sprang han over Vandrenden dernede bag Mergeldyngen, saa en Vibe fløj op med et skarpt Skrig; nu gik han forbi Faarene dernede paa Grønagrene; de stamper i Jorden ad *ham* ogsaa, de ækle Kræger; nu blev han borte bag den hushøje Tørvestak — — men nu — — Hør! hør! — — Nu kom han lige hen til hende. »Aah, bitte Jens Tammesen!« — — Der hørtes nogle tunge Trad i Grønjorden bag om Huset; Katten sprang forfærdet ned fra Dorres Skjød og humpede i Læ bag Kaalgaarddiget; Dorre rev Forklædet fra Øjnene — og saa Kild staa foran sig med krogede Knæer og tvære Træk under den store fedtede Kaskjetskygge.

»Naa, her sidder du med ledige Hænder!« begyndte han. »Der er andre dje' Koner — de har altid noget at ta' sig til med Hænderne; enten det nu er en Bindhose eller en anden ringe Ting; for det er aldrig saa lidt, saa bliver det endda til nøj; men *du* er nok ikke af den Slav', der er anlagt paa at gjøre Nytte i et Hus. — — Aa, kunde du ikke gaa med ind og hjælpe mig Dejgnkarret af Loftet; du ved jo, der skal bages i Morgen!«

Dorre gik lydig ind efter sin Husbond.

Næste Morgen tidlig, mens Dorre malkede Køerne, stod Kild og var i Færd med at ilde Bagerovnen. Han lignede mest en Djævel, der har taget sig over at gjøre det lunt under en af de fordømte. Ilden

fra Ovnen flimrede i hans Træskokramper, i hans smaa Øjne og i Fedtlaget paa hans store Kaskjetskygge; det lille Frammes var fuldt af Klyner og Brændlyng, som Kild viklede sammen i sine lange Arme og med et Svup sendte ind ad Ovngabet, mens hans magre Skikkelse gjorde Skyggespring mellem Loftsbjælkerne. Frammeset laa mellem Stuen og Risthuset; bag dette igjen: Kostalden. Dørene stod i Øjeblikket aabne for at gi' mere Træk i Ovnen. Paa een Gang stod Katten paa Dørtrinet ind til Stuen, fra hvilken den vilde snige sig gjennem Frammeset ud til Dorre og sin Morgenmælk. Under andre Omstændigheder havde det kun været et Spring om at gjøre; men den var i Dag — paa Grund af Sparket — daarlig til Bens, og Lyngrafterne lagde den ogsaa Hindringer i Vejen; da saa Kild pludselig spærrede Risthusdøren, mistede den Besindelsen, blev ræd og krøb i en Kugle under Vasken. Kild skød sin lange Arm ind efter den, greb det lille Dyr ved Hovedet og slængte det, paa maa og faa, ind i den rødglødende Ovn; der hørtes nogle skarpe, eksploderende Lyd, som naar der gaar Ild i Talg, og en sort, stinkende Røg væltede hen under Ovnhvælvingen. Kild bøjede sig ned i sine posede Knæer, indtil han sad foran Ovnmundingen i en Ramme af Ild; her blev han opmærksomt siddende, saa længe der var en Stump af Katten tilbage; saa rejste han sig op og skogrede, saa hans lange Hage hoppede.

Kort efter lød Dorres Kalden ude ved Køerne: »Mis! Mis! Mis!« — Man hørte hende aabne Nøsdøren og kalde ud over Toften. Da der endnu ingen Kat viste sig, anede Dorre Uraad; med opkiltet Skjørt og med Malkestrippen i Haanden kom hun frem i Mell'døren og spurgte:

»Har *du* set noget til Katten?«

Kild, der endnu ikke var bleven Herre over sin Latter, svarede oprømt:

»Jow du kan tro, a har set den! De sidste Fløde, den fik, de var saadan lovlig varme.« — Og med en Bevægelse hen imod Ovnen: »Du kan tro, te den brased«!

Dorre blev i sit Ansigt som en kalket Væg; hun lod Strippen synke, gik hen imod Manden og sa' med en Undertone af fortærende Had: »Aa, hvor du er en Skumpil!« — Derpaa gik hun skjælvende ind i Stuen.

Da Kild lidt efter keg ud af Vinduet, saa han Dorre forsvinde om Hushjørnet. — Det gav et Ryk i ham: Men hvad var det? Rendte Dorre hendes Vej! — Kild slap Indfyringen og styrtede ud ad Bagdøren. Men Død og salte Pine, var æ Kwind bleven vidløs! Løb hun ikke der nordpaa, saa hurtig hendes Ben kunde bære hende, i Støvler, Shawl og det hele, og med en Bylt i den ene Haand: »Dorre! Dorre! Vil du se at komme hjem! Hører du ikke, en raabe efter dig! — Jamen *har* nogen da *kjendt* Mage til Kvindemenneske; rende sin Vej, naar en staar her og skal ha' Brødet i Ovnen!«

Dorre var allerede langt udenfor Hørevidden af Kilds Kalden. Hun blev ved at rende saa rask, hun kunde, henad Hedevejen, mens Shawlet flagrede i Blæsten.

Fire Døgn efter kjørte Søren Stougaard og Datter atter op for Kilds Hyttedør; bag i Vognen laa der to Tønder Rug og en grønsaltet Flæskebøste. Dorre gled ned af Agestolen forbi Kild og ind i Stuen uden Ord; Kild bar de gode Gaver under Tag; hans Knæer krummede sig dobbelt under Byrderne, og hans Træskonæse strejfede hans Bukseben over Dørtrinnet.

Søren Stougaard sad under Kabudsen med det uigjennemtrængelige Ansigt — som bag et Gitter.

»Ja, tho Dorre kom jo hjem,« sa' han uden at dreje Hovedet.

»Naa, hun kom hjem?«

»Og nu har du hende jo saa igjen.«

»Ja; tho det ser a.«

Der gik en Tid. Saa sa' Søren:

»Der bliver vist snart Forandring paa æ Vejrlo.«

»Ja, det kunde gjerne ligne for det,« sa' Kild.

Langsomt vendte Søren Stougaard Vognen med de tømte Sække.

Kort Tid efter begyndte Dorre at spytte Blod. Næste Foraar døde hun.

Mens hun laa paa Straa afskar Kild med en Uldsaks hendes lange, gule Fletning lige til Bunden.

Kilds Bismer udviste, at den vejede knap og nap halvandet Pund.

Dette *stod* Kild haardt paa, da han senere bort-tuskede Fletningen til Dorres nære Familje.

TO OM EEN

Søren Kusk var, hvad man blandt Bønder kalder for en Brølstodder.

Hvor han slap ind, rystede Loft og Vægge af Raab og Banden. Han havde den Vane, naar han sad for Bordenden, at kaste sig frem og tilbage med hastige Ryk; snart skød han Overkroppen langt ind over Bordbladet, mod den, han talte til, snart rejste han sig halvt op i Sædet og huggede Næven i Skiven, saa Ølpotten dansede, alt imens han strittede Spytklatter i Favnevis ud over Gulvfjælene.

Saadan var nu engang Søren Kusk, og derved var intet at rette.

Men han var ogsaa noget mere, som det var vanskeligere at faa Øje paa.

Det kunde hænde, at han paa fremmede Steder vilde vise sig indsmigrende mod et Barn, der var kommet i hans Nærhed; men han havde aldrig saa snart tiltalt det med sit staaende Udbrud:

»Kukkuk, du bittel« — før Ungen for tudende hen i den fjerneste Krog af Stuen, mens Søren Kusk under en Skranne, der skulde skjule hans indre Blødning, kastede sig i endnu brattere Rykninger hid og did paa Bænkfjælen.

Ingen, der nøjere kjendte ham, vilde anse ham for en ond Natur, hvor meget han saa larmede. Som adskillige stærke Folk havde han let til at græde; men Graaden var hos ham Grundvand og ikke den let bortdunstende Ting, der bare staar og skjørner Overfladen.

Han kjendte ikke Sygdom og kunde byde sit Hestehelbred alt. Derfor larmede han. Det var den raa Kraft, der brølte ud af ham. Som en Tyr morer sig med at skrabe i Jorden og sende det ene Muldkast efter det andet op over sin Ryg, saadan morede det Søren at sætte sine Staalknoer saa dybt i en Nabos sandskurede Fyrrebord, at der kunde henpeges til det gjennem Tiderne.

Han færdedes meget ude i Handel og Tummel, foruden at han flittigt dyrkede sin Slægtsarv: en taalelig stor Hedegaard med jævn Velstand ude og inde.

Fra den Tid, han havde været Dragon, havde han bevaret Lysten til at ride, saa at han i Modsætning til de andre Bønder næsten altid saas paa Hesteryg. Han havde et sort Øg, som han kaldte Mette; det var den værste Durkløber i det hele Herred; hvinsk var hun og gal for Stjærten og for intet fremmed Menneske til at regjere med; men overfor Søren var hun from som et nyslikket Aalam, endda han hyppigst ikke brugte andre Sporer end de blotte Stunthoser, der maatte gjøre det ud for baade Strømper og Ridestøvler.

Tiltrods for Handelsblodet i sine Aarer var Søren paa Bunden en Idealist. Han sværmede for Skjønhed, især for Kvindeskjønhed. Da han hen ad de Fyrre giftede sig, tog han en fattig men smuk Pige, der var næsten tyve Aar yngre end han; der var ingen Mangel paa advarende Røster. Men Maren vidste dog nok, hvad hun gjorde, da hun fra

en almindelig Stunthosetøs lod sig forfremme til Gaardmandskone tilmed i Søren Kusks nyskinnende og velopbyggede Gaard, og Søren opgjorde sig Sagen paa følgende Maade:

»Penge har a nok af, og flere a kan faa. Den ene Rigsdaler ligner den anden, men Maren har ikke hendes Lige hverken langt eller nær!«

Der gik et Par Aar, i hvilke Søren nød sin ægteskabelige Lykke. Og han blev god af det. Alt det buldrende og bryske i hans Natur stemtes ned og hviskede, naar han talte om Konen. Der var knap den Ting, han ikke kunde gjøre, naar hun bad ham om det. Den gamle stive Havvogn med de kluntede blaa og grønne Forskjønnelser paa Sider og Bagsmække, som hidtil havde ageret Stadskaret i Kuskegaarden, blev erstattet af en skinnende flot Fjedervogn, i hvilken Søren for med Konen hid og did, hvor blot hun pegte, mens den arrige Mette gik mellem Stængerne og gnistrede rasende ud af Øjnene.

Sørens Stolthed over sin smukke Erobring grænsede ikke sjælden til det latterlige. En Dag han var kommen fra Holstebro, faldt han efter Sædvane ind i en Landevejs-Kro, hvor han tog Plads mellem en Hoben Gjæster, der sad om Øllet ved et afsides Bord. Paa een Gang trak han en nydelig og ganske lille bitte Sko op af Yderlommen og stillede den højtidelig paa Bordet midt mellem Gjæsternes Glas og Flasker.

»Hvad Satan!« udbrød en tyk Lammehandler. »Hvis Barn mon det nu er, du har været ude at kjøbe Faddergave til?«

»Barn!« sa' Søren smigret paa den lille Skos Vegne. »Det er endda nogen Aar siden, te den traadte Børnesko, der kan trække *den* paa uden at skjære Ansigter. Men saavidt a ved, er der ikkuns een Fod til af samm' Slav' her i Sognet, og den skulde gjerne puttes i

den her!« — Med disse Ord satte han med en Skogger dens Mage ved Siden af og saa med et triumferende Blik fra den ene til den anden.

»Det er s'gu Sukkertøj!« sa' Lammehandleren og vendte de fikse Sko mod Lyset. »Og nu kan a jo ogsaa nok forstaa, hvem Snakken *er* om. Og en ynde' Kvind' det er hun misæl, bare du altid kan ha' Hævs paa hin', Søren; for — det kan jo ikke nægtes — de er saa lett' til Lof saadanne bitte Sko.« Lammehandleren klappede Skoen under øllet Smisken.

Bønderne skrannede, saa det sang i Bjælkerne; og Søren lod *sin* hule Latter buldre med, mens han betalte baade sin egen og de andres Fortæring.

Saadan gled endnu et Par Aar i idel Fryd og Gammen; men saa paa een Gang begyndte Søren Kusk at hænge. Han snakkede ikke mere saa meget om Maren; skete det endnu af gammel Vane, sluttede han altid sine Lovprisninger med et Suk.

Der maatte være sket et eller andet, og Naboer og Venner kom snart efter, hvad det var.

En tre Fjerdingvej mod Nord laa der en større Hedeplantage, der lededes af en midaldrende Plantør, der ikke blot var en vældig Nimrod for Herren, naar det gjaldt Markens umælende Dyr, men ogsaa havde Ord for at være en af de værste Skjørtejægere, der i Mands Minde var optraadt der paa Egnen. Hvor Plantør Hestkjærs Navn blev nævnet i et Bondehjem ved Davren eller Middagsmaden, var der næsten altid een Kvindehaand, der fik travlt med at trække det blommede Hovedklæde frem over Kinderne for at skjule den Rødme, der naturligt opstaar, hvor den saa højtpriste kvindelige Dyd ikke i Bunden bistaas tilstrækkelig af en god Samvittighed.

Da denne Fyrste over de mørke Graner var kommen paa Sporet af Søren Kusks kjønne Maren, hel-

mede han ikke, før han havde spundet sit Jægergarn saa tæt og fast omkring hende, at hun ikke kunde undslippe.

Han begyndte med at søge ind i Gaarden paa sine Jagtture for at bede om en Drik Øl, og han endte med at underkjøbe Hjorddrengene, for at de kunde bringe ham Ilbud, naar Søren red af Gaarde paa Mette for at tage ud paa Handel eller anden lovlig Mandsidræt.

Til at begynde med havde Maren stillet sig ret afvisende overfor denne harpikslugtende Hankat i den grønne Jakke og med de blanke Støvlekraver. Men efterhaanden som han kom tiere i Gaarde, bragte Smaagaver og udfoldede hele en øvet Gavtyvs besnærende Kurmageri, brast den Troskabstraad, der knyttede hende til Husbonden, en Traad, der vel sjælden er tvunden af Prima-Twist men især er udsat for Bristning, der hvor Aldersadskjellen er saa stor som i dette Tilfælde.

Der blev talt meget om Plantørens hyppige Besøg i Kuskegaarden, og Søren maatte stikke mange Skoser til sig for den Ting.

Saadan ved den tredje eller fjerde Sort[1]) begyndte Finterne at regne ned over ham, mens man kneb Øjet i og bunkede hinanden i Siderne.

Ved en saadan Lejlighed kunde Søren sidde hen i stumt Raseri, indtil han rejste sig med et kantet Ryk, smed sine Skillinger paa Bordet og buldrede ud af Stuen.

Naar han saa red hjem over Lyngen, var det, som stod der rødt for hans Øjne; og han spejdede hen over de maanebelyste Hedebakker, om ikke der skulde være en anden Rytter at skimte, med Retning bort fra den Gaard, som han nu saa tungsindet

[1]) Kaffepunch.

nærmede sig. Var der noget om, hvad Folk saa skaanselsløst stiklede paa, saa var det dog mer end mærkeligt, syntes han, at han aldrig selv havde opdaget noget mistænkeligt. — Jo, det var sandt: een Gang havde han ved sin natlige Hjemkomst set Skyggen af en Mand paa en Hest, der var forsvundet bag Bakkekammen østenfor Gaarden, og da han var traadt ind i Stuen, var Maren uhjælpelig rød i Tindingerne, og hun var endnu ikke bleven fuldt færdig med at rette op paa den slemt uordnede Familieseng.

»Hvad, reder du først Seng den her Tiddags?« havde han sagt til hende med tilkjæmpet Ro.

»Ja,« svarede hun afvæbnende; »a har haft saadan en Tandpine, te a snart ikke har vidst af mig selv at sige; a har maattet holde Sengen næsten den hele Dag. — Kan du ikke se, hvor ressen a er i Kinderne,« føjede hun til, den snilde Maren, og vendte sin sprutrøde, buttede Kind op imod ham. Og Søren havde kysset den og sleget den, mens Tvivlen sled i hans Hjerte.

Siden sit Giftermaal havde han ikke drukket noget videre, men nu begyndte han igjen at ta' stærkt til Mosten, og han var ligeglad, hvilke Afskum han kom i Lag med. Hans gamle Lyst til at buldre og fortælle pralende Krøniker var ogsaa i Tiltagende. Naar saa en bemærkede oppe midt i Sørens allergaleste Pralerier:

»Aa, din sølle Skræjjer! gaa du hellere hjem og se efter, hvordan Maren og Plantøren har det med hinanden!« — saa *kunde* det hænde, at den forvorpne i næste Øjeblik laa under Bænken med Sørens Krus mellem Øjnene, men det skete tiere, at Søren Kusk tav med et Gjep og luskede ud af Stuen.

En Sommereftermiddag traadte Søren ind ad Døren til Sognets gamle hvidhaarede Præst, der laa

og halvdomsede paa en gammeldags Chaiselongue, mens han nu og da tog sig et Sug af sin Middagspibe. Søren Kusk kantede sig sidelænds ind ad den hvidmalede Dør, som han yderst forsigtig skød foran sig; det var øjensynligt, at han var stærkt benovet; hans Blik var stift heftet paa Præsten, hvis ærværdige Hoved var indhyllet i en blaa Tobaksrøg, saa det hele for Søren fik en dunkel Lighed med Gudfaderbilledet paa Sognekirkens falmede Altertavle.

»Goddag, Søren Kusk!« sa' Præsten og svang yderst forsigtigt de gamle lasede Morgensko ud over Sofaranden, mens han støttede sig kraftigt til den lange Pibe, som han holdt i Arms Længde ud fra sig.

»Kom kun indenfor, min gode!« tilføjede han opmuntrende, han havde faaet Øje paa en aflang sirlig Halmbylt, som Søren under venstre Arm klemte ind til Kroppen. Præsten vidste, at der i den lige tilstudsede Halm laa en Ørred eller anden Fisk, for under den Form plejede hans Sognebørn altid at fremføre deres smaa Begjæringer.

Søren Kusk fumlede sig frem i Stuen, han var iført et Par slovrende Twistes-Ærmer, sølvknappet Vest og Stunthoser, der lod den nøgne Vrist træde frem tilligemed Fodens store flade Negle, der var gulnede i Sol og Vind.

»Naa min gode, hvad er det saa, De har paa Hjerte i Dag?« begyndte Præsten, mens han med Pibespidsen pegte paa en tom Stol.

»A er snart noget skalu ved at sige det,« sa' Søren og satte sig. Hans Øjne flakkede uvist fra det ene til det andet, indtil de med usigelig Bekymring heftede sig i Præstens.

»Tal De kun frit til mig, lille Søren! — Til sin Præst kan man komme med alt,« lagde han til med Eftertryk. Det var ikke undgaaet hans Opmærk-

somhed, at det begyndte at bævre om Sørens stubbede Mund.

»Det a vild' bed' Dem om, det var, te a maatt' bliv' tagen til Alters,« kom det stille fra Søren.

»Til Alters, min gode?« Præsten glemte aldeles at sugge paa Piben. »Jeg ved jo, at De var ved Herrens Bord forrige Søndag tilligemed Deres øvrige Husstand.«

»Og endda er a ræd for, te det ett kan gjør' et klaar,« sa' Søren og sænkede sit Ansigt ned i Hænderne. Lidt efter piblede Graaden ud mellem hans grove Fingre.

Præsten havde rejst sig. Han gik hen til Søren, hvis tunge Skikkelse rystede under Sindsbevægetheden, og la' sin lille hvide Haand paa hans Skulder:

»Hvad er det, der er i Vejen, lille Søren?«

»Aa, det er jo det med Maren!« sa' han og løftede igjen Ansigtet lidt fra Hænderne.

»Saa det er ikke blevet bedre endnu,« sa' Præsten medynksomt.

»Aa nej, det er det sjelle samm', — heller langt værre!«

»Ja men gjør De nu ikke Deres stakkels Kone Uret? Husk dog, hvor ung hun var, da hun tog Dem, og hvor god hun jo egentlig var imod Dem de første Aaringer.«

»Ja, a siger ikke en Kjærn' om Maren; hun er uden Skyld; men *han* har forgjort hende, og ham! — ja, *ham* er det, der skal falde for min Haand!«

Søren havde under disse Ord faaet et frygteligt Udseende. Han sad og byttede om paa Fødderne, saa nu højre nu venstre Stunthose stod forrest, og hans svære Næve krøb helt ud paa Knæskallen.

»Er det den Slags syndige Tanker, De omgaas med, Søren Kusk?« sa' Præsten. »Bed De saa Vor-

herre om Naade til at tage Deres Vrede fangen! Husk dog de strenge og ubøjelige Ord, at hver den, som udøser Menneskets Blod, ved Mennesket skal hans Blod udøses.«

»Jamen, *han* har taget Maren fra mig,« stønnede Søren, som aandede han sin egen Dødsdom ud i de Ord.

»Om saa var, Søren Kusk, glem dog saa aldrig de Ord af Herren: Tilgiver eders Fjender!« sa' Præsten.

»Tilgi' den, der tager ens Kone! Og det en Kone som Maren! . . . Nej, der maa være Mening i det; og saa meget kan Vorherre ikke forlange af mig; for gjør han det, saa siger a, te saa er han en . . .«

»Naa, naa, naa, Søren! Synd ikke i Deres Hjerte eller med Deres Tunge under Indflydelse af deres stakkels forvildede Lidenskab!«

Præsten rykkede endnu en Gang frem i hele sin theologiske Bevæbning. Søren sad omsider tavs men tænkte hele Tiden paa, hvorledes han bedst skulde opnaa, hvad han var kommen for.

»A har taget lige en jenle Fisk med mig,« sa' han omsider oppe midt i Præstens mange Skriftsteder, mens *han* kapitelfæstede *sine* Ord ved at pege paa den aflange Halmbylt under sin Arm. »A vild' nødig, te vor Faa'r skulde forsmaa den. Men — som det hedder sig — een Villighed er den anden værd, og derfor beder a vor Faa'r endnu en Gang: tag mig til Alters, inden a gaar herfra!« Søren saa Præsten bønligt ind i Øjnene.

»Hvor kan De tro, Mand, at Gud lader sig bøje ved Gaver!« svarede Præsten, mens han holdt Hænderne afværgende ud mod Fisken. »Den eneste Gave, *han* tager imod, er et rent Hjerte.«

»Da er det, saamari, en god Fisk og ikke som en af de Horker, æ Slytter gaar og ta'r,« sa' Søren krænket. »A haar selv fanget den i æ Storeaa, og

a vild' tykk', te det var Alms nok for *Dje'* Ulejlighed.«

Det var øjensynligt, at Søren havde knyttet store Forhaabninger til denne Fisk og havde ventet, at dens stumme Mund skulde ha' ført hans Sag, naar hans egen Beviskraft svigtede.

Men Præsten var ubøjelig, og omsider trak Søren sin ludende Skikkelse med den forsmaaede Fisk under Armen ud ad Døren. Det sidste man saa af ham inde fra Studereværelset var de store, solbrændte flade Negle paa det hvidmalede Dørtrin.

Da Præsten lidt efter kom ud i Gangen, opdagede han, at Søren Kusk paa en meget iøjnefaldende Maade havde stillet sin halvomvundne Ørred paa Halen op mod Spisestuedøren. Den enfoldige Bonde nærede øjensynlig den Forestilling, at han ved hin Gave til Præsten kunde faa Forsynet til at knibe Øjet i for en eller anden fortvivlet Handling, han stod i Begreb med.

Præsten havde først den Tanke at løbe efter ham, men da han havde løftet lidt paa den skjønne Gave, havde pillet ved Halmsvøbet og blottet Fiskens store, spættede Snude, besindede han sig og bar den, sagtmodig i Aanden, ud til sin Kone.

Saa gik Tiden til ud paa Efteraaret. Da hændte det, som i lange Aar beskjæftigede den lille Hedeby.

Søren Kusk havde endnu en Gang været ridende til Holstebro; thi efter at Forholdet til Konen var kjølnet, havde han igjen slaaet sig paa Ridningen, mens den ny Fjedervogn fik Lov til at staa i Skuret og ruste. — Han sad just i Skumringen i en lille Hedekro i Hjemmets Nærhed og tømte en halv Kop og talte om ligegyldige Ting; mellem sine Knæ holdt han en frisk Plejlslavl, som han havde kjøbt paa Torvet. Paa een Gang udbryder Kromanden, der havde siddet og gloet ud af Vinduet:

»Ihtho, det var s'gu Plantøren der kom flyvend' og satte østerpaa! —

Hvor mon den Kaalsen agter sig hen saa sildedags?« la' han til og skjævede drilsk over til Søren.

En ildendes Rødme skød ud over Sørens Hals og Ansigt. Uden et Ord sprang han til Døren og lod den knalde i efter sig. I et Nu havde han svunget sig paa Ryggen af den sorte Mette. Efter sin Sædvane, naar det skulde gaa rigtig løs, kastede han Overkroppen hen over Øgets Manke og udstødte et langtrukkent Brøl. Den sorte skar som selve den Onde hen ad Vejen. Der var ikke gaaet mange Minutter, før Søren havde indhentet Plantøren.

»Aa bi lidt, din bitte Swissil« raabte Søren Kusk endnu nogle Skridt fra sin Avindsmand. »Det er svært, saa tront, du har. A vild' gjerne ha' Bud med dig!«

Ved disse Tilraab, der kom med usvækket Kraft, da de havde Vinden med sig, for der en stærk Skjælven gjennem Plantøren; han var ingenlunde uvidende om de haarde Trusler, som Kuskemanden baade i Ny og Næ havde udstødt imod ham. Han skjævede tilbage og mod den mørke Nathimmel skimtede han en kjæmpestor Rytter med en tilbagetvungen Knippel løftet i Haanden. Al hans Mod for pludselig ned i Hælene, som han med Voldsomhed klemte ind i Hestens Sider, og nu lagde begge de ridende Damp hen ad Vejen, saa Grud og Smaasten røg ud over Grøftekanten.

Det gik dog snart op for Plantøren, at paa jævn Bund kunde han ikke holde sin Fjende Stangen; men en halv Fjerdingvej til venstre var der et knoldet Kjær, af og til med Blevver og Bløde; her vilde hans lille behændige Hest have store Fortrin frem for den langt tungere Kleppert der bagved paa de lange Skanker. Ved et velberegnet Sideryk drejede

Plantøren med et rask Spring ud i Lyngen, der omgav Vejen paa begge Sider. Sørens sorte Mær susede som en Tordensky endnu et Stykke hen ad Vejen, før Rytteren under Tøjlestød og grummelige Eder fik den stoppet. Da han omsider havde faaet Krikken drejet ind i det rigtige Spor, havde Plantøren faaet et stort Forspring.

Nu begyndte et sanseløst Ridt hen over den i Mørke indhyllede Hede. Lyngen var vaad efter en falden Byge. De sejge Rafter slog med smaa Svup ind imod Hestenes Ben; af og til for en lang Gnist op fra en enlig Sten, som Hesteskoen havde strejfet i Springet; da Maanen kom frem af en Sky, saa det fra Hesteryggen ud, som om den forfærdet standsede et Øjeblik og stak saa i Rend — som løb den efter Hjælp — ud over Vesthimlen.

Sørens Dyr var langt det stærkeste men noget udmattet efter den forudgaaende Tur til Kjøbstaden. Alligevel vandt sorte Mette mere og mere ind paa Plantøren. Naar hun syntes at trættes i Springet, kastede Søren sig forover, trak op i Tøjlen og udstødte sit langtrukne: »Haa-aaj!« Saa sprudede hendes Øjne, mens de udstrakte Forben syntes at blive længere i Kastet.

Søren holdt stadig sin Slavl løftet i højre Haand. To Gange havde han langet ud efter Plantøren, men kun ramt Hesten over Krydset, saa det smældede, og hver Gang var Dyret styrtet frem med rasende Kraft, hvorved Rytteren var bleven reddet.

Nu var Kjæret, hvortil Plantøren satte sin Lid, kun nogle hundrede Alen borte.

I Mørket og Angsten havde han dog taget lidt fejl af Retningen og nu susede han ned ad en vild og stejl Bakke, der modstodes af en ligesaa vild og stejl. Søren holdt uvilkaarligt op i Tøjlen, men da det paany begyndte at gaa stærkt opad, saa man

Plantørens Hest vakle i Springet, mens den sorte — hidset til Vanvid af sin Styrers vilde Raaben — buldrede frem som Jordskjælvet.

»Bed nu dit Fadervor, din Kjæltring, for nu har du set dine bedste Dage!« raabte Søren ude af sig selv og skød Kniplen endnu højere til Vejrs.

»Hold Dem i Rumme, Søren Kusk, eller jeg skyder, den Onde hagle mig!« skreg Plantøren og rev rasende i Bøsseremmen for at slide den løs.

Sørens Slavl var dog nu ikke mere til at standse: Den susede ned og strejfede Plantørens højre Laar, saa det skar. I det samme drønede et Skud. Søren udstødte et Brøl, mens den sorte styrtede til Jorden som en Sæk Klid. Hesten væltede to-tre Gange rundt om sin egen Akse og blev liggende ved Bakkens Fod. Plantøren steg øjeblikkelig af. Han hinkede efter det voldsomme Slag og mærkede Blod i den ene Støvle. Da han naaede hen til den mørke Klump, var Hest og Rytter begge i Færd med at udaande. Plantøren havde holdt paa Øget. Et Par af de store Rævehagl var gjennem Dyrets Øje trængte ind i Hjernen. Søren havde under det voldsomme Fald brækket Ryggen; men hans Slavl laa endnu i Slagstilling mellem hans sammenknugede Fingre.

Plantøren red straks over til Sognefogden og fortalte i alle Enkeltheder, hvorledes det hele var gaaet til. Ved det legale Ligsyn godtgjordes det, at ikke et Hagl havde ramt Søren, og Plantøren frifandtes for enhver Tiltale i Kraft af de humane og guddommelige Love, der vil, at Bedrageren skal leve, mens den bedragne maa holde sig beredt til at dø.

SNAPS

Kildhovedbakke kaldes det Højdedrag, der imod Øst slaar sin Krins om Landsbyen Engkjær; paa Toppen bærer det to Bavnehøje, fra hvilke Bomlærken spejder sommerlykkelig ud over bølgende Rug og duvende Rajgræsmarker med hvide Flintesten i Bunden. Gaardene selv ligger hver paa sit firkantede Tofte-Stykke, mens Byens egentlige Jorder strækker deres knoldede Aaser bag dette høje Bakkedrag.

En Dag arbejder en Skikkelse sig langsomt op over Bankerne. Man ser fra Bysiden først hans sære Hat, der er høj og sort som en Kakkelovn; efterhaanden kommer saa ogsaa Skuldrene, Armene, Stokken til Syne; hans Øretjavser stritter langt ud til Siden, og Vinden løfter Skjøderne i hans umaadelige Uldenskjøt, saa de dækker et stort Stykke af den hvidblaa Sommerhimmel bag ham. Han standser et Øjeblik paa Bakkepynten og tager sig en Skraa af en Læderpung med Viklesnor.

»Hum, hum!« siger han, mens han stirrer langs den solsvedne Bakkeskraaning, op ad hvilken 2—3 Spænd nikkende Øg drager Mergellæsset for spændte Skagler, mens Kuskene skyder bag paa.

»Hum, hum!« gjentager han. »Lad dem arbejde,

der er skabt til det; for a er det, Dæwlen hokk' mig, ettl« Med disse Ord begynder han stumlende at liste ned ad. Kjæppen holdes lodret og flyttes med smaa Ryk; Træskobeslaget stryger med klingre Smæld mod de hvide Flintesten; Lærkerne dukker Hovedet og kigger ud mellem de tynde Straa efter den underlige Faks; en enkelt finder det dog raadeligst at lette og kaster sig paany med en lang, doven Fløjtetrille ned i Græsset.

Jens Risbak er i stort Humør; Solen stryger over hans høje Hat, saa dens Luv spiller i alle syv Farver, hans Dragts mange dinglende Tinknapper skinner som nyslaaet Sølv, og det vindrørte Rajgræs, der staar med Dræ i Skjægget, dikler ham gemytligt i hans hvide Uldsokker.

Jens er som sædvanlig ude paa Snapsejagt; Dagen er hed, og han overmaade tørstig.

Som han staar i Begreb med at dreje ind paa Byvejen, møder han Morten Lund — en firkantet, stærkbygget Skikkelse, med en Tøjrekølle under Armen. — Morten var oprindelig Gaardmand; nu sidder han i et lille hvidkalket Hus med en Gris i den ene Ende og en Ko i den anden. Han er altid lidt smaatombet; han tror sig bestandig en mægtig Herre og nævner helst sit Navn i Forbindelse med Baroners og Kammerherrers. Det er hans Lidenskab at gaa paa Gaardhandel, og han har altid en Tøjrekølle under Armen, ogsaa til Kirke; Præsten har tit Kvaler af ham i den Anledning; to Gange har han maattet vise ham fra Altret, fordi han ikke vilde slippe sin Kølle, mens han knælede; og naar han træder ind i Kirken, raaber han et klangfuldt: »Goddaw!« selv om Præsten staar midt i sin Præken.

»For en skal altid vise Høflighed, naar en kommer paa fremmede Steder,« siger Morten; »det *har* a

efter mine Forældre — Gud vær' dem salig' i dje' Grav!« —

Forøvrigt bærer Morten Køllen af lutter Omhu for sin Ko — Kjesten, som han kalder hende; til hende er intet for godt; hun flyttes mindst sine tyve Gange daglig, og Morten ta'r det ikke altfor nøje med Skjellet mellem sig og Gaardmændene.

»Tho æ sølle Høved ska' da løw'!«

Med denne Ytring søger Morten at nedslaa enhver Indvending fra de plyndrede Naboer. Derfor har Kjesten heller ingen Nød, saa længe Sommeren er inde, men om Vinteren er hendes Rygben som en Sav at føle ad, og Vommen synker ind som en Blære, der har faaet et Prik i al Hemmelighed.

Saa langt hun kan naa, æder hun da Straataget i det lave Hus over sit Hoved, og hendes sultne Brøl faar en egen uhyggelig Sangbund i de slunkne Tarme. Heller ikke i disse lidelsesfulde Øjeblikke svigter Morten helt sin Ko; han gaar op til hende og fastslaar hendes Magerhed, idet han lader sin ru Haand følge det savdannede Rygben; Kjesten indsnuser begjærlig Duften af hans affarvede Vadmelsbukser og søger at tilegne sig et af hans Frakkeskjøder; Morten gjør hende sagtmodig opmærksom paa, at den Slags gjør man ikke, og søger at berolige hende ved en omstændelig Forklaring af det beklagelsesværdige Forhold, at hun denne Morgenstund ingen Davre har faaet. Det hele er saa simpelt: Morten ejer ikke et Straa i Huset. Koen bliver ved at brøle, hult og tænderskjærende.

»Naa, saa du tror ikke, hvad a siger til dig,« svarer Morten. »Vil du saa ha' den Godhed selv at gaa med og se efter.«

Med disse Ord løser han Koen, trækker hende over Bolker og Dørtræer ind i Loen og peger rundt paa

de tomme Gulve. Kjesten vejrer mod Taget med røde, vædskende Næsebor.

»A kan se, te du wontænker mig endnu,« siger Morten. »Vil du saa følge med herind!«

Han fører hende gjennem Kjøkkenet ind i Dagligstuen; Koen glor omkring sig med store, forfærdede Øjne, stikker i Forbifarten Snuden til den hede Kakkelovn, saa hun styrter skrækslagen til Side og vælter Langskamlen.

Morten fører hende tavs hen til Sengen; slaar Dynevaaret op og viser, at der ikke er Spor af Halm i Bunden, men at han ligger omtrent paa den bare Fjæl. Koen staar ganske uforstaaende overfor det altsammen. Morten slaar bredt ud med Haanden og siger:

»Saadan ligger *a* — for din Skyld, Kjesten; du har faaet den Halm, a skuld' sov' paa. Vil du saa lukk' mig di' Mul'!«

Efter denne omstændelige Undersøgelse føres Kjesten tilbage til sin Baas.

— — — Straks da Jens Risbak mødte denne Herkules med Køllen, fik han til en Begyndelse noget stift i Benene, som en Køter, der uforvarende render paa en fremmed Hund. Da de begge bejler til den samme Snaps, hersker der altid en Art væbnet Forhold imellem dem, der end ikke sjælden flammer op i aabenlys Kamp. En saadan Fejde var netop bleven udkjæmpet, da de sidste Gang mødtes.

Det var hos Byens Høker, hvor Morten Lund er vant til at ta' sig visse Rettigheder, naar Høkeren er ude og Høkermadammen ene om Sagerne.

Morten stod just bag Disken i al sin Magtfuldkommenhed, da Jens Risbak ludede ind ad Døren og bad om en Flaske Brændevin.

»Har du noget at gi' for det, din Staakkel!« raabte Morten brøsigt.

Under sædvanlige Forhold vilde Jens Risbak næppe ha' taget større Forargelse af denne ubehøvlede Tiltale, men i Dag, da han vidste sig i retmæssig Besiddelse af en veritabel 25-Øre, grebes han af ædel Harme over denne ukaldede Indblanding i hans Sager.

»Kommer det *dig* ved, din halvtovle Radl«

Jo, som Morten kunde bande og hakke, naar ikke Manden selv var til Stede, saa betragtede han det som sin Pligt at paase, at Huset ikke blev trukket op af den Slags tarvelige Omløbere, som Jens var af.

Eder og Forbandelser slog mod Loftet; den ene tilsvor rundhaandet den anden et Utal af Lemlæstelser; Stokkene knaldede og krydsedes over Disken, og den lille spidsnæsede Høkermadamme frygtede for, at de gale Mennesker foruden at grutte hende alting ogsaa skulde forvandle hendes fredelige Hus til en Morderkule.

»Men Morten, Morten!« raabte hun tyssende, »kan du da ikke gi' Jens Tid til at ta' hans Peng' op!«

Der blev et Øjebliks Hvil mellem Slagene; og med en Mine, som naar en Laps pludselig betaler sin Skrædder, skjød Jens Risbak sin 25-Øre langt ind paa Disken. Om Morten havde faaet Jens' Egekjæp lige i Skallen, kunde Virkningen næppe ha' været større.

»Ja, haar æ Mand Peng', det blywer en Sag for *sæl*« sa' Morten og lod uden videre Stokken synke.

Skjønt denne Begivenhed endnu stod ganske frisk i Jens Risbaks Erindring, var hans Sind i Dag saa forsonlig stemt, at han efter et Par mislykkede Forsøg paa at spille krænket slog sig ned ved Diget sammen med Morten og sludrede væk om løst og fast.

Hvad der især bidrog til denne hurtige Omvendelse var den Opdagelse, at Morten var i Besiddelse af Brændevin.

Morten sad ved Diget med Køllen under Armen og udmalede sine storartede Ejendomsplaner:

»Jow, ser du, a vild' justement over og byd' en Skrup paa Stubbergaard« (det er en Skrantings-Herregaard der paa Egnen). »A haar hør', te en lig' er bleven fal i de her Daw', og en maa jo pass' æ Tid, men' en er der.«

»Aaejow, det forstaar sig!« nikkede Jens.

Morten rasede videre i sine Velmagtsdrømme:

»Og *a* haar jo æ Midler; da at sige, naar a faar æ Kow solgt,« føjer han forklarende til.

Jens nikker stadig uden at fortrække en Mine, og idet han peger paa en grøn Flaskehals, der som en Pistolmunding rager ud af Mortens ene Bukselomme, siger han polisk:

»A tror, Herren hjælp' mæ, du gaar med æ Lidkjøb i æ Lomm'.«

Morten skogrer og haler Flasken op, saa Drættet krænges ud. Han linner Tolden og drikker Jens Risbak til med de Ord:

»Skaal, og en let Gaang paa æ Jurd!«

Saa er det Jens' Tur til at drikke. Han retter Flaskebunden mod Himlen som en Kikkert og svælger, saa Rynkerne under hans Hage fyldes indefra. Den hvasse Brændevin, der er lunken af Solen og Buksevarmen, løber ham som Bølger af Flod og Ebbe igjennem Blodet. Jens, der aldrig har langt til Begejstring, stiger op paa Diget og kvæder:

»Fuglesangen er dejlig
at høre om Sommerens Tid,
naar de i Mark og Enge
monn' sjunge blidelig.
Men tusinde Gange dejligere
er det paa denne Ø,
at faa en yndig Ma-agé
at leve med og dø!«

Jens skuer fra sit Digterstade medynksfuld ned paa Morten i Grøften; han føler sig i dette Øjeblik som en gudbenaadet Skjald, der er stegen ned fra Bjærgene.

Morten skogrer, svinger sin Tøjrekølle og fortsætter sin tombede Gang efter Illusionerne.

Da nu Jens har faaet Brændevin paa Tanden, maa han ogsaa forfølge sin Rus. Thi hans Tørst plejer at stige med Drammenes Antal. Han drejer da ind ad det første Gaardsled i Engkjær.

Han er ingenlunde hverken der eller andetsteds nogen ildeset Gjæst, thi han er saa snedig og fuld af løjerlige Indfald, at det altid ser ud, som om han yder Erstatning for Snapsen. I de Gaarde, hvor der er Børn, er han især ubetalelig; han har hundrede af Midler til at vække de Smaas Latter, og det er endda ikke saa sjældent, at de Voksne maa le med.

Et af hans Glansnumre bestaar i at kunne bisse som en bremsestukken Ko; det har indbragt ham mange Tusinde Smaasnapse og maa gives om igjen de Snese Gange om Dagen. Naar han spjætter ud snart med det ene Ben, snart med det andet, vrider Kroppen agter og fram, kaster Hovedet fra Skulder til Skulder for omsider at ta' til Flyvt hen over Stubber og Brakmarker med de grinagtigste Rykninger og Spring, saa griner Ungerne, saa de klare Taarer staar dem i Øjnene.

Som oftest er han da paa den bedste Fod med sine mindreaarige Tilskuere, men hænder det, at en Knægt bliver ham for nærgaaende, ved han at afvæbne ham med det Tilraab:

»Kom hen til *mæ*, din skjødløs' Ung', og lad mæ hør', om du kan di' »Hjertesuk!«

Thi hellere end en uartig Knægt aflægger denne

Fromhedsprøve midt paa aaben Gade, ser han efter snarest muligt at humre sig til en Side.

Det er Jens Risbaks Stolthed, at der er gammelt Rytterblod i Slægten; selv var han i sin Ungdom Dragon, og hans Far havde staaet ved »de Horsens Hejstfolk« og været med i Frankrig under Napoleon; ved enhver Lejlighed maa man derfor døje »Napoleons Fanemarch«, som Jens blæser med Læberne paa den anskueligste Maade.

Saasnart han i Dag er traadt ind ad Søndergaards Gaardsled, stiller han sig op ved Strøelsedyngen, slænger højre Ben over Kjæppen, og mens han kaster sig i krumme Bugtninger som en fyrig Hest, der føler Sporerne, gaar det i Hop og Slæng hen over Stenbroen, mens Fanemarchens heroiske Klang og Bulder gjalder under Gaardens lave Porthvælvinger.

»La-babbabab-babbabab-babbabab-bab!« skingrer det mellem Huslængerne, mens en Række stort fornøjede Ansigter kommer til Syne mellem Vinduernes Urtepotter. Stuedøren rives op; en halsende Hund og en Hoben larmende Børn klumper sig sammen om Spasmageren, der toger ind ad Forstuedøren med alle Gaardens Unger halende bagud i sine kolossale Frakkeskjøder.

Inde i Stuen er Folkene i Færd med at spise Eftermiddagsmelmad. Tykke, skovlbrede Rundenommer driver over Bordpladen; hist og her har den indfaldende Sol smæltet Svinefedtet paa et Melmadshjørne, saa det siver svagt hen over Bordskiven. I Nærheden af en blommet Ølpotte staar der en gammeldags Fluesmækker; naar en af Karlfolkene paa Bænken udstrækker Haanden for at gribe Kovsen i Øret, stiger der en syngende Sky af Fluer op mod Loftet for atter punktvis og langsomt at dale ned over de udstillede Fedtebrød.

For Nederbordenden sidder en fattig Nabokvinde,

gamle Wolborg, med en Række Spegflæskebidder foran sig, som hun omhyggeligt skygger for med venstre Haand, mens hun uafladelig tjatter ud i Luften med den højre. Hun er blind — og bange for, at Børnene hende uafvidende skal nappe hendes Flæskebidder. Husets ældste Datter, der med et Smil iagttager hendes Haandbevægelser, bøjer sig hen mod hende og siger:

»Der er ikke mere nogen Børn i Nærheden af dig, gamle Wolborg!«

»Hwa-a?«

»A siger, der er ingen, der vil ta' dit Flæsk fra dig.«

»Hwem war det, der kam i æ Dar?« siger den gamle og vender sine tomme, uddøde Øjne lyttende opad.

Jens Risbak skræver hen mod Wolborg og siger med fordrejet Stemme:

»Dragon Nr. 361, Bøsting. Stod i 18de »Plotonni« ved Isted!«

»Ih, hvem er da æ Mennesk'?« spørger den gamle raadvild, hvorpaa Jens siger med egen Stemme:

»Glædens Mand og Kammerswen',
alle fawre Pigers Ven.«

»Aa, er det dæ, din Trædring! Saa du gaar og stegler omkring endnu?«

»Jow, Ukrud vil nødde gaa ud! og den drowner ett, som hænges skal.«

»Da er det endda no' Daw' sin', te vi saa hinaan', Jens. Hvordan haar du det?«

»Jow, tho a faar jo æ Fød', og engaang imell' en Dram til; og nær æ Suel skjenner paa anne, saa kan en ett aaltid slipp' for aa skjenn' paa *mæ* mej! — — Kan du huske, den Gaang vi tjente sammel i Bjaarkjær, og a skulde ha' tre Kys og en Flask'

Brændevin for at bære dig i mine Arme fra den ene Ende af Rugageren og til den anden uden at pust'? — og endda springe alle Negene under Vejs. Og a haaj ogsaa tjent det, for a war en stærk Sluri; men saa som a lig' var ved æ Vejsterend', saa er der æ Forkarl, som ogsaa swær godt kund' lid' dig, og justement i det samm' god Lav, som a skal til at springe det sidste Neg, saa stikker den her Skinting hans Hjølestryg ind mell' mi' Bjen; og søen kom a te a fald' med dig paa en nøj aparte Maad', saa de andre slog en Skogger op; og fra den Dag af vilde du aldrig se til mig. Og siden tog du jo saa ham med æ Hjølestryg'.

Men a haar tit tænkt ved, te hvis a nu ett war falden paa saa skammelig en Maade, saa . . . . . Ja, for du havde jo egentlig lovet mig det. Men hwifor tog du saa iløwle ham med æ Hjølestryg'?«

»Ja, lad os nu ikke rippe op i gamle Sager. Jen har vel den Lykke, en *skal* ha'; og du var jo saa øwerdrøwen. — Helsen kan du tro, te den Stryg', som du fik imell' æ Bjen, den haar tit sat Strimer paa *min* Ryg.«

»Nej, Herregud, var han saadan en Skumpi ved dig! A *skuld'* ha' behandlet dig en Krumm' bedre! Hvor *var* du dengang en knøv Pig'! Naar a la' mine Hænder om dig, saa kunde a næsten spænde om di' Lyw. — Hvor bliver al Skjønhed af?«

»Nej, du *har* Ret i det. Men a skuld' find' mig i det hver Bitt', naar a blot kund' si æ Suel. Men det er saa kidsom saadan at gaa og rav'.«

»Ja, te du nu er blind ogsaa, sølle Wolborg! Hvordan er det saa falden dig paa?«

»Aa, a tænker ett, en wal kan taal' at græd' saamøj. Men den Slav' skal en anden jen jo ett klog' i; det maa en jo læ' Worherr' om.«

Gamle Wolborg var nu bleven færdig med sine

Flæskebidder og tørrede sig med Haanden om den rynkede Mund.

Jens Risbak var ved den sidste opbyggelige Ytring kommen til at tænke paa et Par Salmevers og stemmede op under store Armfagter og vidtløftige Lader, hver Tone saa tyk som et Skibstov:

»Som Solen ganger igjennem et Glar,
og det vorder intet at skade,
saa var Marie en Jomfru klar
udaf den Helligaands Nade.
— — —
Sol og Maane haver han gjord',
Alverrr-rrden skabte han med et Ord,
Planeter og allle Stjerrr-rrner!«

Saa snart de højtidelige Toner var dirrede ud af Jens' tandløse Mund, spurgte en fyldig Pige, der sad paa Skammelenden og bed af en Rundenom, om ikke han vilde synge en *Vise*, imens de tyggede af Munden; men det skulde være »sø'n en komik jen«.

Jens tog sin forsorneste Mine paa, stinned sin Nakke og sang:

»Mads Tammeses Maren haaj Bejlere nok;
hwer Søndæ saa rend' dæ paa Towten en Skok;
men hwa' skal en gjør med de Pig'er saa smo,
hvem alle gefalle', men ingen maa fo?

De Bejler' de spejler dem sjel og dje' Stads,
drøw Skojer og Lojer og Flanni og Fjas;
men ingen te Ringen war rigtig tepas,
for klared han Maren, han straan'ed paa Mads.

Ras Væwer han skræwer en Kjende forvidt,
og Pejer han sejer saa bittele lidt;
Jep holdt sæ for kroged, og Povel for rank,
og Wolle haaj aalle en Ør' i æ Bank.

Og søen gik der Oer, og søen gik der Daw';
den Bejlen te Maren kam aalle i Law';
ad Ore saa gik hun i Peber og Frø,
saa nu war hun gro, hwor hun helsen var rø'.

Men Maren hun kigger fræ Tammeses Lowt;
nu holde' der aalle en Kjeft po æ Towt,
og Facet det bløw da, te Maren bløw sejn
te Tâf for æ Præjst og te Grin for æ Egn.

— Husk endle, I Pig'er i Træsko og Skow:
der tæskes, imen' der æ nøj o æ Low!
Der kommer de Da-age, — ja det ved Worherr —
hwor I vil ha' alle, men ingen ha' jer!«

— Da Jens Risbak ud paa Eftermiddagen vendte tilbage over Bakken til sit Hjem, var det tydeligt at se, at han havde en slem Hund i Rebet. Rusen drev ham ud og ind, som blev han halet i Snore fra forskjellige Sider, og som han skulde over Vajsgroben foran Gaarden, hvor han var tinget i Kost, styrtede han brat over Ende og blev liggende uden at røre et Lem. Hans Madmoder, Ann' Katrin', der havde været henne i Marken at hente en Spand Kartofler, var den første, der opdagede ham.

»Jens! Jens!« kaldte hun.

Jens svarede ingenting.

Ann' Katrin' satte sine Kartofler fra sig og steg ned i Grøften til ham.

»Jens,« gjentog hun, mens hun ruskede haardt i ham.

Jens gav ikke et Kny.

Da grebes Ann' Katrin' af en stor Angst og lod sporenstregs gaa Bud efter Nabokonerne, da hun ikke turde være alene om dette her. Kort efter laa Jens omkredset af en Række beskjørtede Væsner, der sludrede og snakkede i Munden paa hinanden, mens de spejdede nysgjerrigt ned i hans stadig tillukkede, forslagne Ansigt.

»I *kan* da *wal* se, te æ sølle Staakkel er død,« hulkede Ann' Katrin' gjennem Taarer, idet hun samtidigt løftede hans højre Haand, der atter faldt død som en Vante ned paa hans masede høje Hat.

De andre hævdede imidlertid, at saa død havde Jens været mange Gange og var endda staaet op igjen; de tykte da, te de skulde vente og se Tiden an.

Men Ann' Katrin' var ikke til at kviste fra sit, men fældede endnu en Gang Dødsdommen over Jens Risbak; og mens hun myndigt skød de andre til Side, trængte hun hen imod ham og sa':

»Enhver, der haar Øwen i æ Hued, kan da snaar se, hwad det her er; og læ' wos nu ett staa og trædes om den Ting, men læ' wos faa æ Mennesk' laa paa Straa.«

De andre protesterede endnu en Gang, pjevrende i Munden paa hinanden.

Da rejser Jens Risbak sig langsomt op paa Albuen og siger som dybt inde fra den anden Verden:

»Men kan I, for Fanden da, ett læ' Ann' Katrin' raad'!«

Efter dette Hjertesuk sank Jens Risbak atter tilbage i den trygge Søvns Arme.

NAAR BIER SVÆRMER

En Fjerdingvej ovenfor Hovedbyen oppe mellem Hedebakkerne boede de to Slidere Anders Bjerg og hans Kone Karen i et gultmalet Hus med skrigende blaa Sokkel. Ogsaa Husets Vinduer og Døre var som Himlen blaa. Bagom Huset, men et Stykke nedad Skrænten, laa en firkantet Kaalgaard, indkrinset af et mandshøjt Saadtørvsdige med en lav Trælaage i Midten. Ogsaa Laagen havde faaet en Oversmøring af Anders Bjergs Yndlingsfarve, det himmelblaa.

Anders og Kone var barnløse Folk, men da de iøvrigt ikke havde noget til Bedste, var de nødt til at tage alt med; det kunde knibe haardt nok endda at holde Hundene fra Dørene.

Det blev derfor hilset som en stor Lykkens Begunstigelse, da en Bisværm et Aar lagde sig i deres Hyldetræ i et Hjørne af Kaalgaarden. Det var første Gang i deres Liv, at de havde faaet »nøj for ett«, og de kunde i flere Dage ikke blive trætte af at prise deres Held ved dette Træf. Den første Nat efter Skattens Erhvervelse kneb det ligefrem med at falde i Søvn af bar Snakkelyst.

»Det skal endda blyw' en raar Ting aa faa no' Sødels' i æ Hus,« sa' Karen.

»Ja, der ka' maaskisæ ogsaa blyw' en Lidt aa sæl'; og saa æ Voks, det ska' en da ogsaa beregn,« sa' Anders.

»Ja, det war ett sær!« mente Karen.

Efter en Pavse fortsatte Anders:

»Hwad om a no ett haaj wot hjemm', og du haaj wot i æ Mark, hwor gal kund' æ saa ha' gavn!«

»Ja, saa kund' en ha' tavn obaag.«

»Heller a vil sej', te æ Retning haaj wot lig' en jenle Krumm' mir' østle, saa haaj dem te Pallises jo faat 'em.«

»Da haaj æ wot baade Spot og Skam, om det misundle Skidt haaj faat 'em,« sa' Karen heftigt.

»No haar do wal pakked dem ordentligt te, sø'en te de da blywer ved wos?« vedblev Karen.

»Ja, tho a er jo ett møj wo'en te aa ponne ve den Slaws Fowl', men tho a vild' jo snaar tykk', te de æ bløwen gjord' aal det ud aa, te de ka' tekomm'.«

»Naal« sa' Karen, »læ wos saa komm' te aa sow'. Æ Daa kommer sjelbøjn.«

Da Karen et Kvarterstid efter slog Øjnene op, saa hun Manden staa oprejst skrævs over Fodenden af den brede Ægteseng i Færd med at klatre ud over den høje Sengestok.

»Ih, hwa' haar *do* for! Vil *do* ett sow som enaan',« spurgte Karen lidt bister.

»Aa, a laa lig' og kam i Tanker om, te a war ett hiel vis o, te en haaj faat æ Hasp saat paa æ Kalgaardlog', og *skuld*' dæ nøj komm' rendend' og komm' ind te æ, saa war æ da lied!«

»Aa, skal du nu te Stumlen atter det!« sa' Karen.

»Ja, da ka' det da aalle skaad' mæ en jenneste Graan aa gaa te æ Dar og si te æ Sager,« sa' Anders med den frejdigste Stemmeklang.

»Aa, den tossi Killing, nu haar' en en ijen mell'

æ Bjen; den er da ogsaa aaltid tefars,« sa' Anders, idet en lille lysvaagen Kattekilling, der havde sin Plads henne i Krogen bag Garnvinden, var kommen frem i Mørket for at lege med Anders' nøgne Ben.

»Aa træd 'en endle ett,« sa' Karen.

»A vil ett haa' æ da! Du skal gaa fræ jens Fedder!« smaavrissede Anders ad det lille kaade Dyr, der nu ogsaa gjorde latterlige Hop efter hans Stumpskjorte.

Anders stak Fødderne i sine store Lovringtræsko, og uden andre Beklædningsgjenstande end disse og Skjorten gik han ud i Maaneskinnet.

Karen kunde ligge i Sengen og høre hans Træskos hule Bump bag om Huset, ogsaa saa halvvejs med Øjnene følge hans spøgelseagtige Vandring ned over Skrænten til Kaalgaarden.

Lidt efter vendte Anders veltilpas tilbage.

»Æ Krog war endda gued nok opo!«

»Kund' du hør', de snurred'?« spurgte Karen.

»Aa, det bitte Nøj!« sa' Anders næsten ømt. »De war vis ett mir' end javnhen fornywed mej, te a vækked' em.«

»Nu gjord' du 'em wal ett urolle?« spurgte Karen ængstet.

»Nej, tho a slow blot trej jenle Gaang' o æ Kof med mi' Næw' for da aa ved, te de wa' der.«

»Aa, tho du er wal ett *saa* baane, te du trowr, te Bi flywer hen i Maan'skjen!« sa' Karen.

En Ugestid efter, da Anders en Formiddag kom hjem fra Udmarken, var der en Mand i Følge med ham.

Karen var kommen til at kaste et Blik ud ad Bryggersdøren: Ih, hvem var det, der gik med Anders? Wolle Jeriksen! den rig' Wolle nede fra Hovedbyen;

hvad mon han vilde *dem*? Han plejed helsen ikke at gaa saa smaa Steder til.

Saa var det vel galt med Lammene, der imellem kunde rende over Skjellet og nappe en Havrekjærne hos Naboerne.

Karen lagde Hovedet lidt paa Siden for at høre, hvad de talte om.

— — — »Jow, som *a* sejer, æ Retning — æ — æh! den passed no helsen gued nok. Men derfor skal a ett sej', te æ Bi justemint er min'; der kund' jo vær' saa manne anne, der haaj Bi, som kund' vær' fløwn' hen, det er ett nær' søen. Men da no Pallises Kuen saa', te der war kommen en Stok flywend' te jer anne saa — — —«

Nu dyed Karen sig ikke længere.

»Er æ Bi din', Wolle?« sa' hun med tilbagetrængt Vrede.

»Nej, søen er æ Urd ett falden; men som a sejer te Anders, æ Retning — æ — æh — — den passer no saa møj wal med hwa' æ Dreng saa'.«

»Ja, du kund' maaskisæ wanskele tol' aa mist' søen en Swarm,« sa' Karen spydigt.

»Ja hwa' tho, tol' og tol'!« svarede den rige Gnier. »Hm, en læ' det jet flyw', en læ det' aant flyw'; hwor Fanden flywer æ saa hen tilsidst, hwad en ejer og haar!

Men som a æ hil' Tid haar saa', a vil paa ingen Maader paastaa, te æ Bi er min', men der er det med æ Retning — æ — æh — — te den passer i aalle Maader med det, æ Dreng saa'.«

»Ja,« sa' Anders, »vi vil jo ett ha' anne dje' Bi, nær de ka' bevis dje' Ret te 'em.«

»Nej, det forstaar sæl« sa' Wolle. »Men tho da I nu haar kost' Kof te 'em og hat Ulejlighed med æ, saa ka' vi jo vær' lig'god' om 'em, saa ka' der da ett kom nø Skjelajtehid af *det*,« sa' Wolle.

Og saaledes svandt nu de halve af de tos gyldne Forhaabninger.

Desuagtet var denne lille usædvanlige Erhvervelse det fattige Par en Kilde til megen Glæde.

Naar Anders kom træt hjem fra Slidet, kunde han standse midt paa Skrænten og med den største Agtpaagivenhed betragte Biernes Solskinsflugt ud og ind af Kuben.

»Nej si, nej si, hvor de æsler ved, det bitte Nøj! Hwor faar de æ nu fræ aal det, de her kommer slæbend' mej?«

»Aa, de maa wal faa æ aa æ Lyng, tinker a, her rundenom paa æ Hiedbrinker,« sa' Karen.

»Nej, skuld' de virkelig faa æ derfræ. Da haar vi saagu aalle mærked, bitte Kaaren, te der war møj Honning og slikk' mell' æ Hiedbakker.«

Det var en skoldende hed Sommerdag et Aars Tid efter; Solstraalerne var ikke til at dy sig for herude paa den træløse Hede. I al deres Magt og Vælde svøbte de sig om Anders Bjergs usselige Hedebrak. Henne paa Kampstensdyngen foran Forstuedøren blamrede Ka' Bjergs gulskjoldede Hylsklæder og stribede Dynevaar; lidt ned ad Brinken laa to tøjrede Gjæs og gjødede den fattige Jord, mens de vogtede nidsk over en Vandpøs, hvori de hvert Øjeblik dyppede de næsten glohede Næb; nu og da drejede de de lange Halse og hvæsede hæst ad en lille svinglende Hundehvalp, der gik og spøgte over Grønningen og af og til nappede i Gjæssenes Hampetøjr.

Inde i Kaalgaarden var Rummet mellem de fire Saadtørvsdiger som en umaadelig kogende Kjedel. Luften stod som en flimrende Em over Grønkaalene; Hyldeblomsten lagde døende Hovedet om paa den ene Side, mens et Par oppustede Graaspurve sad

mageligt og kivedes mellem Grenene. Nogle metalvingede Bladhvepser fo'r aandeagtigt over de mest solbagede Jordpletter.

Solbrynden var især daanende henne i det nordøstre Hjørne af Firkanten, hvor Lysflimret stod som et tæt Lummer om et tagomvundet Bistade og vakte alle Lidenskaberne i dé vingede Beboere under dets graa tilspidsede Halmhat.

»Aa, hold endle godt Yw' med æ Bi, Kaaren, imen' a gaar hen og slaar en Krumm' Paj te æ Gris,« sa' Anders, før han tog Leen ned fra Knagen paa Husgavlen.

Som Følge af denne Ordre gik Karen mindst hvert Kvarter hen og la' sin sodede Næse paa Jorddiget og spejdede ind i Retningen af Bistadet.

Det var tydeligt nok, at der var noget i Gjære; der var ikke det rolige afmaalte Tempo i de smaas Flugt og Arbejde som paa en almindelig Solskinsdag. Som vildskudte Projektiler kom de snærrende forbi Øret af Karen snart ud, snart ind i Haven, og henne under Flyvebrættet rendte de forvirret i Kreds under en truende Brummen som Folk, der er bleven smidt ud af en Beværtning. — Da Karen vel for syvende Gang lagde sin tunge Næse op paa Kaalgaarddiget mellem to halvv sne Stalt-Hendrik'er, grebes hun pludselig af en stor Rystelse, thi nu saa det grangiveligt ud, som om de fleste af Kubens Beboere havde hængt sig selv op ved Kløerne *under* Flyvebrættet, saa det hele dannede en uformelig levende Klump omtrent som en mægtig overmoden Pære.

»Aa, bitte Død!« udbrød Karen og løb tilbage til Huset saa hurtigt, at de tykke blaa Uldsokker slog Aal om Anklerne.

Lidt efter kom hun åtter til Syne i Bagdøren med en Brødkniv i den ene Haand og en Messinglysestage i den anden. Og nu begyndte hun en Musik, der

var en enkelt Takt af den Tonestorm, der skal ha' bragt Jerikos Mure til at segne, men som i dette Tilfælde var beregnet paa at dæmpe Oprørsaanden blandt Kubens vingede Stridsmænd.

Karen tærskede uafladeligt Knivsbladet ind mod Lysestagen, saa Tonerne skingrede hen over Kaalhovederne og langt ud over de brune Hedebakker. Saa snart de havde rørt Anders Bjergs Trommehinder, gav det et Jav i ham; han standsede midt i Spergelskaaret, tog Leen paa Armen, sprang syv Kartoffelagre og en gammel Træharve og susede mod Hjemmet den korteste Vej. Lyngtoppene knasede under hans Trav op ad Skrænten; den svinglende Hundehvalp løb bort med hoppende Ører og forsvandt af Rædsel ind ad Hønsehullet, hvor den ellers aldrig vovede at komme af Frygt for Skrukhønen; og da Gjæssene saa deres Husbond komme i vildt Løb op ad Brinken med en frygtelig Hjøle paa Armen, troede de, at deres sidste Time var kommen, væltede i Forfærdelse deres Livs Trøst, Vandøsen, og trillede vrælende og spjættende rundt paa Grønningen med Bugen i Vejret.

»Da war æ endda wal du kam, Anders,« sa' Karen, der uden Ophør hamrede løs paa Messingtøjet. »Endnu haar a kund' hold' dem i Aw', men en ved jo ett, hwad Yw'blik det kan gaa i Luften.«

Som en Lækat sprang Anders op ad Loftstrappen og stod i næste Nu med en ny Halmkube nede i Kaalgaarden.

Her var Stillingen ikke mere helt fareløs. De oprørte Smaavæsner, der til daglig gik høfligt forbi alt og alle i store, beherskede Buer, havde i Dag øjensynlig drukket sig en vældig Rus i deres egen Mjød, saa de ikke mere kunde skjelne Ven fra Fjende eller finde den lige Vej, hvorfor de bevægede sig i rasende, galsindede Zigzaglinjer, der tog deres Ud-

gangspunkt fra den sitrende Klump under Flyvebrættet som Nedslagslynene fra en Tordenblaane. Anders Bjerg frygtede ikke lidet for sine store Øren og andre ligesaa æggende Ansigtsfremspring.

»Aa gaa endda ett hen og blyw stukken ved æ, det lied ildworre Kram,« sa' Karen, der i Dag for første Gang brugte mindre ærbødige Udtryk om sine Yndlinger.

»Nej, tho det vild' jo ett vær' jenne Nar,« svarede Anders, han stod til Knæerne i Grønkaal og holdt Halmkuben op for Ansigtet som et dækkende Skjold, mod hvilket Angribernes Projektiler smældede som en tæt Haglen, mens han søgte at naa Fjenden ind paa Livet.

Paa engang udstødte den vagthavende Karen et stort Raab. Anders skød sit Skjold i Vejret og keg spændt frem under Kuberanden. Han saa nu, at Biklumpen havde løsnet sig fuldstændigt fra Flyvebrættet, og efterat den nogle Gange ubeslutsom havde væltet frem og tilbage foran Grønkaalsbedet som en Visk Hø, der gribes af et Vindpust, begyndte den pludselig at hæve sig fra Jorden, folde sig ud i Luften og som en tonende Sky hoverende sejle bort over Kaalenes og Anders'es i dette Sekund lige tankeforladte Hoveder.

»No ka' du misæl faa for dæ aa rend', Farlil! Te det nu ett kund' *blyw*' ved jen, det lied' Skidt, nær en her haar gavn og hat aal den Umme med æl« Karen var lige ved en Graad. Anders, der omsider var kommen til Besindelse, trillede som et Pindsvin over Kaalgaarddiget, saa Hyldegrenene brækkede og forfærdede Smældere og Mariehøns lod sig dumpe paa Ryggen ned i Græsset.

Bisværmen var til at begynde med bare en god Favn hævet fra Jorden, og Farten var heller ikke større, end at en rask Mand men Lethed kunde følge

den. Retningen var østlig, og Jorddraget foreløbig jævnt og kornløst. Anders havde beholdt Kuben i Haanden for at ha' den parat, naar det behagede de lunefulde Væsner atter at betræde den moderlige Jord. Herude paa flad Mark vilde det dog næppe ske; men nogle hundrede Favne østligere boede hans Nabo Palle med et enkelt forblæst Piletræ ved Husgavlen; her kunde det dog være, at de smaa Æventyrere kunde faa Lyst til at nedlade sig.

Et Øjeblik syntes det virkelig ogsaa at ha' været deres Hensigt. Sværmen tog kjendeligt Retning efter Piletræet, enkelte undersøgende Smaahobe løste sig ud fra Flokken, og Hovedklumpen slingrede brummende og trommende bagefter; men midt i det kritiske Øjeblik slog Palle sin Dør paa vid Gab og traadte bredt grinende ud paa Trappestenen med en lille arrigt bjæffende Køter i Hælene paa sig.

Den svedne Husmand, der allerede i nogen Afstand havde iagttaget Naboens vilde Flugt hen over Diger og Pløjemarker, men endnu ikke havde opdaget Grunden, raabte overgivent: »Men Jøsses, Død og Kritt'! hvordan Fanden er det, *du* kommer stormend', Mennesk'! — Ska' Kaaren ha' en bitte? Haar den hjelmed Kwi' kaast' æ Kalv? Heller haar du kjor laask med æ Stud' fræ Sjørup Markend?« — Da Karen var en Kvinde paa snart de treds, var det første Spørgsmaal et ogsaa tidligere anvendt Forsøg paa at ærte Anders, fordi han alle Dage havde siddet barnløs, mens Palle ved højtidelige Lejligheder spyttende forsikrede, at »*ti* haaj han da med *aal* Gued'« og at han, dænenmæ, »war Mand for aa blyw' Faar te ti te, nær æ Vind hejsen vild' bær' mej.« Anders optog i Dag ikke nogen Forhandling hverken om dette eller de efterfølgende Spørgsmaal, men ved store Tegn og Fagter i Retning af Piletræet søgte han at dæmpe en Smule paa sin lattermilde Nabos

utidige Lystighed. Men det var nu allerede for sent. Hundeglammet og de støjende Tilraab havde kjendeligt bidraget til at omstemme de lunefulde Smaaskabninger; med et flot Kast svang de Tusinde Hunbier sig ud fra Piletræets let svajende Grene, steg nu pludselig paa glinsende Vinger nogle Alen højere til Vejrs og dansede sommermuntre men vildt nynnende som en Bakkantindesværm hen gjennem den gyldne Dag.

Nu havde Palle endelig faaet Øje paa Forfølgelsens Gjenstand, hvorpaa han raabte til Anders, der paany havde lagt Damp efter Bisværmen: »Nej, er det den Slaws Fowl', du er kommen te Rend atter; kom du saa heller' te æ Dar og faa en Dram og en Drik Øl; for den, der skal ta' dem i æ Uddrav, han skal, Dæwlen taa' mæ, ha *godt* smurtl«

Anders bandede mellem Tænderne og holdt stadig sine opadvendte rindende Øjne fæstede paa Sværmen. Den havde nu forceret Flugten betydeligt; Anders rendte hen over nogle solbrændte Grønagre, hvor hist og her en doven Lærke rejste sig med en enkelt fed Trille, mens de hvide Flintesten huggede dybe Mærker i hans brede Træskosnuder. Fra Grønagrene kom han ind paa et Stykke nylig harvet Brakjord, der grænsede op mod et tungt duvende Rugfald af stor Udstrækning.

Det hørte ikke til Anders' daglige Sædvaner at gaa tværs over Godtfolks Rugmarker; men Nød bryder alle Love; og han var bleven forgjort af disse Smaavæsner, der boltrede sig deroppe højt over hans Hoved, uden Tanke for andet end deres egen Lidenskab; det var som havde de slaaet en Løkke om hans Hals og nu trak ham modstandsløs efter sig hen over Landskabet.

Et Par Gange havde han dog været lige ved at opgive Ævred, men saa havde Sværmen ved en lille

lokkende Sænkning mod Jorden atter faaet hans døende Haab til at blusse. Nu saa det netop ud, som vilde de lægge sig her i Udkanten af Rugen; Sværmen skummede de duvende Aks med deres Vinger. Anders stod med eet i Korn til Halsen; for at nedtræde saa lidt som muligt havde han slængt Kuben fra sig og taget sine Træsko i Hænderne. Ved de første Skridt flyttede han Fødderne saa varsomt som muligt; det var næsten, som vilde han bede hvert enkelt Straa om Forladelse; men han kunde ikke vedblive at iagttage denne Varsomhed, hvis han vilde holde Skridt med den jagende Sværm; han lod da staa til i Haab om, at ingen vilde faa hans Hærværk at vide. De grønne Rugbølger slog sammen om ham til højre og venstre; de strunke Hajser kildrede ham i hans graa Hageskjæg, og de nylig befrugtede Vipper sendte ham deres Grødes Dufte op i Næsen, saa han nøs.

Det var ingen let Sag at følge Bierne herinde i den mandshøje Rug, desuden var her kogende hedt, da ikke en Vind naaede ind mellem de tætte Straa; hans Klæder klæbede til hans Krop af Sved, og hos de nedtraadte Straa gjorde han i bogstavelig Forstand sine hvide Hoser grønne.

Da han omsider naaede ud paa den anden Side, og der løb lige i Armene paa Rugens Ejer, Esper Vøvtrup, der gik og flyttede nogle Kalve, følte han sig mere som en Indbrudstyv, der gribes paa fersk Gjerning, end som en grundskikkelig Husmand, der forfølger sin lovlige Ejendom.

Esper saa barsk paa ham og sa':

»Hwa', er æ dæ, der kommer masiren igjemmel jens Row! Tho a trowed, det war et andt Høwed, der war bløwen bejsgal. Hudden ka' *det* fald' *dæ* ind og gaa og træj æ Row nied?«

»Aa vær endle ett vred, Esper,« stønnede Anders;

»tho a er kommen te Rend atter æ Bi, og det er snaar te aa sætt' æ Lyw te ved.« — — Anders dampede slukøret videre, og den godmodige Esper, der vidste, hvor kjær disse Bier var Anders, stirrede let hovedrystende efter ham. Paa een Gang krummede han sig sammen over sin Tøjrekølle og lo, saa det sang i ham. Han var kommen til nærmere at betragte Anders' Trav, der set fra Espers Stade, vilde ha' bragt endog en Bedemand til at skoggerle. Anders var nemlig iført et Par gule Læderbukser, der havde »taget sig« saa meget under det stærke Løb, at de gav et højst misvisende Billede af hans Legems sande Forhold; det knastørre Faareskindslæder afstedkom et rent djævelsk Rabalder, og ved hvert Skridt tegnede sig i Buksepartiets mest fremspringende Del en spidstudløbende Fold, der demonstrerede vildt mod alle Verdenshjørner som en Magnetnaal foran et stort Uvejr. Naar Anders spændte kraftigt i med højre Ben, var Naalens Retning SSØ, var Fremskridtet derimod overladt til venstre Ben, sprang den pludselig om til NNV, og ved enkelte mere sammensatte Bevægelser løb den i et Nu hele Vindrosen rundt.

Forinden Anders var helt udenfor Hørevidde, havde Esper Vøvtrup faaet Lejlighed til at tilraabe ham: »Kom ett for nær te Wolle Jeriksens mandhwolm' Tyr, for han kund' maaskisæ gjan faa i Sind' aa punktir' dæ di' Læjerbowser.«

Men enten havde Anders ikke forstaaet eller ikke agtet denne Advarsel, for nogle hundrede Alen østligere løb han i sin sanseløse Iver for at forfølge sine Bier saa snert som muligt lige i Rebet til denne Egnens vilde Bussemand. Tyrens første Optræden var mærket af en Art stupid Forbløffelse; men da Anders havde fjernet sig nogle Skridt og det vilde Bæst havde hørt sig tilstrækkelig gal og olmøjet paa

den vidrige Larm i Anders' Læderbukser, fnøs den et Par Gange gjennem udspilede Næseboer ned i Græsset, bøjede sin frygtelige Nakke og rendte til Tøjret, saa det smak over som en Rokkesnor.

Tyren udstødte et Kampbrøl, der tvang Anders til at tage sine forstirrede næsten solblindede Øjne bort fra Bisværmen og dreje dem imod den uventede Angriber. Bæstet var ikke længere borte, end at Anders kunde sende det begge sine Træsko lige i Planeten. Dette syntes dog snarere at opildne end kjølne dets vilde Mod. Det var da højst fornødent, at Anders saa sig om efter Redning, om saadan overhovedet kunde naas; som han med bankende Bryst lod sine Øjne løbe rundt over Marken, fik han Øje paa et forfaldent Kalveskur, hvis Skraatag løb helt ned til Jorden; mod dette Sted begyndte nu et vildt Kapløb, under hvilket Anders' krumme Ben gik som Trommestikker, mens Buksebagens forunderlige »Magnetnaal« viste afvekslende paa Storm og Jordskjælv.

Tyrens plumpe Galop lød med frygtelig Trusel i hans Øren og sa' ham, at den ringeste Snublen vilde være tilstrækkelig til at bringe ham indenfor dens Horns Rækkevidde. Til Anders' Held var der hist og her tøjret en Ko, som Tyren ikke helt kunde lade være at snuse til i Forbifarten, hvad der tøded den lidt og gav Anders et kjærkomment Forspring. Hans eneste Frygt var nu, at det raadne Tag ikke var i Stand til at bære ham, men det var under alle Omstændigheder den eneste Redningsplanke, der var tilbage. Allerede nogle Favne fra Skuret havde han taget sit Bestik over den brøstfældige Hytte; et Steds til venstre havde en Ilder gnavet et Hul i Lyngtaget; derfra maatte man holde sig saa fjernt som muligt, da Simen formodentlig var raadden paa dette Sted; med bankende Tindinger og med Angstens

gule Taage over sine Øjenvipper krummede han sin Krop allerede flere Favne fra Skuret og styrtede op ad Skraatage som en Kat, der forfølges af en Køter. Lyngen knasede og smækkede, og hele den usle Vaaning dirrede paa sine raadne Stolper; et Par Gange gik Anders' Ben igjennem Taget, men han frelste sig fra Nedstyrtning ved at bore Hænderne i højere oppe; med Anspændelsens tunge Sved piblende frem af alle Porer sad han nu skrævs over Skurets Mønning og saa sin Bisværm som et lille hvirvlende Punkt forsvinde ude over Fleskum Sø.

Hel fareløs var hans Stilling dog endnu ikke, thi den rasende Tyr, der var bleven narret for Anders, begyndte nu med sine frygtelige Horn at anfalde selve Skuret, af hvilket den udrev ikke alene Tagtotter men hele Lægtestumper, som den legede Himmelspræt med, mens det usselige Skur skjalv i sine raadne Sammenføjninger, lige op til hvor Anders — bævende for Udfaldet af denne Berserkergang — klyngede sig til dets Rygrad. Da et Par frelsende Vogtere omsider kom til Stede med Køller og Stænger, fandt de det bindegale Dyr halvt begravet i Skurets søndrede Ruiner.

En hel Uge efter denne voldsomme Tur følte Anders sig i sine Lemmer som mørbanket. Han og Karen undgik herefter al Tale om Bierne; et Haab var bristet for dem, og kun sidelænds og uvillig kastede de efterdags paa deres Vej til og fra Marken et Blik ind i Kaalgaarden.

Imens sankede de tiloversblevne Bier i al Stilhed Kuben fuld af den skjønneste brune Lynghonning, og en Dag ud paa Efteraaret mødte saa den begjærlige Wolle Jeriksen hos Husmanden med en Blikspand paa Armen og vilde »dele«.

Wolle tog nogle Klumper Stangsvovl op af sin

Bukselomme og la' dem paa Anders' Overbordende; Karen gik mørk igjennem Stuen, mens hun tørrede sig under sin store Næse med Haandbagen. Anders sad tavs paa Skammelenden; han havde en Bøn paa Læben, men han saa hen til Karen, som ventede han, at hun vilde sige den.

»Er det nu ett Synd aa ta' æ Lyw aa æ, inden de haar saat en nøj Stok aa,« sa' Karen omsider.

»Synd!« sa' Wolle, forundret over Karens Hjerteblødhed, »tho da vil I da'wl ett ha', te de æ Vinter øwer skal ligg' og tær' den Honning, som de haar sammelt i Sommer, saa en'aan jen slet ett faar nøj ud af si' Kram. Helsen — æh — om a maa ha' en Mjenning — saa for mæ aa tykk', saa vild' a jo trow, te I *kund'* ha past nok saa godt paa æ Sager, nu ved det te det war søen halles betrowed Gwos, — saa æ Swarm ett rejn og baar skuld' ha' fløwn aa æ Land.«

Men nu blev den ellers saa rolige Anders hvidglødende af Vrede, og idet han huggede sin mægtige Næve ned i Bordskiven saa den sorte Davregryde hoppede paa sine tre Ben, raabte han med skjælvende Læber:

»Nu ska' du, Dæwlen stjærn' mæ, hold' mæ di' Hals, Wolle! Sejer du *jen* Urd te, saa ska' du komm' po æ Hued ad æ Dar! For søen som a stræbesired mæ for *den* Swarm, det war te aa sætt' æ Hjelbred te ved. Og er der nue, der er Skyld i, te a ett iløwle fik fat i 'em, saa er æ da di' egen forbandede vringelsinded' Tyr, som nær kund' ha' spolired jen for Resten af si' Løw'daw'. Er det paa den Maad' en ska' ha' Fællesskav med dæ, Wolle, saa ka' du ta' æ Kof aander di' Aarm og gaa; saa ved a da, te *du* haar faat *di'* Paart!«

Da Karen saa det stærke Uvejr, der begyndte at trække hen under de lave Bjælker, snappede *hun*

Davregryden ved Øret og forsvandt stille bag Frammesdøren, som hun dog holdt paa Klem efter sig, mens hun nervøst rumsterede med Ildkloven.

Mændenes Tale blev snart roligere, da Anders omsider havde givet sine saarede Følelser Luft. Kort efter gik de ud i Kaalgaarden for at fuldbyrde Henrettelsen.

Den Dødsmaade, der var bestemt for de flittige Arbejdere, var den lumpneste af alle: nemlig Snigmord ved Kvælning.

Det antændte Svovl sendte sine dræbende Dunster helt ind til den varme Kubes inderste Gjemmer; de overrumplede Smaaskabninger væltede om paa Ryggen; med sygt sitrende Brod og gispende Indvolde aandede de ud. Snart rodede Wolle med sine tykke, snavsede Fingre i deres duftende brune Rigdom. Stykke for Stykke af den glinsende »Kage«, saa mange skjønne Blomsters, saa mange tindrende Solskinsdages Essens og Sødme, lagde han over i sin Blikspand; sad der endnu en kun halvdræbt Bi paa Kagestykket, knibsede han den til Jorden og satte sin flade Træsko paa dens Hoved, mens han med opspilede Øjne og Gab slikkede den nedløbende Honning af sine Fingre.

Anders havde besluttet uden Indvending at lade ham tage, som han vilde.

»Her ska' ingen forraskes,« sa' Wolle og lagde stadig det ene Honningstykke efter det andet over i sin Blikspand.

Saa begyndte han at æde. Ikke af Honningen i Blikspanden, men af Anders'es Del i Kuben.

»Ih, ta' dæ nøj aa æ, Anders, ta' dæ endle nøj! Tho vi er da fælles om æ,« sa' Wolle og pegte stadig paa Kuben. »Det haar en da aaltid hør, te Hon-

ning er saa faale sund; det skal lin' søen for æ Hjat'.«

Anders lod Wolle forstaa, at *hans* Hjerte trængte ikke til Smørelse; unægteligt syntes det, som om Wolles trængte desmere.

Pludselig peb Kaalgaardlaagen paa sine rustne Hængsler; ingen af de to Bioptagere vendte sig om, da de troede, det var Karen, som kom.

»God Daw og Gu' hjælp jer!« lød nu Esper Vøvtrups humørfriske Stemme lige bag dem. Anders vendte sig helt om mod den ankomne; Wolle Jeriksen var derimod nær drattet paa Næsen ved denne ubehagelige Overraskelse; havde han kunnet gjøre det for Skams Skyld, havde han grebet sin Blikspand ved Hanken og var sprunget bort over Kaalgaarddiget med det samme, for en større Fjende end Esper havde han ikke i det hele Herred. Deres gjensidige Had var saa gammelt, at det vel endogsaa var nedarvet fra Fædrene og paa en Maade laa i selve Ejendommene, og de nuværende Ejere havde, saa længe de kunde huske, hæget om dette Had næsten som om et Klenodie.

Man saa straks paa Espers sikre Optræden, at han vidste, han her vilde træffe sin Avindsmand; noget underfundigt ved Øjnene sa' tillige, at han var vidende om, hvorfor Wolle i Dag aflagde Besøg i Husmandshytten. Men for at skjule sin sande Hensigt sa' han, henvendt til Anders:

»A haar en jenle Ærend'; a *kund'* da ett ha' laant di' Grøwlspaad' lig' en Ywblik; der er en Par Furer kommen te aa staa paa Kant hernied' i æ Kjar, og a er kid aa aa rend' hjem atter wor egen.«

Pludselig siger han, som fik han først nu Øje paa Wolle:

»Men hwa' tho, det er jo Wolle, der ligger og vrøder.

Nu saa du er kommen ud med æ Spand i Daa.« Wolle dukkede Hovedet helt ned i Kuben for at skjule sin begyndende Forvirring. »Hwor er det, a haar sit den Spand far? Den ligner jo den, Stine i æ Fattehus haar i æ Haand, nær hun gaar ud og tegger. Du er maaskisæ ogsaa ud' aa si, om *du* kund' skjelt' dæ lidt, Wolle?

Men hwis a war Anders, saa vild' a nu ett ha' gin' dæ slet saa stur en Alms, som det du der haar brokked i æ Spand, for det tykkes a snaar er det mjest' aa æ Kof.«

Anders stod tavs og flirede, Wolle vendte Ryggen til og hyklede nu en overdreven Interesse for Anders' Part.

Esper Vøvtrup vendte sig saa imod Husmanden og sa': »Det er da Fandens saa flot *du* er, te du søen gi'r det hal' hen af di' Sager. Du maa nok hyl-de Or-det: Den som haver, ham skal gives! Men kjender a den Mand ret, saa frygter a for, te du vil faa lidtle Tak for di' Gaw'.«

»Hwad kalder du Gaw'?« raabte nu Wolle i stort Oprør. »*Det* skuld' wal ett wal kaldes Gaw', som er jens egen.«

»Nej, vi er jo fælles om æ Bi. Det war ett sær,« sa' Anders.

»Ja, aaeja! Det ved a hwer Krumm',« sa' den uforstyrrelige Esper. »Wolle er fælles med dæ om *di'* Bi.«

»Ja hwad,« sa' den godlidende Anders, »der kund' jo ett nøj bevises — —.«

»Da for mæ aa skjønn' — æh — saa tykkes a, te det war Bewis nok, hwad æ Dreng saa' — æh — med æ Retning og den Handtiring,« sa Wolle, der begyndte at føle Grunden vakle under sig.

»Nej, Wolle, læ' no mæ, læ' no mæ!